

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

Partnerské vzt'ahy nemonosexuálních osôb

Emma Gejdošová

Bakalárska práca

Študijný program: Psychologie (Bc.)

Vedúca práce: Mgr. Zuzana Janotková

Praha 2023

Prague Collage of Psychosocial Studies

Romantic Relationships of Non-monosexual Persons

Emma Gejdošová

The Bachelor Thesis

Study programe: Psychology (B.A.)

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Mgr. Zuzana Janotková

Prague 2023

Čestné prehlásenie

1. Prehlasujem, že som túto bakalársku prácu vypracovala samostatne a výhradne s použitím citovaných prameňov, literatúry a ďalších odborných zdrojov.
2. Prehlasujem, že táto práca nebola použitá v rámci iného vysokoškolského štúdia či k získaniu iného alebo rovnakého titulu.
3. Súhlasím s tým, aby práce bola sprístupnená pre študijné a výskumné účely.

V Prahe dňa 24.7.2023

.....

PodĎakovanie

V prvom rade Ďakujem pani Mgr. Zuzane Janotkovej za podporu, trpezlivosť, cenné pripomienky a odborné vedenie tejto bakalárskej práce. Ďalej by som rada poĎakovala všetkým participantkám, ktoré sa rozhodli spolupodieľať na výskumnom šetrení prostredníctvom poskytnutia autentických rozhovorov a tým mi poskytli potrebné dáta pre jeho realizáciu.

ANOTÁCIA

Táto bakalárska práca má za cieľ kvalitatívne preskúmať skúsenosť nemonosexuálnych osôb s partnerskými vzťahmi. Hlavným cieľom práce je zistiť, s akými výzvami sa nemonosexuálne osoby stretávajú vo svojich partnerských vzťahoch a ako sa s nimi vyrovnávajú. Výskumné šetrenie bolo uskutočnené prostredníctvom pološtruktúrovaného rozhovoru so štyrmi ženami identifikujúcimi sa na plurisexuálnom spektre, teda ich sebaidentifikácia spadá do Zoskupenia bisexuálnych identít, podľa koncepcie Zastrešujúcich identít. Vzniknuté dáta boli následne spracovávané tematickou analýzou.

Kľúčové slová

Partnerské vzťahy, Plurisexualita, Zoskupenie bisexuálnych identít, Emočné prežívanie, Sexualita, LGBT+

ABSTRACT

This Bachelor Thesis aims to qualitatively explore the experiences of non-monosexual people in romantic relationships. The main goal of the thesis was to discover what challenges non-monosexual persons encounter in their romantic relationships, and how they cope with these challenges. The research inquiry was conducted through semi-structured interviews with four women identifying themselves on the plurisexual spectrum i.e., their self-identification falls within the Bisexual Umbrella, according to the Identity Umbrellas concept. The collected data were subsequently processed by thematic analysis.

Key words

Romantic Relationships, Plurisexuality, Bisexual Umbrella Identity, Emotional Experience, Sexuality, LGBT+

OBSAH

ÚVOD	7
Teoretická časť	8
1 Sexuálna orientácia	8
2 Nemonosexuálne/plurisexuálne orientácie	11
2.1 <i>Vymedzenie bisexuality a súvisiacich pojmov</i>	11
2.2 <i>Bisexualita ako kategória Zastrešených identít (Identity Umbrellas)</i>	12
2.3 <i>Bisexualita a identita</i>	13
2.3.1 <i>Modely vývoja sexuálnej identity</i>	13
2.3.2 <i>Sociálny kontext bisexuality</i>	19
2.4 <i>Pansexualita</i>	23
3 Coming out	25
3.1 <i>Bisexualita a coming out</i>	25
4 Partnerské vzťahy	27
4.1 <i>Partnerské vzťahy a súvisiace pojmy</i>	27
4.1.1 <i>Intimita, vášeň a záväzok</i>	28
4.2 <i>Fázy a piliere partnerských vzťahov</i>	30
4.3 <i>Voľba partnera</i>	31
4.4 <i>Bisexualita a partnerské vzťahy</i>	32
4.5 <i>Výskumy partnerských vzťahov v spojitosti s nemonosexuálnymi osobami</i>	33
Empirická časť	41
5 Metodológia	41
5.1 <i>Kvalitatívny výskum</i>	41
5.2 <i>Vlastné predporozumenie skúmanej téme</i>	41
5.3 <i>Výskumné oblasti a cieľ výskumu</i>	42

5.4 Výber výskumného súboru.....	42
5.5 Etické aspekty výskumu	43
5.6 Metóda zberu dát.....	44
5.7 Metóda analýzy dát	44
6 Výsledky výskumného šetrenia	46
6.1 Komunikácia, zdieľanie, otvorenosť.....	47
6.2 Pred tým, než vznikne vzťah – Vzájomné spoznanie a priateľstvo	50
6.3 Obal, na ktorom nezáleží.....	51
6.4 Škála možností, ktorej sa treba otvoriť	53
6.5 Previazanosť a intimita v sexe.....	55
6.6 Má to svoje výhody.....	57
6.7 Kedy, komu a ako?	57
6.8 Tak trochu mimo komunitu.....	61
6.9 Odpovede na výskumné otázky.....	61
Diskusia	63
ZÁVER.....	68
ZOZNAM REFERENCIÍ.....	70
ZOZNAM PRÍLOH	81
Príloha č. 1: Informovaný súhlas.....	81
Príloha č. 2: Štruktúra rozhovoru	81
Príloha č. 3: Prepis rozhovoru č. 1	81
Príloha č. 4: Prepis rozhovoru č. 2.....	81
Príloha č. 5: Prepis rozhovoru č. 3.....	81
Príloha č. 6: Prepis rozhovoru č. 4.....	81

ÚVOD

Partnerské vzťahy sú neoddeliteľnou súčasťou ľudského života. Jedná sa o bohatý a komplexný fenomén. Valná väčšina výskumov v tejto oblasti sa sústreďuje na partnerstvá osôb s variantami monosexuálnych identít – heterosexuálne osoby, lesby a gejov. Avšak opomínané partnerstvá nemonosexuálnych osôb so sebou prinášajú mnohé špecifiká a ľudia v nich čelia výzvam, ktoré sa iných podôb vzťahu týkať nemusia.

Primárnym cieľom mojej bakalárskej práce je identifikovať, porozumieť a popísať témy, s ktorými sa nemonosexuálne osoby vo svojich partnerstvách stretávajú. Ďalším cieľom práce je, pre ucelenosť pohľadu na tému, vytvoriť súhrn teoretického základu spojeného s problematikou nemonosexuálnych osôb a aj ich partnerských vzťahov.

K voľbe tejto témy ma priviedla práve vnímaná potreba zviditeľnenia tejto skupiny, keďže vo zvýšení povedomia o ich identitách a partnerstvách, vidím potenciál k zlepšeniu možností poskytovania kvalitnejších podporných a poradenských služieb. Odľahčenie záťaže, ktorá vzniká vplyvom stigmy osôb s menšinovými identitami, vnímam ako krok ku zvýšeniu celkovej kvality ich životov.

Túto bakalársku prácu som členila do dvoch základných častí – teoretickej a empirickej. Teoretickú časť som v ohľade na ucelenosť a zrozumiteľnosť rozdelila na štyri hlavné kapitoly. V prvej kapitole prinášam základný, obecný náhľad na sexuálnu orientáciu. V druhej kapitole sa bližšie venujem definovanie bisexuality a pansexuality ako dvom z plurisexuálnych identít. Ďalej vymedzujem termíny a paradigmy, ktoré sa v rámci plurisexuálnych (nemonosexuálnych) identít užívajú. Značná časť je venovaná sociálnym otázkam, kde sa pokúšam priblížiť problematiku bifóbie, neviditeľnosti a pretrvávajúcich stereotypov. Tretia kapitola je súhrnom coming outu ako procesu, ktorý aj nemonosexuálne osoby, ako členovia LGBT+ komunity zažívajú. Vzhľadom na tému bakalárskej práce, teda partnerské vzťahy nemonosexuálnych osôb, je záver teoretickej časti venovaný stručnému prehľadu charakteristík a tém partnerského vzťahu obecné. Empirická časť práce je delená do troch sekcií. V metodologickej časti predstavujem charakteristiku výskumu, výskumného súboru aplikovaných metód zberu aj analýzy dát. V piatej kapitole prinášam samotné výsledky môjho výskumu prostredníctvom identifikovania tém, s ktorými sa nemonosexuálne osoby stretávajú v súvislosti s partnerskými vzťahmi. V tej istej kapitole poskytujem súhrnnú odpoveď na výskumnú otázku: *S akými výzvami sa bisexuálne osoby stretávajú vo svojich partnerských vzťahoch a ako sa s nimi vyrovnávajú?* Posledné strany sú venované diskusií.

Teoretická časť

1 Sexuálna orientácia

Pohľad pre definovanie sexuálnej orientácie sa v priebehu rokov menil, pričom definície za tú dobu vychádzali z esencialistických, sociálnokonštruktivistických či interakcionistických prístupov (Smitková, 2022). Esencialistický (biologický) prístup hľadá vysvetlenie jednotlivých sexuálnych orientácií za pomoci neurofyziológie, endokrinológie či genetiky (Ellis, 1996).

Smitková (2022) uvádza Queer teóriu, ako jeden z možných náhľadov aj na sexuálnu orientáciu. Pôvodné označenie „queer“ vyskytujúce sa v anglickom jazyku, je v negatívnom význame užívané pre označenie niečoho čudného, v užšom zmysle niečoho nie normálneho alebo nie heterosexuálneho (Dilley, 1999). Pojem queer, komunita neskôr prebrala za svoje a začali ho používať pre svoje vlastné označenie jedinci marginalizovaných skupín, ktorí vybočovali z kategórií „správnej“ sexuality alebo rodu, tak ako ich spoločnosť pôvodne vymedzovala (Rhoads, 1997). Teória pracuje s tým, že rod a sexuálna identita sú užívané ako nástroj politických záujmov, a ich účel je teda čisto performatívny (Butler, 2014). Podľa Fassingera (2017) má Queer teória blízko k myšlienkam prameniacim z feminizmu, sociálneho konštruktivismu, či čerpá aj z psychoanalýzy alebo intelektuálnej tradície marxizmu. Butler (2014) rozširuje Queer teóriu o to, že okrem rodu a identity sa v súčasnosti teória vzťahuje aj na sexuálnu orientáciu.

V 80. rokoch minulého storočia odborná verejnosť začala na sexuálnu orientáciu nahliadať ako na multidimenzionálne kontinuum značiace rôzne stupne záujmu (psychického, erotického, emocionálneho) o ľudí opačného, rovnakého alebo oboch pohlaví a rodov, ktoré môže byť potencionálne fluidné a umožňuje zohľadniť odlišnosti medzi jedincami (Garnets & Kimmel, 2003).

Multidimenzionalita pohľadu na sexuálnu orientáciu sa objavuje napríklad aj Zuckermana a Simonsa (1995), ktorí vysvetľujú sexuálnu orientáciu ako pojem, ktorý v sebe zahŕňa všetky prvky toho, čo súvisí s príťažlivosťou k druhým ľuďom, pričom zohľadňuje individuálnu históriu a skúsenosti, ale aj terajšiu situáciu či to, aká je sebeidentifikácia daného jedinca. Podľa Americkej Psychologickej Asociácie (2015) je sexuálna orientácia skladbou viacerých charakteristík, a to konkrétne atraktivity, správania, emócií a identity. Smitková (2022) vo svojej publikácii uvádza päť dimenzií; správanie, erotické fantázie, vnímanie atraktivity, sebaidentifikácia a aktuálny vzťahový

status. Tieto jednotlivé kategórie vychádzajú z Kleinovej škály sexuálnej orientácie (*The Klein Sexual Orientation Grid* – KSOG), ktorú vytvoril Dr. Fritz Klein a je to systém slúžiaci pre posúdenie sexuálnej orientácie jedinca (American Institute Of Bisexuality, 2022). Klein (1993) upresňuje, že škála KSOG vychádza z Heterosexuálno-homosexuálnej hodnotiacej škály (častejšie označovanou ako Kinseyho škála), ktorú v roku 1948 pôvodne navrhli Alfred Kinsey, Wardell Pomeroy a Clyde Martin. Hayfield (2020) uvádza, že Kinsey ako jeden z prvých začal pokladať sexuálnu orientáciu človeka za spektrum a predstavil dvojdimenzionálny model. Kinseyho škála mala na koncoch dva extrémny – výhradnú heterosexuálnu, označovanú hodnotou 0, a výhradnú homosexualitu, zastúpenú hodnotou 6. Neskôr došlo k rozšíreniu o kategóriu X, do ktorej spadali jedinci asexuálni, teda tí, ktorí nereagovali na stimuly. Yarber & Sayad (2013) uvádzajú, že hlavná nevýhoda Kinseyho škály spočívala v tom, že neprihliadala na jednotlivé oblasti ľudskej sexuality samostatne. Tento nedostatok napravila práve už spomínaná KSOG.

Klein (1993) v KSOG pracoval so siedmimi oblastami sexuálnej orientácie. Konkrétne sa jedná o sexuálne správanie, sexuálna príťažlivosť, sexuálne fantázie, seba-identifikáciu, emocionálnu príťažlivosť, sociálnu preferenciu a preferovaný životný štýl. American Institute Of Bisexuality (2022) pre lepšie porozumenie jednotlivým premenným, s ktorými pracoval Klein, uvádza otázku, na ktorú sa daná oblasť zameriava;

1. *sexuálna príťažlivosť* (Kto jedinca sexuálne priťahuje?),
2. *sexuálne správanie* (S kým má jedinec sexuálny kontakt?),
3. *sexuálne fantázie* (Kto je objektom fantázií jedinca [napríklad pri masturbácií]?),
4. *emocionálna príťažlivosť* (Voči ľuďom akého/akých pohlavia/í pociťuje jedinec emočnú náklonnosť?),
5. *sociálne preferencie* (S ľuďmi akého pohlavia sa jedinec stýka?),
6. *preferencia životného štýlu* (Aká je sexuálna identita ľudí, s ktorými sa jedinec stýka?),
7. *sexuálna identita* (Ako jedinec vníma seba samého?).

Smitková (2022) upozorňuje na to, že jednotlivé dimenzie môžu, ale nemusia byť vzájomne komponentné. Najľahšie spozorovateľný príklad je medzi dimenziami sexuálnej príťažlivosti a sexuálnym správaním. Autorka uvádza prípad, kedy žena vníma ako príťažlivé iné ženy, avšak jej partnerské skúsenosti sú iba heterosexuálneho charakteru.

Hayfield (2020) vyzdvihuje význam KSOG v tom, že upúšťa od kladenia dôrazu na samotné sexuálne správanie a berie v úvahu aj iné dimenzie. Na podporu významnosti predkladá aj zistenie, že mladí/é bisexuáli/ky či pansexuáli/ky sa často identifikujú

s danou sexuálnou orientáciou na základe príťažlivosti, skôr než na podklade správania a skúseností.

Pre plné pochopenie sexuálnej orientácie človeka je potrebné brať do úvahy práve to, že sa jedná o niečo fluidné, teda ide o dynamický proces v čase. Clarke at al. (2010) tento názor o nefixovanosti sexuality ako sexuálna fluidita (plasticita). Na témou premenlivosti sexuálnej orientácie v čase a na to, ako ju zachytiť sa zameriava Epsteinov inventár sexuálnej orientácie (*Epstein Sexual orientation Inventory*). Princíp tohoto inventáru spočíva v pýtaní sa nie len na aktuálne určenie stavu jednotlivých oblastí, ale aj na to, ako ich mal jedinec v minulosti.

Podľa najnovších prístupov rozoznávame štyri možné varianty sexuálnej orientácie, a to heterosexuálnu, homosexuálnu, bisexuálnu a asexuálnu orientáciu. O každej z nich by sa dalo hovoriť ako o akom si spektre. Tento pohľad na orientácie ako na spektrá predstavuje konkrétne napríklad koncept *Zastrešujúcich identít* (Identity Umbrellas), ktorý pracuje s princípom nadriadených, zbesňujúcich kategórií zahŕňajúcich celú podmnožinu minoritných sexuálnych orientácií, pohlaví/identít (Office of LGBTQIA Education & Engagement, 2023).

O jednom z najaktuálnejších a najviac exkluzívnom prístupe k pojmu sexuálna orientácia hovorí Procházka (2022), ktorý popisuje koncepciu, ktorá má presah nie len do toho, ako sa sexuálna orientácia definuje, ale pracuje aj so samotným označením „sexuálna orientácia“. V súčasnosti sa časť odbornej aj laickej verejnosti prikláňa k používaniu pojmu erotická a citová preferencia miesto označenia sexuálna orientácia. Ako niektoré z dôvodov Procházka uvádza, že pri požití označenia erotická a citová preferencia sa dbá na zachovanie citového rozmeru, či vďaka tejto zmene v slovníku je možné predísť úplnej, čistej spojitosti so sexom.

2 Nemonosexuálne/plurisexuálne orientácie

Táto časť práce bude zameraná na popísanie základných pojmov, ktoré sa týkajú nemonosexuálnych/plurisexuálnych orientácií s dôrazom kladeným na bisexualitu ako jednu zo základných variant sexuálnej orientácie. Budem sa zaoberať vymedzením bisexuality a pansexuality, ich postavením v rámci pojatia Zastrešujúcich identít, tým akú rolu zohráva sexuálna orientácia ako súčasť identity jedinca. V rámci vývoja predstavím niekoľko modelov, ktoré sú zamerané na vývoj bisexuálnej sexuálnej identity a aj na niektoré, ktoré sa k nej vyjadrujú v súvislosti s vývojom homosexuálnej identity. Zameriam sa aj na problematiku, s ktorou je spätá bisexualita, či už na rovine individuálnej tak aj spoločenskej.

2.1 Vymedzenie bisexuality a súvisiacich pojmov

Nejednoznačnosť definície bisexuality a nejednoznačnosť konceptualizácie je jednou z prekážok pri možnosti bisexualitu ako sexuálnu orientáciu, tak aj sexuálnu identitu skúmať (Rust, 2002). V odbornej literatúre teda v rámci definovania bisexuality nachádzame užšie prístupy zohľadňujúce skúsenosť či príťažlivosť s oboma pohlaviami (Bieschke et al., 2007; Kelly, 2008), tak aj o niečo širšie vymedzenia, ktoré nahliadajú na bisexualitu ako príťažlivosť k osobám oboch pohlaví, ale zároveň aj k rodovo divergentným osobám (Pallotta-Chiarolli, 2021).

Pri definovaní bisexuality je možné v zdrojoch naraziť na dva prístupy k bisexualite, ako k jednej zo základných sexuálnych orientácií. Jeden z týchto prístupov pracuje s binárnym chápaním rodu (genderu), t.j. s rodom mužským a ženským. Na základe binárneho prístupu je možné bisexualitu pokladať za príťažlivosť ako k rovnakému pohlaviu, tak aj k pohlaviu opačnému (Bieschke et al., 2007; Kelly, 2008). Pri binárnom pojatí pohlavia vylučujeme mnoho iných pohlavných identít (napríklad fluidnú, nebinárnu) a pracujeme len s jedincami cisrodovo alebo transrodovo čisto mužskými, alebo ženskými (Americká asociácia psychológov [APA], 2015).

O bisexualite sa dá uvažovať aj ako o niečom viac, ako len o sexuálnej orientácii. Napríklad Firestein (2007) popisuje, že bisexualita stvárňuje ľudskú kapacitu vážiť si, milovať a sexuálne túžiť po ľuďoch bez toho, aby bol jedinec ovplyvnený rodom toho druhého. Jedná sa o rozmanitú skupinu ľudí a pre niektoré bisexuálne osoby je rodová príslušnosť partnera pri jeho voľbe dôležitou súčasťou (Smitková, 2022).

Pallotta-Chiarolli (2021) uvádza definíciu, ktorá vychádza práve zo širšieho pojatia bisexuality. Použitie termínu bisexualita slúži k označeniu ľudí, ktorí spadajú kategórie na základe kritérií, že sú sexuálne priťahovaní k mužom, ženám a rodovo divergentným osobám, identifikujú sa ako bisexuálni, udržujú sexuálne vzťahy s mužmi, ženami či rodovo divergentnými osobami alebo pre svoju identifikáciu používajú širšie a inkluzívnejšie termíny ako sexuálne fluidná alebo sexuálne flexibilná osoba. Prague Pride (2020) v jednom zo svojich edukačných materiálov vysvetľujú pojem heteroflexibilita ako jednu z citových a sexuálnych orientácií, pri ktorých je jedinec prevažne vníma preferenciu osôb iného pohlavia, s tým, že u heteroflexibilného jedinca existuje určitá miera otvorenosti k nadviazaniu rovnakopohlavného vzťahu. Homoflexibilita je sexuálna orientácia podobného charakteru ako heteroflexibilita, len s tou zmenou, že je jedinec primárne preferuje rovnakopohlavné partnerstvá.

2.2 Bisexualita ako kategória Zastrešených identít (Identity Umbrellas)

Office of LGBTQIA Education & Engagement (2023) uvádza koncept Zastrešujúcich identít obecnne ako systém, ktorý pracuje so začleňovaním jednotlivých sexuálnych orientácií či pohlaví do skupín, ktoré sú pomenované súhrnnými, zastrešujúcimi pojmami. V súčasnosti sa pracuje s 5 zastrešujúcimi termínmi označujúcimi jednotlivé identity a to Zastrešenie monosexuálnych identít (Monosexual Identity Umbrella), Zastrešenie bisexuálnych identít (Bisexual Identity Umbrella), Zastrešenie asexuálnych/aromantických identít (Asexual/Aromantik Identity Umbrella), Zastrešenie nebinárnych identít (Non-Binary Identity Umbrella) a Zastrešenie transrodových identít (Transgender Identity Umbrella). Flanders (2017) popisuje pojem Zastrešenie bisexuálnych identít ako pojem, ktorý sa používa pre označenie spektra nemonosexuálnych/plurisexuálnych identít a správania. Do tejto kategórie spadajú okrem bisexuálnej orientácie napríklad aj pansexualita, fluidná sexualita či jedinci, ktorí sa označujú pojmom queer.

Hayfield, (2020) pokladá za výhodu, ktorú takéto združenie plurisexuálnych identít prináša predovšetkým vytvorenie spoločnej platformy pre zdieľanie skúseností, silu spoločného hlasu a perspektívu solidarity. Flanders (2017) na druhú stranu podotýka, že takéto zoskupovanie viacerých identít prináša aj zjavné nevýhody až diskrimináciu. Konkrétne uvádza ako jedno z negatív užívania zastrešujúcich (dáždnikových) termínov napríklad to, že ide o spôsob ako nasilu vniesť homogenitu tam, kde nie je. Negatívnym dopadom je napríklad aj to, že kvôli zastrešujúcemu pojmu sa odvracia pozornosť od

jednotlivých špecifických identít a následkom môže byť zvýšenie neviditeľnosti jednotlivých orientácií.

2.3 Bisexualita a identita

Identitou rozumieme súhru rysov a charakteristík jedinca, spolu s jeho sociálnymi vzťahmi, príslušnosťou ku skupinám či sociálnymi rolami, ktoré zastáva (Thorová, 2015). Súčasťou identity je aj tzv. sexuálna identita, ktorá sa v skratke vzťahuje k tomu, aké označenie si jedinec sám pre seba volí (Malá, Kocourková, Hort, & Hrdlička, 2000). Podľa Hicksovej a Miltonovej (2014) sú zložkami sexuálnej identity viaceré aspekty. Ako príklad uvádzajú emocionálne a vzťahové preferencie, sociálne role súvisiace so sexualitou, vzorec erotického a sexuálneho vzrušenia, erotické fantázie, sexuálne správanie a iné. Proces utvárania sexuálnej identity sa pôvodne označoval ako coming out, pričom dnes je tento pojem spojený predovšetkým so samotným vystúpením, zdôverením sa s orientáciou (Smitková, 2022). Vzhľadom k tomu, že nasledovné teórie, sa týkajú naratívnej konštrukcie identity, samotný pojem identity je presnejšie vyjadriteľný označením identifikácia (Bačová, 2008).

Identita bisexuálnych ľudí je pevne prepletená s neistotou (Chan et al., 2020). Smitková (2022) tvrdí, že u bisexuálnych žien sa môžu objaviť problémy spojené s akceptáciou vlastnej identity, pričom ako jeden z dôvodov uvádza to, že ich identita je omnoho variabilnejšia v porovnaní s heterosexuálnymi či homosexuálnymi ženami. Firestein (2010) poukazuje na problém neprijateľnosti identity bisexuálnych žien v rámci oboch komunít, teda LGBTQI+ aj väčšinovej spoločnosti. Uvádza aj pojem *vzťahová identita*, tou poukazuje na jav, kedy okolie pripisuje identitu bisexuálnym osobám na základe toho, v akej forme vzťahu aktuálne osoba je. Teda, pokiaľ je bisexuálna žena vo vzťahu s cisrodovým mužom, okolie má tendenciu ju vnímať a identifikovať ako heterosexuálnu.

2.3.1 Modely vývoja sexuálnej identity

V súčasnosti neexistuje konsenzus v téme vývoja sexuálnej identity. V minulosti však vznikli viaceré modely vývoja sexuálnej identity, napríklad Cassovej teoretický model formovania homosexuálnej identity, Vývoj lesbickej identity podľa, Colemanové vývojové fáze procesu coming outu. Štádiami vývoja bisexuálnej identity sa zaoberali napríklad Bradford, D'Augelli či Fox. Smitková (2022) podotýka, že cieľom jednotlivých modelov bolo popísať proces, ktorým si prechádzajú jedinci a zahŕňa v sebe integráciu a

prijatie sexuálnej orientácie ako súčasť seba samého. Autorka sa tiež domnieva, že jednotlivé modely sú skôr zaznamenaním poradia udalostí charakteristických napríklad pre danú dobu, než skutočný obecný popis skúsenosti. Využitie týchto modelov však zohráva významnú rolu napríklad v poradenstve a podpore LGBT ľudí, normalizuje ich skúsenosti a na základe toho umožňuje aj predvídanie nasledujúceho vývoja, špecifik a prípadnej problematiky.

V nasledujúcej časti predstavím jeden z lineárnych modelov vývoja homosexuálnej identity, ktorého fázy neskôr jeho autorka vzťahovala aj na vývoj identity bisexuálnej. Konkrétne sa jedná o Model vývoja homosexuálnej identity podľa Cassovej.

Cass (1979) predstavuje postupný vývojový model, ktorého cieľom je dovŕšenie integrovanej homosexuálnej identity. V tomto modeli je jedinec aktívnou komponentnou, teda prechod jednotlivými štádiami môže vyzerat' rozlične. Rolu v plynulosti a rýchlosti vývoja okrem osobnej zložky jedinca zohráva aj spoločenský aspekt. Model je postavený na teórii interpersonálnej inkongruencie, ktorý spočíva v tom, že zmeny v správaní a vnímaní nastávajú ako prostriedok odstránenia disonancie medzi pôvodným správaním, sebaopojatím a vnímaním jedinca okolím. Smitková (2022) uvádza 6 fáz Modelu vývoja homosexuálnej identity Cassovej a pridáva k nim aj jednotlivé kľúčové otázky : *Zmätok v identite, Porovnávanie identity, Tolerancia identity, Prijatie identity, Hrdosť na identitu a Syntéza identity.*

Fáza 1: *Zmätenie v identite* – Smitková (2022) uvádza kľúčovú otázku fázy: *Som gej/lesba/bisexuálny človek?* – hlavným je teda uvedomenie toho, že človek na základe správania, myslenia, fantázií nemusí spadať do heterosexuálnej identity. Podľa autorky je význačným pre túto fázu pocit úzkosti, zmätku či napätia, ktoré pramení z disonancie (inkongruencie). Dochádza aj k zmenám v sebaopojatí, uvedomovaniu rozdielov medzi heterosexualitou a príslušnosťou ku menšinovej orientácii. V niektorých prípadoch môže dôjsť k začiatočnému popretiu a pripisovaniu svojho aktu či myšlienok náhode, experimentovaniu... Cass (1979) uvádza, že jedinec v tomto období začína uskutočňovať rešerš v oblasti danej identity prostredníctvom čítania, počúvania rôznych zdrojov.

Fáza 2: *Porovnávanie identity* je fázou váhania. Človek uvažuje, či skutočne je LGB alebo nie. Dochádza k odkloneniu a strate pojmá a presvedčení súvisiacich s pôvodne predpokladanou heterosexuálnou identitou, ale aktuálne ešte nedochádza k vytvoreniu nových. Úlohu v 2. fáze zohráva aj rozjímanie na spoločenskými aspektmi a dôsledkami novej potencionálnej sexuálnej identity, čo môže viesť aj k uzavretiu sa jedinca, vyhýbaniu sa sociálnym situáciám. Charakteristickým pocitom je izolácia

a odcudzenie sa ako od seba samého tak aj od spoločnosti. Pozitívnymi prínosmi môže byť preskúmanie emocionálnych, vzťahových či sociálnych potrieb jedinca. Význačným správaním jedinca v tejto fázy je „hra na heterosexuála“ – jedinec si dáva pozor, aby jeho výzor, jednanie nebolo spojiteľné s LGB ľuďmi (Smitková, 2022).

Fáza 3: *Tolerancia identity* je presunom od „možno som“ k „pravdepodobne som“. Na roli nadobúda disonancia medzi sebaopojatím a pojatím od okolia. Fáza je charakteristická počiatkom vyhľadávania kontaktu s inými LGB osobami. Tento kontakt môže mať pozitívny aj negatívny dopad na vývoj jedinca a jeho sebaopojatie. Je dôležité podotknúť, že jedinec svoju sexuálnu identitu ešte plne neakceptuje (Smitková, 2022).

V fáze 4 dochádza k prijatiu identity. Jedinec si je istý tým, že je gej/lesba/bisexuálna osoba. Charakteristickými sú pocit bezpečia, pozitívnejšie sebaopojatie, vytváranie priateľstiev aj s osobami v rámci queer komunity, pričom aj samotné prepojenie s komunitou narastá (Smitková, 2022).

Fáza *Hrdosti na identitu* je charakteristická predovšetkým zverejnením svojej identity. Jedinec pociťuje spolupatričnosť a začlenenie do komunity. Začína byť „aktivistom“ v tom zmysle, že sa zaujíma o práva LGB osôb, prejavujú sa u neho negatívne pocity (hnev, nespokojnosť) v ohľade na stigmatizáciu a diskrimináciu jeho komunity (Smitková, 2022).

Posledná, 6. fáza je *Syntéza identity*. Záverom je plné vnímanie seba ako LGB osoby. Sexuálna identita je plnohodnotnou a významnou súčasťou celkovej identity. Charakteristické pocity v tejto fáze môžu byť zhodné s tými z fázy 5, ale rozdielom je schopnosť ich korigovať (Smitková, 2022).

Ako sa vzťahuje Cassovej model vývoja homosexuálnej identity k bisexualite? Fox (2003) približuje dva prístupy Cassovej k bisexuálnej identite; Prípad predčasne ukončeného vývoja homosexuálnej identity vo fázy 1 alebo 2, podľa skoršieho prístupu Cassovej, vyústí vo vznik bisexuálnej identity. Teda ju pokladá za identitu nedokončenú, prípadne ako bod, v ktorom jedinec zotrúva prechodne. Neskôr však Cass uznáva legitimitu bisexuality, ktorá je podložená Kinseyho pojatím, a pripisuje jej totožné fázy ako vývoju homosexuálnej identity. Podobný pohľad na bisexualitu ako Cass počas prvého prístupu majú aj Chapman a Brannock, ktorý vytvorili Model vývoja lesbickej identity, ktorý prijal existenciu bisexuality rovnako ako Cass a iní autori práve na základe Kinseyho.

Medzi výhradami voči tomuto modelu uvádza Smitková (2022) napríklad to, že model nezohľadňuje iné identity či fluiditu v oblasti sexuálnej identity, rôznorodosť časového vývoje, rozdiely medzi lesbami a gejmi, etnické aspekty.

Je mnoho vývojových model, ktoré sa zameriavajú primárne na vývoj homosexuálnej identity a totožné fáze neskôr pripisujú, rovnako ako Cass či Chapman a Brannock, aj identite bisexuálnej. Existujú však aj individuálne modeli pre bisexuálnu identitu. Patrí k nim napríklad Bisexuálna identita podľa Weinberga, Williamse a Pryora, Štádia formovania bisexuálnej identity podľa Bradford alebo popis podmienok vytvorenia bisexuálnej identity podľa Fox (Rust, 2002). Pomyselným medzistupňom medzi modelmi, ktoré sú pôvodne vytvorené pre homosexuálne identity a až následne „prilepené“ aj k tej bisexuálnej, a tými, ktoré sa vzťahujú priamo k bisexuálnej identite je napríklad *Celoživotný model formovania lesbickej, gej a bisexuálnej identity* od D'Augelli. Smitková (2022) prináša stručný popis D'Augelliho modelu. Zdôrazňuje v ňom niekoľko špecifik, ktoré sú pre pohľad na vývoj identity podstatné. Autorka poukazuje na to, že D'Augelli sa vymedzil voči štádiálnym modelom trvajúcim na konkrétnych bodoch a časovej následnosti, a zastával prístup celoživotného vývoja v ktorom poukazoval na možnosť neustáleho redefinovania a premenlivosti identity v čase. Identita je podľa D'Augelliho mnohostranná, prepojená s historicko-kultúrno-komunitno-politicko-rodinným vplyvom. Významným pre model D'Augelliho je to, že zastáva názor, že jedinec si nemusí prejsť procesmi postupne a dokonca nemusí ani splniť všetky z nich.

D'Augelli (1994) rozdelil vývoj do predstavuje 6 procesov objavujúcich sa v priebehu vývoja sexuálnej identity u lesieb, gejov a bisexuálnych osôb.

Prvým dynamickým procesom je podľa D'Augelliho (1994) *opúšťanie heterosexuálnej orientácie*. Súčasťou procesu je uvedomenie si svojej neheterosexuálnej identity a zdieľanie tejto skúsenosti s niekým blízkym. Postupne u jedinca môže dôjsť k ďalšiemu z procesov a to k *rozvíjaniu statusu osobnej identity ako lesba, gej, bisexuál/ka*. Pre tento proces je charakteristické, že dochádza k vytvoreniu novej osobnej stability a má súvis aj so spracovávaním zvnútornených stereotypov, predsudkov spojených s príslušnou identitou. Rozvíjanie statusu sa netýka len osobnej identity, ale aj tej spoločenskej. Príslušným procesom je *rozvíjanie sociálnej lesbickej, gay, bisexuálnej identity* – zohráva nesmierne podstatnú úlohu v oblasti rozvoja a duševného zdravia

jedinca. Často je prepojená s verejným zdôverovaním sa so sexuálnou identitou okoliu. Vytváranie úprimných pozitívnych vzťahov prináša jedincovi podporu či lásku. Tento proces priamo súvisí a ovplyvňuje nasledovný proces *stávanie sa LGB potomkom*, pri ktorom nastáva rôzne dlhé obdobie, kedy sa rodina vyrovnáva s informáciou a znovuprijíma LGB človeka. V niektorých prípadoch tento proces nie je zakončený pozitívnou skúsenosťou a k znovuprijatiu nemusí dôjsť. Predposledným procesom je *rozvoj statusu lesby/ gaya/ bisexuálnej osoby v intímnej oblasti*. Primárnym aktom je nadviazanie romantického vzťahu s druhou osobou. Poslednou zo šiestich procesov je *vstup do LGB komunity*, pri ktorom autor podotýka, že pre niektorých ľudí je ich sexuálna identita súkromná a do komunity sa nezačleňujú vôbec alebo len v malej miere, ale pre iných je to byť súčasťou komunity podstatným aspektom identity. V druhom prípade dochádza k uvedomeniu heteronormativity, heterosexizmu až spoločensko-politickej angažovanosti (Smitková, 2022).

Pri problematike vývoja bisexuálnej identity je možné často naraziť na model bisexuálnej identity od Weinberga, Williamsa a Pryora (1994) spolu s rozšírením tohoto modelu od Browna (2002).

Autori rozlíšili 4 vývojové úlohy bisexuálneho jedinca vo formovaní svojej sexuálnej identity: *prvotné zmätenie, objavenie a prijatie identity, ukotvenie sa v identite, pretrvávajúca neistota* (Brown, 2002; Weinberg, Williams & Pryor, 1994). V priebehu jednotlivých fáz je človek vystavený „subúlohám“ ako je prekonanie internalizovanej homofóbie, rozoznanie pocitov k obom pohlaviam, samotné objavenie označujúceho pojmu a zistenie, že človek do tejto kategórie sám spadá, vyrovnanie sa s týmto faktom, prvé fyzické skúsenosti s oboma pohlaviami, zžitie sa s identitou – jej plné prijatie a prijatie aj seba samého (Brown, 2002).

Posledná z hlavných fáz – *pretrvávajúca neistota* poukazuje na spoločenskú problematiku v oblasti validácie bisexuality a nedostatku podpory bisexuálnych osôb či už zo strany väčšinovej spoločnosti tak aj fakt zriedkavosti bisexuálnych komunit. Toto všetko v jedincovi, ktorý už môže mať svoju identitu pomerne stabilne uchopenú, do značnej miery vyvoláva neistotu a pochybnosti o vlastnom prežívaní (Weinberg, Williams & Pryor, 1994). Brown (2002) vyzdvihol posledné štádium, keďže jeho jedinečnosť spočíva v tom, že prináša myšlienku toho, že coming out (v pôvodnom poňatí) nekončí prijatím identity. Autor však upravil pôvodný názov fázy z *pretrvávajúca*

neistota na udržiavanie identity, keďže chcel viac zdôrazniť to, že jedinec aj napriek neistote a pochybnostiam o vlastnej sexuálnej identite v nej naďalej pretrvá.

Ďalšou autorkou, ktorá neskôr nadviazala, resp. čerpala z tohoto modelu bola Mary Bradford, ktorá na základe empirického skúmania identifikovala niekoľko štádií súvisiacich s témou posledného štádia v modeli od Weinberga, Williamsa a Pryora. Bradford (2004) podotýka, že nie všetky osoby s bisexuálnou identitou majú rovnaký časový sled štádií alebo, že vôbec každý musí prejsť všetkými štádiami. V rámci vývoja sexuálnej identity skúsenosť participantov rozdelila vývoj na štádiá:

- *Spochybnovania vlastnej reality* – stret s odmietnutím a neviditeľnosťou, snaha nadobudnúť istotu vo vlastnom prežívaní
- *Konštruovania vlastnej identity* – vytváranie identity na základe osobnej skúsenosti a prežívania,
- *Udržiavanie identity* – odolávanie tlaku negatívnych postojov a spochybnovaniu zo strany spoločnosti,
- *Boj za zmenu* – v prípade udržania a pevného ukotvenia sa u niektorých ľuďoch objaví tendencia k politicko-aktivistickému správaniu.

Jeden z novších modelov prezentuje Fox (2015), ktorá sa vo svojom subjektívnom modeli vývoja zameriava na kladne vnímanú bisexuálnu identitu. Podstatou kladnej bisexuálnej identity je prijatie a uznanie rovnocennosti pocitov príťažlivosti k mužom a ženám. U autorkinej teórie je významné to, že pre rozvoj bisexuálnej identity nevymedzuje žiadne vekové obdobie, keďže ako zastáva Fox, bisexuálna identita je previazaná práve z už spomínaným uznaním rovnocennosti pocitov. Vysvetľuje to aj tým, že človek môže v určitej fázy svojho života pocity k jednému z pohlaví jednoducho prehliadať a zároveň je kľúčovým procesom pre prijatie bisexuálnej identity intrapsychické vyrovnanie sa s určitými predsudkami, ktoré sú s danou identitou späté. Autorka vytyčuje 5 podmienok ovplyvňujúcich proces utvárania bisexuálnej identity:

- *zvolenie* k prežívaniu citov adekvátnych pre situáciu bez toho aby bral v úvahu pohlavie jedinca,
- *rozoznanie* rozpoznanie, validácia a prijatie prežívaných pocitov vo vzťahu k druhým osobám, a ich následná integrácia do vlastného self,
- *potvrdenie* sa vzťahuje na validáciu pocitov jednotlivca okolím a prípadná podpora od okolia,

- *podpora* jedná sa o fyzickú či emočnú podporu jedinca jeho sociálnym okolím – druhým jednotlivcom, organizáciou, skupinou, táto podpora v akejkoľvek forme je jednoznačne nevynechateľná pre rozvoj kladnej identity,
- *prijatie komunitou* prináša človeku s bisexuálnou identitou pocit prijatia, spolupatričnosti a dáva váhu jeho skúsenostiam.

Príkladom ďalšieho, súčasnejšieho modelu vývoja bisexuálnej identity je Model Harpersnovej a Swansonovej. Harpers a Swanson (2019) sa okrem vývoja bisexuálnej identity pokúšajú pokryť aj vývoj iných plurisexuálnych identít (pansexuality a polysexuality), pri ktorých kladú dôraz na individualitu jedinca a jeho sociokultúrne prostredie. Model spočíva v plnení úloh/výziev, pričom sa nejedná o lineárnu postupnosť a ani o bezpodmienečný výskyt daných výziev u každého jedinca. Autorky rozlíšili 5 výziev, s ktorými sa jedinec s plurisexuálnou identitou môže stretnúť:

Nálepkovanie (prechod od monosexuálnej k plurisexuálnej identite, hľadanie a prijímanie toho, „kto som“), *význam a prepojenie identít* (sexuálna identita človeka je súčasťou celkovej identity, preto sa vzájomne ovplyvňujú), vnútorný a vonkajší coming out, komunitná/politická identita (súvisí s členstvom a sebazaradením do komunity, prípade s aktivizmom v danej oblasti), zvládanie dopadu útlaku/stigmy (prekonávanie a spôsoby vyrovnávania sa s negatívnymi postojmi).

2.3.2 Sociálny kontext bisexuality

Garnets a Kimmel (2003) zastávajú názor, že pri snahe porozumieť sexuálnej orientácii jedinca je nevyhnutné prihliadať na sociálny kontext. Teda je nevyhnutné vnímať spoločensko-historický kontext, pretože práve v ňom sa obecné chápanie LGBTQI+ komunity znateľne premieňalo. Významnou témou, o ktorej je potrebné pri bisexualite a spoločenskom kontexte hovoriť sú postoje, predsudky a stereotypy, ktoré túto komunitu značne zasahujú. Takzvanými *sexuálnymi predsudkami* sa zaoberal Herek (2004), ktorý tento termín prepojil s mnohými výskumami mapujúcimi predsudky. Sexuálny predsudok je pojímaný ako vo väčšine prípadov negatívny hodnotiaci postoj smerujúci na sexuálne menšiny.

Vnímaním bisexuality sa zaoberal výskum Dodgeho et al. (2016), ktorý síce zaznamenal pozitívny posun v rámci postojov voči bisexuálnym osobám, avšak vo výsledkoch sú (vo väčšine) zjavné ambivalentné postoje. Tie môžu mať svoj základ

v nedostatočnej informovanosti či v potrebe sociálneho vyhovenia. Je teda možné, že slúžia k prekrytiu negatívnych postojov, hoci aj tých nevedomených.

Gonzales et al. (2016) sa domnieva, že spoločenská stigma a diskriminácia môže byť jedným z činiteľov, ktoré sa podieľajú na horšom psychickom aj fyzickom zdraví bisexuálnych jedincov. Gorman et al. (2015) tiež hovorí aj o nižšej životnej spokojnosti v radách bisexuálnych osôb. Gonzales et al. (2016) ďalej uvádza, že z novších výskumov vyplýva, že u bisexuálov a bisexuáliiek je psychické a fyzické zdravie obecné horšie ako u heterosexuálnych jedincov, lesieb či gejov. Niekoľko nedávnejších štúdií poukazuje na to, že v porovnaní s heterosexuálnymi jedincami je u bisexuálov a bisexuáliiek 6 násobne vyššia pravdepodobnosť celoživotnej sebevražednosti (Barker et al., 2014; San Francisco Human Rights Commission, 2011).

2.3.2.1 Neviditeľnosť bisexuality

Heath (2005) hovorí o jednom z problémov, ktoré súvisia s bisexualitou. Je ním určitá neviditeľnosť a vylúčenosť, pre ktorý sa užíva aj pojem *silent „B“* (tiché/zamľčané B). Ako uvádza McLean (2021) práve toto prehliadanie môže spôsobovať nepríjemný dopad na osoby s bisexuálnou orientáciou, ktoré už beztak vnímajú to, že sú v spoločnosti marginalizované. Ďalej uvádza, že počiatok problému je v starších definíciách bisexuality a v jej binárnom pojmímaní.

Neviditeľnosť bisexuality môže mať niekoľko obecných pôvodcov a to v spoločnosti, ktorá primárne akceptuje vzťahovú a sexuálnu dichotómiu, ale aj v presvedčeníach samotného bisexuálneho jedinca, kedy sa napríklad muž s relevantnými skúsenosťami s mužmi aj so ženami sám neidentifikuje ako bisexuál. Tento jav neidentifikovania sa má silnú spojitosť s obavami (Potoczniak, 2010).

McLean (2018) identifikovala tri základné mechanizmy toho, ako sa neviditeľnosť bisexuality prejavuje v praxi. Konkrétne sa jedná o *absenciu, privlastňovanie* a v neposlednej rade o *asimiláciu*.

Absencia spočíva napríklad v používanom jazyku a terminológií v médiách. See a Hunt (2011) uvádzajú ako príklad užívanie pojmu gay (gej-manželstvá). Zdôrazňujú, že užívanie pojmov ako napríklad tie vyššie uvedené, naznačuje, že napríklad rovnako pohlavné/gej manželstvá sa týkajú len gejov a lesieb. Yoshino (2000) poukazuje na to, že týmto lingvistickým „zjednodušením“ sa popiera samostatná existencia bisexuality ako legitímnej kategórie či triedy sexuálnej identity. McLean (2018) podotýka, že bisexuáli sú málokedy (skôr výnimočne) súčasťou debát zaoberajúcich sa LGBTIQ+ právami.

Ako uvádza McLean (2018) *privlastňovanie* spočíva v pripisovaní inej sexuálnej identity ako tej bisexuálnej osobám aj fiktívnym postavám v prípade, že sa tak identifikujú alebo ich charakteristika či správanie jasne spadá do kategórie bisexuality. Tento prístup podporuje binárne vnímanie sexuality. V praxi to vyzerá asi tak, že jedinec, ktorý má vzťah najprv s mužom a potom so ženou jednoducho len „prepína“ medzi heterosexualitou a homosexualitou. Práve s mechanizmom privlastňovania sa primárne spája pojem tiché „B“ (silent „B“) (Heath, 2005). Tento fenomén tichého „B“ sa objavuje napríklad v marketingu, kedy firmy podporujú LGBTIQ komunitu za účelom boja proti homofóbií, alebo ich produkty referujú k lesbám a gejom (Barker et al., 2014). Monro (2005) vnáša do debaty o jazykových termínoch argument používania pojmu queer ako zastrešujúceho označenia. McLean (2018) však podotýka, že aj proti užívaniu zastrešujúceho pojmu queer aj pre bisexuálov existujú námietky už v histórii. Napríklad Heldke (1997) či Rust (1992) sa ohradili tým, že pri užití zastrešujúceho pojmu vychádza bisexualita iba ako variant kombinácie heterosexuality a homosexuality.

McLean (2018) definuje *asimiláciu* ako mechanizmus s pôvodom v samotnom jedincovi, ktorý vzniká z mylného presvedčenia o tom, že jediným adekvátnymi sexuálnymi orientáciami sú heterosexualita a homosexualita a každý kto je mimo tieto kategórie má rozpor vo svojej skutočnej sexuálnej identite. Barker (2014) ďalej popisuje, že sa jedná o prežívanie tlaku z nutnosti zaradiť sa do jednej z kategórií binárneho pojetia, „zvoliť si stranu“ v prípade, že má jedinec skúsenosť s viacerými pohlaviami, ale nejaký typ skúsenosti prevažuje.

Prečo je však neviditeľnosť bisexuality problém? Kľúčovým prvkom pre to, aby mohlo dôjsť k úplnej akceptácii a validácii akejkoľvek spoločenskej minority je práve viditeľnosť. To, že jednotlivec má možnosť vedieť, že nie je jediným, kto prechádza určitými ťažkosťami, že nie je sám (McLean, 2018). Obecne existuje, je v povedomí, mainstreamovej kultúry, viac homosexuálnych, transrodových vzorov, ako tých bisexuálnych. Jedným z dôvodov, prečo známe osobnosti (a aj ľudia obecné) neuskutočňujú coming out ako bisexuáli je vysoká miera stigmatizácie a stereotypných predsudkov (McLean, 2018). Vizibilita bisexuality vo svete so sebou prináša pozitíva ako jednoduchšie učenie sa seba prijatiu, ale zvyšuje aj mieru prijatia od okolia (McLean, 2021).

Monro (2005) hovorí o probléme neviditeľnosti bisexuality ako o „začarovanom kruhu“, ktorý vo valnej väčšine vedie bisexuálne osoby k zatajovaniu svojej identity. McLean (2018) za ďalší problém považuje aj narušenie legitimacy bisexuality ako

plnohodnotnej sexuality tým, že je ignorované chybné označenie, sú ponechávané predpoklady a domnienky o sexualite jedinca. Zároveň toto všetko pousiluje binárny pohľad na sexualitu človeka.

2.3.2.2 Bifóbia, binegativita a marginalizácia bisexuality

Bifóbiu ako pojem je možné definovať ako súbor negatívnych postojov a pocitov voči sexuálnej orientácii a teda aj osobám, ktoré nezapadajú do klasického monosexistického chápania (Bennet, 1992). Rust (2002) vysvetľuje, že monosexizmus spochybňuje a devaluje existenciu bisexuality ako takej. Hayfield (2020) uvádza, že možnými zástupnými pojmami pre bifóbiu sú aj binegativita a marginalizácia bisexuality. S pojmom binegativita začala pravdepodobne pracovať Morow (2000), ktorá poukázala na to, že pre negatívne postoje voči bisexualite je pojem fóbia, teda iracionálny strach, príliš zjednodušujúce označenie. Termín marginalizácia bisexuality je na tom podobne. Pri oboch termínoch teda ide o primerané zdôraznenie nuancí a zložitosti útlaku (Hayfield, 2020).

Bifóbia podobne ako neviditeľnosť bisexuality môže mať niekoľko podôb. Prvá podoba bifóbie je zo strany celkovej spoločnosti, v súvislosti už so spomínanou tendenciou vnímať a uvažovať o vzťahoch a sexuálnej orientácii ako o dichotómií. Druhá podoba je v podstate internalizovaná binegativita, ktorá vznikla v jedincovi procesom introjektivácie binegativity z rodiny, médií atd. (Potoczniak, 2010).

Ako už bolo spomínané v predchádzajúcich kapitolách, negatívne postoje, odmietanie či hostilita voči bisexuálnym osobám nepochádza len z majoritnej heterosexuálnej spoločnosti, ale aj zo strany homosexuálov (Ochs, 1996). Tento fakt dopĺňajú aj zistenia z výskumu Mulicka a Wrighta z roku 2002, kedy uskutočnili výskum s ich Škálou bifóbie. Mulick & Wright (2002) potvrdili svoju domienku, že bifóbia existuje ako u heterosexuálov tak aj u lesieb a gejov. Viacerí autori (Bennet, 1992; Morh & Rochlen, 1999; Rust, 2000) uvádzajú, že za bifóbiou a binegativitou stojí mnoho stereotypov. Hayfield (2020) poskytuje stručný prehľad najčastejších stereotypov spojených s bisexualitou, pričom niektoré z nich boli práve aj tvrdeniami pre posúdenie v Škále bifóbie. Jedným z najrozšírenejších stereotypov je predstava, že *ženská bisexualita je stratégiou ako upútať mužov*. Tento postoj spochybňuje bisexualitu ako legitímnu a stálu identitu a miesto toho jej pripisuje charakteristiky ako experimentálna či módna, pričom v bežnom živote vznikli na základe tohoto postojového označenia ako

bisexualita à la mode, barsexualita a bicurious (Farhall, 2018; Hayfield, 2020; Rupp & Taylor, 2010; Wandrey et al., 2015; Wilkinson, 1996).

Iným stereotypom je napríklad domnienka, že *bisexualita je prechodnou fázou, keď jedinec nevie prijať svoju pravú identitu*. Ako tvrdí Hayfield (2020) predpokladom pre tento postoj je domnienka, že bisexuálne osoby nie sú dostatočne vyspelé osobnosti k tomu, aby dokázali uskutočniť záväzok ako k homosexualite, tak aj k heterosexualite. Autor upozorňuje aj na to, že tento názor vyvíja tlak k tomu, aby si bisexuáli/ky „vybrali stranu“. Zaujímavý poznatok vyzdvihujú Yost a Thomas (2012), ktorý tvrdia, že miskoncepcia bisexuality ako „cesta k vývojovej zrelosti“ je rozdielna vzhľadom k pohlaviu jedinca. U bisexuálnych žien sa očakáva, že „vývojom dospejú“ k heterosexualite, pričom u mužov bisexuálov sa predpokladá, že sa časom začnú identifikovať ako geyovia.

Pomerne rozšírené je aj presvedčenie, že *bisexuálne osoby sú promiskuitné, posadnuté sexom a nie sú schopné monogamného vzťahu*. Mylné presvedčenie je založené na pseudologike vychádzajúcej z faktu, že bisexuálne osoby pociťujú sexuálnu príťažlivosť k viac ako jednému pohlaviu a preto pociťujú potrebu paralelných sexuálnych aktivít s viacerými ľuďmi rôznych pohlaví, teda nemôžu byť uspokojení v monogamnom vzťahu (Hayfield, 2020).

Ako uvádza Hayfield (2020), výskyt bifóbie, binegativity či marginalizácie bisexuality má v súčasnej dobe zostupný charakter. Mladí ľudia začínajú byť omnoho viac otvorení inakosti a rôznorodosti nie len sexualít, ale aj identít. Dôkazom môže byť napríklad aj to, že Morris et al. (2014) zistili, že stúpol počet mladých mužov bisexuálov, ktorý uskutočnili coming out pred priateľmi a ich odozvu hodnotia pozitívne.

2.4 Pansexualita

Pojem pansexualita sa začal užívať v 90. rokoch 20 storočia. Svojim pôvodom siaha do oblastí BDSM/kink komunity, kde sa vzťahovala k mieneniu, že je v poriadku aby sa „každý hral s každým“ (Hayfield, 2020). Podľa Morandini et al. (2017) je to v súčasnosti pre väčšinu pojem vyzdvihujúci „antiidentitu“, založenú na odmietaní určujúcich nálepiek a teda aj na dekonštrukcii kategórií ako je pohlavie, rod či sexualita. Hayfield (2020) dochádza k tomu, že pansexualita ako sexualna orientácia plne prekračuje hranice binarity, teda u jedincov dochádza k atraktivite k jedincom napriek celým rodovým spektrom, bez ohľadu na pohlavie. Elizabeth (2016) poukazuje na rozdiel medzi bisexualitou a pansexualitou v tom, že bisexualita dekonštruje binárny pohľad na

sexualitu v zmysle homosexuality-heterosexualita a pansexualita dekonštruje binárny prístup v oblasti pohlaví a rodov. Hayfield (2020) uvádza, že pri pansexuáloch sa často používa fráza, že sú „zameraní na srdcia nie časti“, čo je zjednodušenou metaforou k tomu, že u osôb nezohľadňujú telesné či genitálne charakteristiky. Ten istý autor dopĺňa, že pansexualita je ďalej prezentovaná aj ako príťažlivosť k osobnosti jedinca

3 Coming out

Smitková (2022) popisuje Coming out alebo aj „*Coming out of the closet*“ ako jednotné označenie procesu pripustenia si a celoživotného zdôverovania sa okoliu zo svojou sexuálnou orientáciou, alebo rodovou identitou. Pričom „*celoživotnosť*“ procesu sa vzťahuje k tomu, že LGBT ľudia opakovane v priebehu života a zmien, ktoré prináša (zmena zamestnania, hobby, vyšetrenia...) sú znovu vystavovaný opakovanému zdôverovaniu sa. Zuckerman a Simons (1995) hovoria o troch fázach, častiach procesu comingoutu, a to konkrétne o coming oute osobnom, coming oute v rámci rodiny a coming oute verejnom. S podobným delením pracujú napríklad aj Rosario et al. (2001), ktorí popisujú vnútorný, teda prijatie vlastnej identity, a vonkajší coming out, teda proces zdieľania s ostatnými. Smitková (2022) uvádza, že z výskumu *Iniciatívy Inakosť* vyplýva, že vek verejného/vonkajšieho coming outu sa pohybuje niekde okolo 19 roku života, pričom subjektívne uvedomenie sexuálnej orientácie u LGB osôb prebieha priemerne okolo štrnásteho roku. Tie isté osoby ďalej uvádzali, že istotu vo svojej sexuálnej orientácii nadobudli zhruba v 17 roku života.

Zuckerman a Simons (1995) zdôrazňujú, že každý človek by mal mať plne pod kontrolou načasovanie a nemal by byť vystavovaný spoločenskému tlaku nutnosti coming outu. Podkladajú to tým, že coming out nie je bez rizika negatívneho dopadu na jednotlivca aj napriek tomu, že je v spoločnosti neustále narastajúca tolerancia k sexuálnym a rodovým menšinám.

3.1 Bisexualita a coming out

McLean (2021) tvrdí, že neviditeľnosť a marginalizácia bisexuality má za dôsledok to, že uskutočniť coming out ako bisexuál/bisexuálka je náročné. Barker et al. uvádzajú, že bisexuáli a bisexuálky sa často otvorene nehlásia k príslušnosti k LGBTIQ komunite, a zároveň ani neopravujú ľudí v svojom okolí v prípade, že ich pokladajú/označia za osobu s inou sexuálnou orientáciou (geja, lesbu...). McLean (2018) poukazuje, že na základe výskumov bolo zistené, že časť bisexuálov neuskutočňuje coming out v sociálnom prostredí a ani v blízkych vzťahoch, čiže nechávajú svoje okolie – vrátane partnerov – predpokladať, že sú heterosexuálni alebo homosexuálni. Ak však coming out uskutočnia, tak podľa amerického výskumu od Pew Research Center z roku 2013 vyplýva, že bisexuálne osoby uskutočňujú verejný coming out v priemere okolo 20 roku (Smitková, 2022).

Rust (2002) poskytuje ako jedno z možných vysvetlení toho, prečo sa bisexuálne osoby nezdôverujú so svojou sexuálnou orientáciou okoliu, skutočnosť, že okrem homofóbie sa musia vyrovnávať aj s bifóbiou a zároveň sa bisexuálom a bisexuálkam dostáva omnoho menšej podpory aj zo strany queer komunity. Autor ďalej podotýka, že aj podpora samotnej bisexuálnej komunity je omnoho nižšia ako napríklad u komunity homosexuálnej, vzhľadom na jej rozsiahlosť. Fox (2003) pripisuje určitý podiel aj pretrvávajúcej neakceptácii bisexuality ako plnohodnotnej sexuality. Dyar et al. (2014) poukazuje aj na závislosť coming outu a toho či je jedinec aktuálne vo vzťahu a s kým, keďže pohlavie partnera má vplyv na mieru prežívaného stresu z patričnosti k minorite.

4 Partnerské vzťahy

4.1 Partnerské vzťahy a súvisiace pojmy

Partnerstvo a partnerské vzťahy zohrávajú v živote a vývoji jedinca bezpochyby významnú rolu. Pri budovaní identity jedinca zohrávajú rolu už čo i len predstavy daného jedinca o jeho partnerovi či partnerskom vzťahu (Smitková, 2022). Gala a Kapadia (2013) popisujú dopad skúsenosti s partnerskými vzťahmi na vývoj jedinca ako signifikantný a dlhodobý.

Podľa Krebsa (2007) patrí utváranie a zotrúvanie v medziľudských vzťahoch založených na vzájomnej dôvere medzi elementárne potreby človeka. V tendencii budovať vzťahy sa odzrkadľujú vyššie potreby toho byť milovaný a milovať, niekam patriť. Nejedná sa však len o objekt uspokojovanie našich potrieb (Kozáková, 2023). Kozáková (2023) ďalej uvádza, že medziľudské a partnerské vzťahy sú súčasne vhodným prostredím pre zdokonalenie sociálnych schopností a komunikácie, ale takisto sú prostriedkom pre osvojenie princípov rovnoprávneho jednania.

Jednotná charakteristika toho čo vlastne je partnerský vzťah, je rozsiahla, pretože ako tvrdí Miller (2018) samotné partnerské vzťahy sú rozmanité. Napríklad Simpson et al. (2001) definujú partnerský vzťah ako typ sociálneho vzťahu medzi dvoma osobami, ktorého hlavnými prvkami pre jeho charakterizovanie sú vzájomná závislosť dvoch osôb, ich emocionálna väzba a vzájomná interakcia. O Vzájomnej závislosti hovoril už Kelley (1982) a upresňoval, že v sebe zahŕňa úroveň súladu partnerov v uprednostňovaní spoločných potrieb (potrieb vzťahu) a ich uspokojovanie, pričom sú prežívané kladné emócie a pozitívne hodnotenie. Slaměník (2011) uvádza, že vzájomná závislosť pramení zo zodpovednosti jedincov za vzájomnú psychickú pohodu partnera/partnerky. Berscheid a Ammazzalorso (2003) popisujú aj zmeny správania súvisiace so vzájomnou závislosťou, pričom sa podľa nich jedná o ukazateľ jej vysokej miery, ktorých typickosť pripisujú prevažne vzťahom telesným. Konkrétnym prejavom je zmena správania, ktorá sa deje za účelom prispôbiť sa, priblížiť sa správaniu a prežívaniu partnera/partnerky. Slaměník (2011) ďalej popisuje, že vzájomná závislosť je prvkom, ktorý prehľbuje záväzok partnerov vo vzťahu. Podľa Smitha a Mackieovej (2014) má vzájomná závislosť partnerov tri aspekty a to: vzájomnú závislosť v prežívaní, vzájomnú závislosť v správaní a vzájomnú závislosť v myslení, ktorá je pevne prepojená s používaním fráze „my“.

Na základe článku od Simpson et al. (2007), zaoberajúcim sa partnerskými vzťahmi, sa dá charakteristika partnerských vzťahov rozšíriť o prvok intimity prejavujúci

sa vzájomnou starostlivosťou, dôverou a očakávaním primeraného spravodlivého zachádzania a čestnosti. Thorová (2015) taktiež uvádza niekoľko charakteristík partnerstva ako je intimita, citové pripútanie, milostný vzťah a párová identita.

DePaulo & Morris (2006) k definícii partnerského vzťahu pridávajú sociologický pohľad a tvrdia, že charakteristickými prvkami partnerských vzťahov môžu byť spoločné záujmy, zdieľané hodnoty, ciele a záväzky.

Na základe niektorých vyššie uvádzaných definícií (Thorová, 2015; DePaulo & Morris, 2006; Simpson et al., 2007) vyplýva, že pre popis a definovanie pojmu „partnerský vzťah“ existujú určité charakteristiky.

S charakteristikami, ktoré sa používajú často pri definovaní partnerského vzťahu pracoval Sternberg (1986), ktorý vo svojej Triangulárnej teórii lásky rozlišuje komponenty intimitu, vášeň a záväzok, na základe ktorých pomeru zastúpenia definoval 8 druhov lásky. Teória je graficky znázorňovaná ako trojuholník, ktorého horný vrchol predstavuje komponentu intimity, pravý vrchol je označený ako záväzok a posledný, ľavý dolný vrchol je vášeň. Pri tomto znázornení je podstatná veľkosť samotného trojuholníku, ktorá poukazuje na „veľkosť prežívanej lásky“, ale aj pomer veľkosti jednotlivých strán poukazujúca na rovnováhu. Zároveň je možné sledovať prostredníctvom týchto troch komponent lásky aj vývoj partnerstva, keďže v prvotných fázach je dominantnou vášeň a pri dlhšie trvajúcich vzťahoch ju na významnosti prevyšuje i intimita a záväzok. Na to, že komponenty lásky majú rozdielnu mieru stability v priebehu vývoja partnerského vzťahu poukazuje aj Anderson (2016), ktorý ďalej uvádza, že teória poskytuje aj jasné vysvetlenie k tomu, ako je možné, že láska má toľko podôb, rozdielnosť prejavov lásky u priateľstva a partnerstva.

4.1.1 Intimita, vášeň a záväzok

Sternberg (1986) prisudzuje intimite charakter hrejivej komponenty. Popisuje puto, prepojenosť a blízkosť vzťahu. Autor ju pokladá za jadro akýchkoľvek (všetkých) láskyplných vzťahov, či už sa jedná o vzťah rodič-dieťa, priateľský, milostný či partnerský. Slaměník (2011) ďalej hovorí, že intimita je základná podmienka zdravého emocionálneho a osobnostného vývinu dieťaťa, dospievajúceho aj dospelého jedinca. Je spojená s osobnými vzťahmi ako rodičovstvo, priateľstvo či láska. V mnohých prípadoch je pre ňu charakteristická neverbálna komunikácia, prekračovanie hraníc, ako fyzických tak aj psychických, ktoré existujú medzi ľuďmi a práve toto prekračovanie poukazuje na dôverný vzťah. Práve neverbálna komunikácia zohráva pri intimite významnú rolu.

Človek vďaka nej môže zistiť ako intímny daný vzťah je. Prejavom sú napríklad očný kontakt, dotyky, úsmev.

Miera intimity podľa Sternberga (1986) súvisí so sebaodhaľovaním a vzájomným blízkym poznávaním, zdieľaním. Slaměník (2011) ďalej dopĺňa, že prostriedkom sebaodhaľovania a intimity je konverzácia, ktorá postupuje od obecných tém k hlbším vnútorným témam. Potrebné pre vznik a udržanie intimity je vyjadrovanie náklonnosti, udržanie dôvery a súdržnosti (Laurenceau, & Kleinman, 2006). Yoo et al. (2013) poukazuje na koreláciu medzi mierou intimity a spokojnosťou partnerov vo vzťahu.

Podľa Sternberga (1986) je vášeň horúcou komponentnou lásky majúca motivačný charakter. Vášeň je podľa autora úzko spojená s fyzickou blízkosťou, ktorá prináša aj psychické uspokojenie. Jej prejavy môžu byť priamo v fyzickom kontakte – dotýkanie sa, bozkávanie, objímanie a súvisí so sexuálnymi potrebami človeka. Významným je aj očný kontakt. Sternberg ďalej popisuje, že vášeň sa často objavuje na začiatku rozvíjajúceho sa vzťahu a človek ju ľahko a rýchlo pocíti, avšak pomerne rýchlo vie vášeň dosiahnuť aj vrcholu a postupne nastáva jej pokles vo vzťahu. Novšie štúdie však toto tvrdenie autora o rýchlom úpadku vášne vyvrátili (Hatfield et al., 2008).

Na Sternberga v téme vášne nadviazali Ratelle et al. (2013) a na partnerské vzťahy aplikoval koncepciu Philippe et al. (2010), ktorí predstavujú dva možné typy vášne – harmonickú a obsedantnú. Rozdiel medzi nimi je v miere kontroly nad vykonávanou aktivitou. Ratelle et al. (2013) vo svojej štúdií potvrdil pozitívny vplyv harmonickej vášne (teda tej, nad ktorou má človek istú mieru kontroly) na partnerské vzťahy, pričom ovplyvňuje jeho rôzne dimenzie. Je zaujímavé, že z výskumu vyplýva, že obsedantná vášeň má ako pozitívny tak aj negatívny dopad na vzťah. Často je pozitívne spojená s dimenziami ako oddanosť a pocit lásky, ale prekvapivo nebola potvrdená spojitosť s intimitou či sexuálnou vášňou. Negatívny vplyv bol potvrdený na oblasť vzťahovej, partnerskej dôvery a stability vzťahu.

Záväzku Sternberg (1986) pripisuje charakteristiku chladnej, kognitívnej komponenty lásky. V porovnaní s vášňou či intimitou je vývoj záväzku omnoho pomalejší a existuje priama úmera medzi pribúdajúcim časom a vzrastajúcim záväzkom. Sternberg ho delí na krátkodobú a dlhodobú časť, teda rozhodnutie o láske k druhej osobe a záväzok úmysel lásku udržať. Práve záväzok môže byť tým, čo dokáže partnerský vzťah optimálnejšie nastaviť a preniesť cez zložitejšie životné a partnerské obdobia. Aj komponentu záväzku časom niektorí autori rozšírili o nové podklady a delenia. Napríklad

Johnson (1999) dokázal rozdeliť záväzok na tri druhy – osobný, morálny a štrukturálny, ktoré sa odvíjajú od individuálneho pocitu slobodnej vôle a potreby. Pri osobnom záväzku autor hovorí o chcení jednotlivca do vzťahu vstúpiť a pretrvať. Je priamo spätý s mierou lásky voči druhej osobe a tzv. vzťahovou identitou jedinca. Morálny záväzok je pocitom individuálnej potreby k tomu vzťah udržať. Úzko súvisí s pocitom vzájomnej potreby jednotlivcov a pomyselným naplnením sľubu. S pocitom sociálnej zodpovednosti a sociálnym tlakom pre udržanie vzťahu súvisí štrukturálny druh záväzku.

4.2 Fázy a piliere partnerských vzťahov

Partnerské vzťahy v rámci svojho vývoja prechádzajú mnohými zmenami, ktoré sa viacerí autori pokúsili rozdeliť do systematických fáz. Možnosť delenia vývoja partnerských vzťahov a lásky zastáva Kozáková (2023). Začiatkom vývoja sú podľa autorky dve fázy, označované ako okúzlenie a zamilovanosť. Mojžíš (1997) popisuje, že prvkom charakteristickým pre vývojovú fázu okúzlenia je predovšetkým idealizácia partnera, pričom si tento jav človek neuvedomuje, pričom zároveň sú typickými znakmi prežívania okúzlenia aj protichodné pocity ako radosť-smútok, nádej-beznádej.

Inú teóriu, ktorá v rámci delenia vývojových fáz lásky a vzťahu popisuje dve etapy predstavuje Matějková (2007), ktorá hovorí o fázy zamilovanosti a fázy lásky.

Matějková (2007) popisuje, že pre prvú fázu – zamilovanosť – je charakteristická dĺžka trvania v rozmedzí od začiatku vzťahu po najviac 3. rok. Zamilovanosť v človeku vyvoláva pocity šťastia, odvahy, pretrvávajúcej dobrej nálady, zblíženia a prebiehajú v nej procesy vzájomného poznávania sa, zdieľania dôverných, intímnych informácií, zisťovania skutočného záujmu druhej strany. Pri tejto fázy existujú aj jasné fyziologické koreláty napríklad na hormonálnej úrovni. Fáza zamilovanosti je podľa autorky možné ďalej deliť na základe dĺžky trvania vzťahu: obdobie 0–3 mesiace (známosť), obdobie od 3–6 mesiacov (partnerský vzťah), 6+ mesiacov (dlhodobá partnerský vzťah). Prvá subfáza je predovšetkým charakteristická tým, že človek v tejto fázy má značne obmedzené schopnosti kritického uvažovania a vnímania partnera/ky. Je to obdobie zdieľania a spoznávania, ktorá je však vo veľkej miere založená na vášni. V druhej subfázy dochádza k prerodu známosťi na partnerský vzťah, pričom dochádza k sociálnej prezentácii partnerstva. Na pozíciu hlavných elementov vzťahu sa dostáva vzájomná emocionálna blízkosť. V poslednej subfázy je možné partnerský vzťah považovať za dlhodobý. Charakteristickými sú prvé konflikty v oblasti očakávaní a plánov.

Prerod fáze na lásku nastáva najčastejšie okolo 3 roku vzťahu a vyznačuje sa väčšou mierou stability, menšími výkyvmi. Človek začína vnímať čoraz väčšie bezpečie, blízkosť a intimitu. Negatívnym prežitkom môže byť pocit stereotypu a všednosti vo vzťahu, čo so sebou môže prinášať významnejšie krízy (Matějková, 2007).

Iný, o niečo rozsiahlejší model fáz predstavuje Vengléřová (2008), ktorá okrem fázy zamilovanosti a lásky rozlišuje ešte aj fázu partnerstva. Autorka okrem obdobia zamilovanosti a lásky pridáva aj fázu partnerstva, ktorá sa vyznačuje spoločným časom, plnením úloh a vysokou mierou vzájomnej objektivity, teda realistickým chápaním partnera/ky.

Ľudia pri popise partnerských vzťahov často hovoria o nejakých podstatných elementoch tvoriacich vzťah. Tieto elementy by sa dali označiť ako piliere vzťahu. Pilieri partnerského vzťahu sú prvky, na ktorých je zdravý dlhodobý vzťah postavený (Kozáková, 2023). Napríklad vo Frommovej teórii lásky sú piliermi pre osvojenie umenia milovať racionálna viera z vnútra človeka a rozum (Fromm, 2010).

Matějková (2007) vytvorila skupinu piatich základných pilierov, ktoré sú vzájomne späté a nadväzujú na seba. Prvým je *tolerancia*, ktorá sa vo vzťahu objavuje a je obzvlášť významná. Po odznení prvotných fáz vzťahu si jedinec začína uvedomovať pre neho nie úplne pozitívne vlastnosti alebo vzorce správania u svojho partnera. Druhým je *podobný životný štýl*, ktorý je pomyselným súhrnom cieľov a predstáv o ideálnom partnerovi/ke či budúcnosti. Priateľstvo ako jeden z pilierov nadobúda obzvlášť na významnosti v neskorších fázach vzťahu, keď vášeň už nie je tým primárnym čo vzťah naplňuje. Nezanedbateľnou je aj vzájomná *sexuálna prítťaživosť* partnerov. Posledným z pilierov je *emocionálna otvorenosť*, ktorá súvisí s prekračovaním hraníc v podobnom význame ako o tom hovorí Sternberg pri komponente intimity.

4.3 Voľba partnera

Pri voľbe partnera ide o súhru mnohých faktorov. Niektorí autori, napríklad Venglářová (2008) alebo Binárová (2000), pripisujú významný podiel sociálnym skúsenostiam, z ktorej si človek vytvára a prijíma individuálny model partnerského súžitia. Obe autorky hovoria o skúsenostiach jednotlivca z primárnej rodiny – vzťahmi s rodičmi opačného pohlavia, súrodencami. Jednou z najznámejších teórií pracujúcich so sociálnymi skúsenosťami z rodiny je bezpochyby teória pripútania od Bowlbyho. Willerton et al. (2012) tvrdia, že princíp tejto teória spočíva v tom, že prvý vzťah s primárnymi pečovateľskými osobami tvorí základ našich vzťahov v dospelosti – Ide

o tzv. kontinuálny model. Na základe prvých vzťahov si dieťa vytvára vnútorný pracovný model a príslušný typ pripútania. Zvolený model ovplyvňuje ich vzťahy v budúcnosti.

Ďalej sú autormi na základe výskumov zaradované medzi premenné pri voľbe partnera napríklad aj kognitívne schopnosti, ochota k rešpektu a kompromisu, predstavy a očakávania od budúcnosti, ale aj náhodné okolnosti ako je nálada pri spoznaní, otvorenosť k partnerskému vzťahu (Šetinová & Chaloupková, 2019; Venglářová, 2008).

V rámci výberu vzťahového partnera/ky autori vytvárajú aj ucelené teórie. Šmolka (2005) predstavuje výber na princípoch podobnosti a odlišnosti. Vo veľkej miere sa jedná primárne o podobnosť zo sociálneho hľadiska – vekovú, vzdelanostnú, kultúrnu či rasovú (aj keď tie sú významné čím ďalej, tým menej). Pri princípe odlišnosti autor hovorí, že ide najmä o odlišnosť špecifických osobnostných rysov ako je napríklad dominancia-submisivita.

4.4 Bisexualita a partnerské vzťahy

Partnerstvám, ktoré vytvárajú osoby s plurisexuálnymi identitami je v rámci štúdií a aj teoretických modelov venovaná, v porovnaní s monosexuálnymi vzťahmi, len malá pozornosť (Hayfield, 2020). Výskumu partnerských vzťahov osôb identifikujúcich sa ako bisexuáli/bisexuálky sa venovali napríklad Rust (1996) alebo Weinberg et al. (1994). Obaja autori vo svojich rozsiahlejších výskumoch našli medzi respondentami zvýšený výskyt nemonogamných foriem vzťahu. Vo výskume Rusta (1996) sa u neceljej tretiny odpovedí respondentov/tiek vyskytovali buď formy príležitostných vzťahov alebo obdobia polyamorných foriem vzťahov. Autor uvádza, že v najväčšom zastúpení sa jedná o vzťah otvorený, pričom ženy bisexuálky vyhľadávajú v rámci otvorených vzťahov citový vzťah a muži bisexuáli skôr ten sexuálny. Weinberg et al. (1994) došiel v oblasti monogamie k podobným záverom, avšak zdôrazňoval, že pre väčšinu bisexuálnych osôb je monogamia uspokojivou formou vzťahu. Niektorí respondenti však uvádzali, že monogamia bola skôr racionálnou voľbou. Je možné, že u niektorých bisexuálnych osôb dôjde k „podľahnutiu spoločenskému tlaku“ a dochádza k racionálnemu výberu takého partnera, a takej formy vzťahu, ktorá je spoločnosťou „ľahšie“ akceptovateľná (Smitková, 2022). Hayfield et al. (2014) uvádzajú, že mnohé špecifiká, ktoré vznikajú vplyvom spoločnosti v rámci vnímania partnerských vzťahov bisexuálov a bisexuáliiek, majú svoj základ v stále pretrvávajúcej myšlienke mononormativity a monosexuality. Bisexuálne osoby sa vo veľkej miere stretávajú s marginalizáciou, prehliadaním a mikroagresiou ako z komunity LGBT+, tak aj z väčšinovej spoločnosti. Objavujú sa

voči nim predsudky typu, že „si nevedia vybrať“, sú promiskuitné, emocionálne nezrelé, zmätené. Práve tieto bagatelizujúce presvedčenia zakorenené v spoločnosti môžu mať napríklad za dôsledok to, že potencionálny partner/partnerka môže stratiť záujem o nadviazanie vzťahu (Smitková, 2022).

Partnerské vzťahy však môžu bisexuálov v značnej miere ovplyvniť a to aj v pozitívnom smere. Smitková (2022) pri ženách bisexuálkach poukazuje na prínos skúsenosti so vzťahovou variabilitou. Z tejto variability si dokážu ženy vziať napríklad schopnosť pracovať na rovnocennejších, vyvážených vzťahoch s mužmi vďaka zmenšeniu záťaže stereotypov rodových rolí.

Hartman-Linck (2014) poukazuje na to, že na základe výskumu nie je pre bisexuálov/ky v monogamnom vzťahu podstatné ich sexuálne správanie, ale to, aby partner/partnerka spoznal/a ich ako autenticitu. Vo vzťahu je podstatné vedomie toho, že bisexuálna identita jedinca nezaniká len kvôli záväzku k monogamií, tj. aj keď správanie jedinca už nie je ďalej charakteristicky bisexuálne, ich sexuálna identita s pozitívami aj negatívami naďalej pretrváva, či už sa jedná o rovnakopohlavný alebo rôznopohlavný vzťah.

4.5 Výskumy partnerských vzťahov v spojitosti s nemonosexuálnymi osobami

Ako už bolo v predošlom texte tejto bakalárskej práce spomínané, téme partnerských vzťahov nemonosexuálnych osôb nebola v minulosti príliš venovaná odborná pozornosť. Doterajšie výskumy tejto problematiky je možné rozdeliť do niekoľkých kategórií a to na základe toho, na koho konkrétne (aké pohlavie a sexuálnu identitu), a z akého uhlu pohľadu bolo skúmanie zamerané. Zo skupiny nemonosexuálnych identít je najjednoduchšie naraziť na výskumy bisexuálov*iek a pansexuálov*liek. Takisto je možné sledovať trend, že za objekt skúmania sa najčastejšie volili ženy, ktoré sa identifikovali ako bisexuálne. Taktiež v minulosti bolo charakteristické skúmať skôr už existujúce manželstvá, ako „len partnerské vzťahy“. Zriedkavým je zároveň aj celistvé skúmanie vzťahov nemonosexuálnych osôb. Poväčšine sú štúdie zamerané na určitý konkrétny prvok ako je napríklad vývoj bisexuálnej identity v partnerskom vzťahu, dopady stereotypov na partnerský vzťah... Reinhardt (2011) poukazuje na jeden z ďalších problémov a to ten, že štúdií, ktoré sa zaoberali čisto bisexuálnymi osobami bolo v minulosti málo a prevažovalo ich začleňovanie do štúdií sústredujúcich sa na lesby a gayov.

Štúdia J. K. Dixona

Štúdia J. Dixona (1984) s názvom Začiatok bisexuálnej aktivity u swingujúcich vydatých žien po tridsiatom roku života (*The commencement of bisexual activity in swinging married women after the age of thirty*) je príkladom jednej zo štúdií venujúcich sa samostatne práve jednej konkrétnej oblasti, ktorá sa týka bisexuálnych osôb v partnerských vzťahoch. Ako Dixon (1984) uvádza, v štúdií skúmal prerod od heterosexuality k bisexualite u žien, ktoré však naďalej žili v predošlých rôznopohlavných vzťahoch, bez toho, aby ich ovplyvnil daný rozvoj sexuálnej identity ženy (manželky). Štúdie sa zúčastnilo 50 vydatých žien. Výsledky šetrenia boli sústredené skôr na samotné utváranie identity ako na partnerský vzťah, jeho dynamiku, či prežívanie partnerstva daných žien. Autorove šetrenie prinieslo informácie ako to, že bisexuálne ženy v 76% hodnotia svoje rôznopohlavné manželstvá ako dobré až výborné, 61% z participantiek má vo svojich sexuálnych fantáziách zahrnuté aj ženy, avšak preferencia mužského sexuálneho partnera a spokojnosť s ním sa nezmenila ani po rozvoji bisexuálnej identity.

Štúdia E. Colemana

Coleman (1985) publikoval výsledky štúdie, v ktorej sa zaoberal prežívaním a skúsenosťami lesbyckých a bisexuálnych žien vo rôznopohlavnom manželstve (*Bisexual women and lesbians in heterosexual marriages*). Autorovým najvýznamnejším zistením bolo to, že ženy väčšinou pred rôznopohlavným manželstvom vykazovali v oblasti sexuálneho správania a sexuálnych fantázií iba heterosexuálne prejavy, a až v priebehu rokov u nich došlo k uvedomovaniu si svojej neheterosexuálnej identity. Toto uvedomenie nastávalo zvyčajne po skúsenosti vzťahu so ženou. Avšak určité indikátory, v podobe príťažlivosti k ženám, v priebehu dospievania a pred manželstvom u seba zaznamenávalo 47% zúčastnených žien. O svojej sexuálnej identite pred manželstvom pochybovalo 31% žien. Sexuálnu skúsenosť s inou ženou mali väčšinou participantky v priemere až medzi 25 a 30 vekom života, a až v priebehu manželstva s mužom, na ktoré väčšinou pristupovali pod tlakom okolia. Coleman ďalej identifikoval, že 89% žien malo v priebehu manželstva problémy v oblasti sexuality v podobe rôznych sexuálnych dysfunkcií či pocitovaní príťažlivosti k manželovi. Zaujímavým je aj zistenie, že ženy po rozpade manželstva väčšinou nadväzovali rovnakopohlavné partnerské a milostné vzťahy, a iba malá časť popisovala určitú averziu voči mužom.

Štúdia R. U. Reinhardta

Reinhardt (2011) uskutočnil podobnú štúdiu ako Coleman len s tým, že okrem 26 žien považujúcich sa za osoby s bisexuálnou identitou sa výskumu zúčastnilo aj 26 mužov, ktorí boli aktuálnymi partnermi daných žien. Vo svojom výskume *Bisexuálne ženy v heterosexuálnych vzťahoch: Štúdia psychologických a sociologických vzorcov* (*Bisexual Women in Heterosexual Relationships: A Study of Psychological and Sociological Patterns*) takisto ako spomínaný autor aplikoval sebaidentifikačnú škálu KSOG, a zároveň skúmané osoby vyplňali aj Reinhardtom zostavený dotazník. Autor sa pokúšal zistiť, ako zvyšujúce sa povedomie o sexualite či edukácia prispievajú ku spokojnosti bisexuálnych žien v partnerstve s mužmi. Výsledkom jeho šetrenia sú zistenia ako to, že tieto vzťahy sú považované respondentmi za funkčné, naplňujúce a uspokojivé. Zaujímavým zistením bolo, že mužský partneri týchto bisexuálnych žien vykazovali sexuálne správanie charakteristicky heterosexuálne, avšak v KSOG pri výbere ideálnej možnosti vykazovali tendencie k bisexualite. Predpokladom, ktorý Reinhardt uvádza v záverečnej časti textu je to, že na základe odpovedí v otázkach „ideálneho scenára“ by muži, ktorí sa štúdie zúčastnili, v prípade priaznivejších spoločenských podmienok pravdepodobne inklinovali aj k bisexualite v správaní.

V rámci skúmania bolo ďalej zistené, že 50% párov bolo polygamných, s tým, že ženy udržiavali milostný pomer s inými ženami, pričom však aj táto polovica žien uvádzala, že sú vo vzťahu spokojné a sexuálne súžitie s partnerom je pre ne uspokojivé. U 31% participantiek prevládali sexuálne fantázie s homosexuálnym charakterom a sexuálne fantázie bisexuálneho charakteru sa vyskytovali u 23% žien zapojených do výskumu. Oblasť emočnej preferencie osoby na základe pohlavia sa u respondentiek vyvinula v smere, že žiadna z respondentiek nepociťovala v aktuálnej dobe testovania preferenciu čisto voči mužom, pričom ako svoju individuálnu emočnú preferenciu v minulosti uvádzalo čisto mužov 19% respondentiek.

Štúdia J. L. Kaysa et al.

V prípade skúmania partnerstiev nemonosexuálnych osôb sa často používa označenie páry zmiešanej orientácie (mixed-orientation couples [MOC]). Vencill a Wiljamaa (2016) vysvetľujú tento pojem tak, že je prisudzovaný partnerstvám a manželstvám, v ktorých jeden z partnerov má rozdielnu orientáciu ako ten druhý. Toto označenie je teda možné použiť pri pároch, kedy je jeden/a partner*ka heterosexuálnej alebo homosexuálnej orientácie, ale druhý/á partner*ka je práve napríklad bisexuálny*a.

Rovnaké označenie sa užíva aj v prípade, ak je jedna z osôb na asexuálnom či aromantickom spektre. Avšak autori Kays et al. (2013) vo svojom výskume *Vzťahové faktory a kvalita naprieč párami zmiešanej orientácie (Relationship Factors and Quality Among Mixed-Orientation Couples)* pokladajú za takýto pár len páry heterosexuálne, v ktorých len jeden z partnerov pociťuje prítlačivosť k/aj k rovnakému pohlaviu. Autori sa v tejto štúdií zameriavali na zistenie kvality, spokojnosti a dlhodobosti vzťahu párov zmiešanej orientácie prostredníctvom kvantitatívneho merania rôznych premenných. Faktory ktoré majú vplyv na kvalitu vzťahu páru so zmiešanou orientáciou Kays et al. (2013) identifikovali prostredníctvom niekoľkých kvantitatívnych metód. V rámci výskumu bola použitá *Škála odpustenia podľa vlastností (Trait Forgivingness Scale [TFS])*, *Škála manželských hodnôt orientovaných na manželstvo alebo seberealizáciu (Marital Values Orientation Toward Wedlock or Self-Actualization Scale [MVOWS])*, *Revidovaná škála dyadického prispôsobenia (Revised Dyadic Adjustment Scale [RDAS])* a *Inventár záväzkov (Commitment Inventory)*. Výsledkami šetrenia bolo to, že:

- a) Väčšina párov so zmiešanou orientáciou v tejto štúdií vykazovali miernu až strednú úroveň disstresu v oblasti kvality vzťahu a spokojnosti. Celková kvalita vzťahu bola 42.19 (SD = 10.71). Cutoff skôr medzi disstresované a nedisstresované páry je v RDAS 48.
- b) Najväčším prediktorom kvality vzťahu pre páry so zmiešanou orientáciou je záväzok. Aj ten sa však v priemere pohybuje len na nízkej až strednej úrovni (priemerná úroveň záväzku v súbore bola 14,46 [SD = 3,95]). Je však identifikovateľná jasná tendencia, že páry so zmiešanou orientáciou, ktoré vykazujú vysokú úroveň záväzku, zároveň vychádzajú ako tie páry s vyššou kvalitou vzťahu a spokojnosťou v ňom.
- c) O niečo nižšia významnosť vyšla pri odpustení/zhovievavosti zameranej na partnera. Takisto bola potvrdená hypotéza autorov o pozitívnom spojení s kvalitou vzťahu. Jedná sa o stredne silný prediktor kvality vzťahu. Autor podotýka, že tento faktor je významný aj u bežných párov, avšak u MOC by bolo vhodné sa zamerať na tento faktor v spojitosti so špecifickými výzvami ktorým páry s rozdielnou orientáciou čelia.
- d) Najmenej sa na kvalite vzťahu podieľajú manželské hodnoty. Skúmanie rozlišovalo dva typy manželských hodnôt a to; manželské hodnoty založené na dohode (*covenantal marital values*) a manželské hodnoty založené na zmluve (*contractual marital values*). Bola odhalená slabá pozitívna korelácia medzi kvalitou vzťahu a manželskými hodnotami založenými na dohode ($r = .18, p < .01$). Takisto bolo

odhalené spojenie medzi záväzkom a manželskými hodnotami založenými na dohode. Väčšina osôb vo výskumnom súbore však určovala manželským hodnotám založeným na dohode a manželským hodnotám založeným na zmluve rovnakú úroveň, a teda v tejto populácii sú zastúpené oba typy hodnôt.

Štúdia J. S. Morandini et al.

Ide o štúdiu 169 nemonosexuálnych žien, ktoré v tej dobe boli v monogamných partnerských vzťahoch. Ako uvádzajú Moranini et al. (2018), motiváciou k skúmaniu bolo to, že nemonosexuálne ženy pri vytváraní a udržiavaní partnerstiev môžu čeliť rôznym problémom v súvislosti s ich sexuálnou orientáciou. Autori sa rozhodli pri štúdií sústrediť na subjektívne prežívané napätie a rozdielnosť jeho úrovne vo vzťahoch týchto žien, v súvislosti s tým či sa jedná o partnerstvo rovnakopohlavné alebo rôznopohlavné. Participantky vyplňali niekoľko škál a dotazníkov. Prvým bol dotazník zisťujúci základné demografické údaje ako pohlavie, sexuálna identita, sexuálna orientácia, typ vzťahu a iné. Ďalej určovali na škále 5 stupňovej škále pocit prepojenosti s LGBT+ komunitou (1=vôbec...5=extrémne prepojená). Samotné vnímané napätie vo vzťahu bolo zisťované prostredníctvom 7 položiek, ktoré hodnotili trojbodovou škálou (1=nie pravda...3=určite pravda). Trojbodovou škálou bola zisťovaná aj prežívaná miera sociálnej izolácie. Pre určenie úrovne depresivity bola použitá skrátená verzia *Škály depresie a úzkosti* (Depression Anxiety Stress Scale [DASS21]). Miera otvorenosti/verejnosti ich sexuálnej orientácie (outness) bola určovaná upravenou verziou Hunt–Gonsalkorale–Nosekovej škály. Pozitívne korelácie boli zistené medzi otvorenosťou/verejnosťou sexuálnej orientácie a mierou prepojenia s LGBT+ komunitou, sociálnou izoláciou a mierou depresivity, depresivitou a sociálnou izoláciou vzhľadom k partnerskému napätiu. Negatívne korelácie sa objavili pri prepojení s LGBT+ komunitou a sociálnou izoláciou, otvorenosťou/verejnosťou sexuálnej orientácie a izoláciou a napätím vo vzťahu. Ďalej bivariačná korelácia poukazovala na negatívne spojenie medzi mužským partnerom a otvorenosťou/verejnosťou sexuálnej orientácie, pričom mužské pohlavie bolo pozitívne spojené so sociálnou izoláciou a depresivitou.

Výsledkom skúmania Morandini et al. (2018) teda bolo to, že neexistuje preukázateľná súvislosť v prežívaní napätia so strany nemonosexuálnych žien, v závislosti na pohlaví druhej osoby vo vzťahu. Avšak ženy pociťujú výraznejšiu úroveň napätia vo vzťahu s mužskými partnermi. Autori poskytujú vysvetlenie v tom, že

dôvodom môže byť nedostatočná otvorenosť mužského partnera, zároveň sa mužské pohlavie partnera môže podieľať na prežívaní izolácie a pocite neprimeraného začlenení do spoločnosti či LGBT+ komunity. Z výsledkov vystupovalo to, že participantky sa pri mužských partneroch cítia viac „odstrihnuté“ od LGBT+ komunity.

Faktory, ktoré majú vplyv na kvalitu vzťahu u párov so zmiešanou orientáciou

Faktormi a copingovými faktormi vplyvujúcimi na dynamiku a kvalitu vzťahov párov so zmiešanou orientáciou sa zaoberalo niekoľko štúdií (Buxton, 2000; Edser & Shea, 2002; Yarhouse & Seymore, 2006). Kays a Yarhouse (2010) poskytujú podrobnejší prehľad ochranných faktorov a copingových faktorov, ktoré takéto páry ovplyvňujú. Autori identifikovali niekoľko kľúčových charakteristík (faktorov) podieľajúcich sa na dynamike a kvalite vzťahu, ale aj celkovej spokojnosti a túžbe v týchto vzťahoch zotrvať. Medzi dominantný faktor patrí komunikácia, ktorá však disponuje významnou mierou otvorenosti, úprimnosti a empatie zo strany oboch partnerov. Komunikácia je bezpodmienečne potrebná pre každý partnerský vzťah, ale podľa autorov má v prípade MOC o to väčší význam v udržaní kvality vzťahu. Výsledkom primerane otvorenej a empatickej komunikácie je zvyšovanie intimity a dôvery vo vzťahu. Duffey (2006) vyzdvihuje niektoré špecificky významnejšie témy komunikácie u párov so zmiešanou orientáciou, ako je napríklad sexualita, zmätenosť v identite, schopnosť záväzku či nastavenie podoby samotného vzťahu. S nastavením vzťahu súvisí aj ďalší faktory, o ktorých Kays a Yarhouse (2010) hovoria, a to vyjednávanie a flexibilita. Obsahom vyjednávania môžu byť témy ako vymedzenie významu vzťahu aj v súvislosti s rolami a očakávaniami vo vzťahu, či určovanie pravidiel, najčastejšie v spojitosti s polygamnou podobou vzťahu, keďže v najväčšej miere ide práve o vyjednávanie v téme sexuálnych vzťahov. Kays a Yarhouse (2010) ďalej uvádzajú medzi významnými faktormi prospievajúcimi k dlhodobosti vzťahu a spokojnosti v ňom aj súdržnosť a oddanosť partnerov. Viacerí autori (Buxton, 2000; Edser & Shea, 2002; Yarhouse & Seymore, 2006; Kay & Yarhouse, 2010) uvádzajú, že emocionálna väzba, láska, záväzok a následné zameranie na tieto prvky pomáha párom prekonať problémy vzniknuté vo vzťahu.

Vplyv na udržanie vzťahu má podľa viacerých výskumov aj to, kedy a ako sa druhý partneri o sexuálnej identite partnera*ky dozvedia (Buxton, 2004; Coleman, 1989) alebo aj to, aké povedomie o sexuálnych menšinách daní jedinci majú (Corley & Kort, 2006; Kay & Yarhouse, 2010). Medzi významné faktory podieľajúce sa na udržaní

vzťahu MOC a jeho kvality prispieva aj podpora od okolia (Buxton, 2000, 2004; Duffey, 2006; Kay & Yarhouse, 2010).

V úvode tejto kapitoly som písala o tom, že výskumy zaoberajúce sa partnerskými vzťahmi nemonosexuálnych osôb môžu byť rozdelené do niekoľkých skupín na základe ich rozdielnych postupov a charakteristík na ktoré sa zameriavajú. Ďalším z možných prístupov skúmania partnerských vzťahov je prístup, kedy sú partnerstvá skúmané prostredníctvom tretích osôb. Tento prístup je však skôr zisťovaním určitých postojov v podobe predsudkov, bifóbie a binegativity.

Štúdia B. A. Feinstein et al.

V štúdií s názvom *Ochota zapojiť sa do romantických a sexuálnych aktivít s bisexuálnymi partnermi: Rozdiely v pohlaví a sexuálnej orientácii (Willingness to Engage in Romantic and Sexual Activities With Bisexual Partners: Gender and Sexual Orientation Differences)* Feinstein et al. (2014) skúmali to, do akej miery môžu byť vzťahy bisexuálov ovplyvnené predsudkami už od samotného počiatku, teda od snahy o nájdenie potencionálneho/potencionálnej dlhodobého/dlhodobej partnera/partnerky. Výskumný súbor, ktorý bol tvorený 801 participantmi rôznych pohlaví a sexuálnych orientácií, mal za úlohu vyplňať online prieskum. Základným zistením bolo to, že heterosexuáli, gejovia a lesby vykazujú nižšiu mieru ochoty k tomu byť v partnerstve s bisexuálnou osobou. Avšak pri inej podobe vzťahu (sexuálny vzťah/nezáväzná známosť) sa miera ochoty mierne zvyšovala naprieč všetkými skupinami participantov. Štetenie ďalej odhalilo, že rozdiely v ochote nadviazania romantického/sexuálneho vzťahu s bisexuálnou osobou sú rozdielne medzi pohlaviami aj sexuálnymi orientáciami. Vyššia tendencia k neochote vzťahu/chodenia/sexu s bisexuálnou osobou sa vyskytuje u žien ako u mužov, bez ohľadu na to či ide o ženu heterosexuálnou alebo lesbu. Pri porovnaní žien bola nižšia ochota u heterosexuálnych žien ako u lesieb. Autori uvádzajú, že jednou z obáv boli napríklad pohlavne prenosné choroby. Rozdiel medzi gejmami a heterosexuálnymi mužmi nebol významný. Ako jeden z dôvodov k tomu môže byť napríklad sexualizácia bisexuálnych žien zo strany heterosexuálnych mužov. Toto podporuje aj zistenie iného výskumu od Yosta a Thomasa (2012), ktorí v podobnom výskume identifikovali rozdiel u heterosexuálnych mužoch v prijímaní bisexuálnych žien a bisexuálnych mužov, ku ktorým mali negatívnejšie postoje. Najpozitívnejší postoj

k bisexuálnym mužom a možnosti romantického/sexuálneho vzťahu vykazovali homosexuálni muži.

Súčasťou výskumného súboru boli aj bisexuálne osoby. Výsledky Feinstein et al. (2014) indikujú, že bisexuálne osoby by mohli pre romantické aj sexuálne partnerstvá preferovať osoby, ktoré sa tiež identifikujú ako bisexuálne, avšak autori podotýkajú, že túto oblasť by bolo potrebné hlbšie preskúmať.

Empirická časť

5 Metodológia

V tejto kapitole predstavujem dôvod voľby kvalitatívneho skúmania, poskytujem vlastné predporozumenie skúmanej téme a ďalej uvádzam výskumný cieľ a otázky. Približujem základné charakteristiky výskumného súboru, predstavenie aplikovaných metód získavania dát a postupov ich následného spracovávaní tematickou analýzou.

5.1 Kvalitatívny výskum

Pre empirickú časť mojej bakalárskej práce som zvolila formu kvalitatívneho výskumu, ktorý je vzhľadom na výskumnú otázku, ktorá sa zameriava na zachytenie skúsenosti aktérov/aktériek s danou problematikou, prišiel ako vhodnejší variant. Výhodu kvalitatívneho výskumu vzhľadom ku skúmanej téme vnímam predovšetkým v možnosti hlbšieho preskúmania problematiky a jej presnejšom, a komplexnejšom porozumení.

5.2 Vlastné predporozumenie skúmanej téme

Tému svojej bakalárskej práce som zvolila na základe záujmu o oblasť queer psychológie. K zameraniu sa na osoby identifikujúce sa na škále plurisexuálneho spektra identít ma viedol poznatok, že vo valnej väčšine je odborná pozornosť smerovaná na monosexuálne osoby, tj. čisto heterosexuálne alebo čisto homosexuálne. Nemonosexuálnym, plurisexuálnym orientáciám je a v minulosti aj bola vo výskumnej oblasti venovaná len malá pozornosť. Pre zúženie výskumu čisto na partnerské vzťahy ma viedol fakt, že partnerské vzťahy predstavujú najvýznamnejší druh afiliácie v priebehu celého života, preto považujem za podstatné venovať sa aj ich menej častým, menšinovým alternatívam. Jedným z ďalších dôvodov pre zvolenie práve tejto témy bola určitá snaha o objasnenie a následnú možnosť destigmatizácie tejto skupiny ľudí, keďže verím, že kľúčom k spolužitiu je práve vzájomné spoznanie.

V empirickej časti práce som sa rozhodla spolupracovať s respondentkami, ktoré sa identifikujú ako bisexuálky a pansexuálky, Pre voľbu osôb práve z týchto identít plurisexuálneho spektra som sa rozhodla z dôvodu, že sú v najväčšej miere zastúpené v populácii.

Cieľom mojej práce bolo poskytnúť prvotný náhľad do partnerských vzťahov u nemonosexuálnych osôb. Porozumieť, popísať a interpretovať ich skúsenosť. Odhaliť

prípadné špecifiká týchto vzťahov a identifikácia spoločných tém nemonosexuálnych osôb vo vzťahoch.

Aby som sa vyhla možnému ovplyvneniu výsledných dát, zvolila som respondentky, s ktorými nemám osobnejší vzťah, spoznali sme sa až v deň rozhovoru. Týmto sa mi podarilo zaistiť apriórny náhľad do oblasti ich partnerských vzťahov.

5.3 Výskumné oblasti a cieľ výskumu

Cieľom výskumnej časti mojej práce je porozumieť a popísať skúsenosti s partnerskými vzťahmi u nemonosexuálnych osôb, ktoré majú skúsenosť so vzťahom rôznopohlavným aj rovnakopohlavným.. Zameriavam sa na to, s akými témami sa nemonosexuálne osoby vo svojich partnerských vzťahoch stretávajú, prípadne ako si vysvetľujú udalosti a situácie, ktoré v súvislosti s danými vzťahmi vznikajú.

Ako hlavnú výskumnú otázku som pre výskum zvolila otázku:

S akými výzvami sa nemonosexuálne osoby stretávajú vo svojich partnerských vzťahoch a ako sa s nimi vyrovnávajú?

5.4 Výber výskumného súboru

Výber participantiek bol uskutočnený formou nepravdepodobnostného výberu, presnejšie metódou zámerného (účelového) výberu a metódou samovýberu na základe predom stanovených kritérií (Miovský, 2006).

Príhlásenie participantov prebiehal na základe dobrovoľného vyplnenia vstupného formuláru, ktorý bol voľne dostupný na sociálnych sieťach v skupinách združujúcich LGBTIQ+ komunitu či priamo bisexuálov a bisexuálky. Na formulár reagovalo 16 osôb. Pre zúženie, vytvorenie jednotnej výskumnej vzorky, som sa rozhodla osloviť iba ženské záujemkyne o účasť vo výskume. Podľa informácií, ktoré záujemkyne vyplnili, boli následne vybrané 2 respondentky, ktoré sa svojimi odpoveďami najviac priblížili vopred stanoveným kritériám. Tieto kritériá boli nasledovné:

1. *Vek minimálne 18 rokov.* Táto spodná hranica bola vytvorená za účelom toho, aby nebolo k rozhovoru potrebné získať súhlas zákonného zástupcu, keďže by to mohlo byť (vzhľadom na citlivosť témy) prekážkou k účasti.
2. *Skúsenosť so vzťahmi s osobami rôznych pohlaví alebo rodov.*
3. *Sebeidentifikácia na plurisexuálnom spektre.*

Ďalšie 2 respondentky boli získané prostredníctvom kontaktu s priateľmi (odporúčením), teda bola aplikovaná aj metóda snehovej gule.

Pre výskum zameraný na partnerské vzťahy nemonosexuálnych osôb je výskumný súbor z hľadiska pohlavia homogénny, a je tvorený 4 participantkami. Veková škála zúčastnených žien je v rozmedzí od 25 do 34 rokov. Priemerný vek je 29,25 rokov a medián je 29.

S ohľadom na koncepciu Zastrešujúcich identít všetky respondentky spadajú do kategórie bisexuálnych (plurisexuálnych) identít, pričom 2 participantky sú na základe sebaidentifikácie pansexuálne, jedna je bisexuálna a jedna sa sebaidentifikuje ako bisexuálne-pansexuálna. Všetky participantky majú skúsenosť s partnerským vzťahom s mužmi aj ženami. Dve z participantiek majú skúsenosť aj so vzťahmi s osobami transrodovými, jedna participantka má predošlú skúsenosť vzťahu aj s nebinárnou osobou.

Tabuľka 1: Charakteristika výskumného súboru

Alias	Vek	Aktuálny stav	Sexuálna orientácia	Skúsenosť s partnerstvom s:
Iva	27	zadaná	bisexuálne-pansexuálna	cis. mužmi, cis. ženami
Max	25	zadaná	pansexuálna	cis. ženami, trans. mužmi, nebinárnou osobou
Andrea	31	zadaná	bisexuálna	cis. mužmi, cis. ženami
Laura	34	zadaná	pansexuálna	cis. mužmi, trans. mužmi

5.5 Etické aspekty výskumu

Všetky participantky boli pred uskutočnením rozhovoru ústne oboznámené s ich právami, možnosťami a aj podmienkami rozhovoru. Následne v deň rozhovoru podpísali informovaný súhlas, ktorým potvrdili, že súhlasia s anonymizovaným rozhovorom, sú oboznámené s témou aj účelom rozhovoru. Pred a aj v priebehu rozhovoru bola respondentkám poskytovaná možnosť zdržať sa odpovede. Zároveň im bola poskytnutá aj možnosť o spätnom odstúpení od dohody v rozsahu 7 dní od uskutočnenia rozhovoru.

Z dôvodu anonymizácie zúčastnených žien boli ich reálne mená nahradené pseudonymom a zároveň v rozhovoroch boli cenzurované alebo vyňaté mená iných osôb či ďalších informácií, na základe ktorých by bolo možné odhaliť totožnosť participantiek.

Z dôvodu poskytnutia čo najbezpečnejšieho priestoru pre rozhovor, značne intímneho charakteru, bol zvolený priestor VŠ, ktorý bol vopred zabezpečený tak, aby nedošlo k narušeniu.

5.6 Metóda zberu dát

Pre získavanie dát som zvolila kvalitatívnu metódu – interview. Konkrétne sa jednalo o jeho pološtruktúrovanú podobu, vzhľadom na výskumnú otázku, ktorá sa zameriava na zachytenie skúsenosti aktérov/aktériek s danou problematikou a celkovo umožňuje hlbšie porozumenie. K tomuto rozhodnutiu mi zároveň dopomohli aj výhody, ktoré so sebou metóda pološtruktúrovaného rozhovoru prináša. Napríklad určitá otvorenosť a flexibilita. Práve tieto dve vlastnosti poskytujú respondentom/respondentkám dostatok priestoru pre vlastné vyjadrenia a formulácie (Zandlová, 2019). Zároveň je pozitívom pološtruktúrovaného rozhovoru aj možnosť objavovania nových tém v jeho priebehu. Aspoň čiastočná štruktúrovanosť uskutočňuje rozhovor viac prehľadný (Miovský, 2006).

Pre konštantnosť rozhovorov bol vytvorený scenár rozhovoru (príloha č. 2), ktorý obsahoval viacero otázok zaradených do 6 kategórií (úvodné otázky, bisexualita/pansexualita, coming out, partnerské vzťahy, stereotypy, osobnostné otázky), ktoré slúžili ako oporné body. Rozhovory s respondentkami boli uskutočnené v období Marec 2023 – Apríl 2023 a ich priemerná dĺžka bola 1 hodina a 4 minúty, pričom stopáž najkratšieho rozhovoru bola 39:24, a najdlhší rozhovor mal 1 hodinu a 19 minút.

Prvkom, ktorý sa podieľal na zvýšení reliability výskumu bolo zaistenie presného prepisu uskutočnených rozhovorov, vďaka zaznamenaniu zvukovej nahrávky. Tieto prepisy boli anonymizované a poslané na kontrolu jednotlivým participantkám. Časti presných prepisov rozhovorov sú použité ako priame citácie v kapitole *Výsledky výskumného šetrenia*. Aplikáciu priamych citácií do textu využívam ako prostriedok zdôraznenia a validácie predstavovaných tém.

5.7 Metóda analýzy dát

Tematická analýza

Vzhľadom ku zvolenému designu získavania dát a aj k výskunnej otázke tj. odhaleniu výziev, s ktorými sa nemonosexuálne osoby stretávajú vo svojich vzťahoch, som zvolila metódu, ktorá segmentuje, identifikuje a analyzuje dáta – Tematickú analýzu. Táto metóda je vhodná použiť pre analýzu vo výskumoch názorov, hodnôt aj skúseností

(Žiaková, & Čáp, 2021). Metódu som zvolila aj vďaka tomu, že výskumník je v nej aktívnym prvkom, keďže v dátach hľadá súvislosti, premýšľa nad nimi a interpretuje ich (Hendl, 2005). Podľa Braun a Clark (2012) je Tematická analýza flexibilnou metódou k identifikácií, analýze a vykazovania tém a subtém v dátach. Autorky zároveň navrhujú postup analýzy v šiestich krokoch:

1. krokom je **zoznámenie sa s dátami**, ktoré spočíva v doslovnom prepise rozhovorov, opakovanom prechádzaní rozhovorov a vyznačovaní zaujímavých častí, a slov.
2. krokom v postupe je **generovanie prvotných kódov** na základe roztriedenia najviac podobných vzorcov a prvkov do skupín (kódov).
3. krok je **hľadanie tém**, ktoré autor na základe zoskupenia do prvotných kódov identifikuje.
4. krok sa zameriava na **preskúmanie tém**, pričom sa autor zameriava na kontrolu vytvorených kódov a tém, hľadanie vzájomných spojitostí. Autor sa v tomto kroku sústreďuje aj na zmyslupnosť a dopĺňovanie kódov a tém.
5. krok má za hlavnú úlohu **definovanie a pomenovanie tém** a zároveň došlo aj k zoradeniu ich poradia.
6. a posledný krok je založený na záverečnej analýze a zhrnutí výsledkov, teda sa jedná o **podanie správy**.

6 Výsledky výskumného šetrenia

Šiesta kapitola mojej bakalárskej práce bude zhrnutím dosiahnutých poznatkov z uskutočneného kvalitatívneho výskumu. Na základe analýzy dát vystalo 8 kľúčových tém, na základe ktorých je nasledujúci text rozdelený do jednotných celkov. Z dôvodu prehľadnosti a špecifičnosti sú niektoré časti rozdelené aj do 9 subtem.

Tabuľka č. 2: Témy a subtémy vyplývajúce z rozhovorov

Téma	Subtéma
Komunikácia, zdieľanie, otvorenosť	Na čom vzťah stojí Je dôležité, aby tam ten človek bol pre mňa
Pred tým, než vznikne vzťah – vzájomné spoznanie a priateľstvo	
Obal, na ktorom nezáleží	Muž x žena
Škála možností, ktorej sa treba otvoriť	Predpoklad heterosexuality
Previazanosť a intimita v sexe	Vnímanie fyzická
Má to svoje výhody	Radar
Kedy, komu a ako?	Pocit divnosti Coming out Deti a založenie rodiny
Tak trochu mimo komunitu	

6.1 Komunikácia, zdieľanie, otvorenosť

V prvej kapitole, popisujúcej prvú z tém výskumu, sa zameriavam na to, ako samotné participantky vnímajú partnerské vzťahy. Ako už vyplynulo v teoretickej časti, jednotná charakteristika prakticky neexistuje. Aj v rámci rozhovorov s respondentkami vyplynulo to, že každá z nich popisuje partnerstvo rozdielnym spôsobom, jedinečnými formuláciami, ktoré približujú individuálnu perspektívu a jej rôznu hĺbku.

Respondentky sa často pri snahe o subjektívne definovanie partnerského vzťahu uchýlili k využitiu nejakých popisných charakteristík, obsahov, prípadne až pilierov, ktoré im daný vzťah reprezentujú. Iva (r. 67) v pomerne rýchlej a jasnej reakcii, bola schopná poskytnúť niekoľko takýchto symbolických prvkov: „*Partnerský vzťah pre mňa znamená absolútnu otvorenosť, zdieľanie, zdieľanie dobrého aj zlého, otvorená komunikácia. To, že môžeme proste...to, že nemáme pred sebou akože strach z toho, čokoľvek si povedať, riešiť akýkoľvek problém, pretože som v klude, pretože viem, že môžeme byť dôverný.*“. Aj ostatné respondentky v rámci rozhovoru opakovane zdôrazňovali adekvátnu a otvorenú komunikáciu, ako významný prvok pre vzťah. Napríklad Laura (r. 29), rovnako ako Iva, v súvislosti s komunikáciou a partnerstvom hovorí o prijímaní druhej osoby bez vzájomného odsudzovania. Zároveň však poukazuje aj na potrebu otvorenej komunikácie a priameho zdieľania názoru, obzvlášť keď nastane nejaký problém. Zdôrazňuje aj to, že je potrebné, aby spolu ako partneri hovorili otvorene, ale zároveň aj pokojne, bez veľkých emócií. Pripúšťa, že úplne vždy bez emócií to nejde a zároveň aj to, že je potrebné vedieť robiť obojstranné kompromisy: „... *nějaké výkyvy tam občas jsou, ale právě jde o to, prostě si normálně pohovořit a snažit se to nějak jako vyřešit, jako občas ustoupí jeden občas druhý. Je to prostě takové vzájemné, jo, hlavně o tohle jde.*“. Andrea (r. 174) upozorňuje, podľa nej, na jeden z hlavných významov partnerskej komunikácie a to schopnosť verbalizovať svoje potreby, očakávania či frustrácie, pričom poukazuje aj na to, že miera týchto schopností je súčasťou „balíčku“, ktorý človek získava v priebehu svojho vývoja, predchádzajúcich skúseností: „...*je to i o nějaký jako komunikaci, o tom umět si prostě říct. A myslím si, že v tom máme každej někde nějaký hranice, limity, které si prostě nosíme prostě z předchozích vztahů, z rodiny aa tak. A jde jenom o to najít přesně jakoby tu rovnováhu v tom, aby člověk prostě dostal od toho vztahu co potřebuje, protože prostě je to ... nebere jako samozřejmý. Umí si třeba o to říct, když ten druhý to prostě nevidí jako samozřejmé... buďto otevřená komunikace k tomu nějak povede, že si ten kompromis najde nebo prostě ne.*“. Vzájomná komunikácia je vo vzťahu jednoznačne výzvou, či už

tým ako uvádza Andrea, že každý má určité seba vlastné postupy, interpretácie či zraniteľné miesta, o ktorých druhí nemusia ani tušiť, tak zároveň aj očakávania a potreby. Max (r. 67) sama už v úvode rozhovoru priblížila, ako to bolo s jej terajším partnerom od doby prvotného vzniku vzťahu a aj to, čo bolo výzvou v ich komunikácií. Max rovnako ako ostatné respondentky má partnerstvo založené na komunikácií. Zachytáva významný proces, kedy sa s partnerom vzájomne učili komunikovať a prispôbovať svoj komunikačný štýl jeden druhému, s cieľom toho, naučiť sa, kedy a ako komunikovať, ale aj kedy napríklad mlčať, a poskytnúť priestor: „*To znamená, že pokud ten člověk si něčím prochází, něco, něco zpracovává a neumí to pojmenovat, ale nechce to tomu druhému člověku ještě říct, tak je na místě dát tomu člověku prostor, aby si to sám zpracoval, a až bude sám připraven nebo bude mít pro to slova, aby to mohl tomu druhému sdělit, a popsat... ale pokud tam ještě není v té fázi, tak je v pořádku prostě ho nechat být a netlačit na pilu.*“ Sama v závere pripustila, že pre ňu a súčasného partnera bolo práve poskytnutie priestoru výzvou.

Na čom vzťah stojí

Komunikáciu, zdieľanie a dôveru využívali respondentky často ako prostriedky pre popis toho, čo je pre ne partnerský vzťah. Pri bližšom preskúmaní toho, čo v partneroch/partnerkách hľadajú, čo je pre ne podstatné v partnerstvách a v tom, ako sa ich vzťahy vyvíjajú, som identifikovala niekoľko ďalších prvkov, ktoré respondentky označujú ako, pre ne, významné.

Všetky z respondentiek v nejakej miere hovorili o podstate spoločných hodnôt vo vzťahoch. Do týchto hodnôt najčastejšie spadali nejaké presvedčenia o rovnoprávnosti, tolerancii. Napríklad Iva (r. 94) vyhľadáva aspoň nejakú mieru podobnosti svetonázorov ako u dlhodobých partnerov, tak aj u čisto sexuálnych partnerov. U partnerov hľadá niečo, čo bude rezonovať a zároveň nahliada aj na určitú praktickosť, keď partneri majú rovnaké názory. Ako významná téma sa nie len u Ivy, ale aj u všetkých ostatných respondentiek ukázala politická orientácnosť či podobné politické, spoločenské názory a postoje. Ako dôležitosťou významné, popredné sa pre všetky respondentky ukázali otázky *Manželstva pre všetkých, rovnoprávnosť a vzťahovanie sa k menšinám* či *ekológia*. Iva (r. 98) podotýka to, že nejde ani tak o to, ako účinný, ako veľký dopad na obecné blaho jej postoj a následné správanie reálne má, ale že v tom partnerstve ide o samotnú existenciu toho názoru/postoja: „...*Pretože pre mňa to (názor/postoj/presvedčenie) je dôležité v konečnom dôsledku či to má alebo nemá zmysel. Tam už nevidím.*“. Iva ďalej

sama pripúšťa, že u tých čisto sexuálnych partnerov má tie nároky podstatne nižšie, ale existujú témy, kde je pre ňu iba jeden správny postoj.

Andrea (r. 179) dokonca považuje nejaký súlad v hodnotách a aj vízií budúcnosti za primárny pre to, aby bol vzťah „životaschopný“ dlhodobo: „...aby z toho mohl byť dlouhodobej vzťah, tak si myslím, že tam musí byť aspoň ty základní hodnoty nějak podobný nebo stejný, aby ty lidi směřovali vlastně oba stejným cílem. Ve chvíli kdy tam ty hodnoty stejný nebo podobný nejsou nebo tam není nějaký respekt nějaký míry odlišnosti, tak zákonitě se ty cesty prostě po nějaký době rozejdou.“. Andrea následne vymenúva aj konkrétne hodnoty a ciele, ktoré sú pre ňu významné, a ktoré by zo strany partnera/ky uvítala: „...pro mě je to ten respekt, k tomu jak to vlastně ten člověk v tom životě jako má, co chce. Pak určitě opora, jako schopnost prostě opřít se o toho člověka a určitě je to pro mě rodina. ...pak umět si prostě jako užít ten společnej jako volnej čas. ...chceme prostě ten volnej čas strávit nějakým způsobem podobně aaa smysluplně.“. S konkrétnymi potrebami sa Andreine očakávania hodnôt zhodovali s očakávanými, žiadúcimi a zdieľanými hodnotami v partnerstve aj u zvyšku respondentiek. Téma rodiny bola súčasťou aj rozhovoru s Laura a Ivou. Všetky respondentky sa zhodovali, že založenie rodiny a od nich všetkých, ako od žien, očakáva. Vnímajú určitý tlak, či už v podobe priamych otázok alebo aj nevyslovených očakávaní zo strany širšej rodiny. Mimo iné zo strany všetkých respondentiek zaznievala potreba toho byť plne rešpektovaná, zo strany partnerov a partneriek, rodiny aj celkovo spoločnosti.

Je důležité, aby tam ten člověk pre mňa bol

Už v predchádzajúcej kapitole, v poslednej citácii zaznela potreba odolnosti a podpory vo vzťahu. Tie sa nakoniec ukázali ako kľúčové pre každú z respondentiek. Všetky respondentky sa zhodovali a často v priebehu rozhovorov z ich strany zaznievalo, že v partnerskom vzťahu je pre ne významné to, aby pri nich partner/partnerka stál/a a vedl/a im byť primeranou podporou. Napríklad z rozhovoru s Andreou vyplýva, že pre ňu sa jedná o druhú najdôležitejšiu komponentu partnerského vzťahu, hneď po komunikácii. Popisuje to, ako sama prechádza krízami spojenými s psychicky namáhavým zamestnaním a podporu zo strany partnera, a určitú jeho odolnosť skrátka potrebuje: „To, že ten člověk se nezhroutí, když přijde nějaká jako krize. ... tak ten vedle mě prostě jako nebojí se nebo jako nebulí, ale je schopnej v tom být jako se mnou. ... byl schopnej prostě tam jako pro mě zároveň jakoby být. ... když prostě mluvím o těžkých tématech, o těžkejšich situacích, tak, tak ten člověk prostě od toho nedává ruce pryč,

protože je to těžký, ale má tu odvalu prostě mě třeba jenom vyslechnout.“ (Andrea, r. 242). S tím, že je podstatné, aby si druhá strana vo vzťahu respondentku aspoň vypočula a pokúsila sa v situácii aspoň „spolubyť“ hovorí aj Max (r. 129), ktorá obzvlášť poukazuje na to, ako dôležité a významné je to, že je vo vzťahu vzájomný záujem a snaha byť v danej situácii.: *„...automaticky bych očekávala, že byť třeba tomu nemusíš rozumět, tomu, čím si procházím nebo tomu co se děje, tak aspoň nějakou formou, ideálně tou, o které víš, že mně jako pomůže, tam pro mně být.... A i kdyby nemělo dojít na to, že mě aktivně ten člověk podpoří, jenom ta... ta znalost toho, že tam ten člověk je, je důležitá, protože kdyby tam ten člověk nebyl a nebo se ke mně stavil... stavěl jako ignorantsky nebo, nebo netečně, tak bych se v tom vztahu cítila hodně opuštěně a v tu chvíli bych měla pocit, že to je nevírovnané, protože já to vždycky vůči mým partnerům brala velmi jako... zodpovědně a automaticky...“*. Pre Max a aj ostatné respondentky sa téma podpory a opory zo strany partnerov*iek vyskytovala vo značnej miere aj mimo priame zdieľanie. Pri rozhovoroch o vzťahoch v minulosti bolo mnohokrát vidieť, že určitá miera podpory a zastania absentovala, a že práve to bol jeden z vnímaných nedostatkov predchádzajúcich vzťahov respondentiek.

6.2 Pred tým, než vznikne vzťah – Vzájomné spoznanie a priateľstvo

Ako už bolo spomínané v teoretickej časti, priateľstvo môže byť významnou súčasťou partnerského vzťahu. Aj v rámci rozhovorov všetky z respondentiek pripisujú značne významnú úlohu, v budovaní vzťahu a aj jeho udržaní, priateľstvu s potencionálnym partnerom*kou. Niektoré respondentky pripúšťajú, že si nevedia predstaviť vybudovať partnerský vzťah bez toho, aby predtým boli s druhým človekom na úrovni priateľstva. Iva (r. 44) napríklad hovorí o tom, že to, že spozná druhú osobu je práve tým, čo spôsobuje u nej vnímanie atraktivity aj u ľudí, ktorý pre ňu prvotne nie sú fyzicky atraktívny: *„... ale nestalo sa mi asi nikdy, že by som sa do niekoho zamilovala takto na prvý pohľad. ...niekoho, kto sa mi fyzicky na prvý pohľad vôbec nepáčil a až potom, keď som ho spoznala, tak sa mi až potom začal páčiť.“* Ďalej uvádza aj jeden konkrétny príklad, v ktorom je jasne viditeľné, že pre vybudovanie vzťahu muselo dôjsť k hlbšiemu spoznaniu, kedy až na základe osobnej, bližšej skúsenosti a kontaktu nadviazala partnerský vzťah s niekým, kto jej spočiatku nebol sympatický: *„...bol mi proste hrozne nesympatický, ako svojim vonkajškom. Aj tým ako sa obliekal. To nebola moja krvná skupina, ale potom, keď som sa dostala pod tie jeho šupky, tak tam na mňa vykukla neskutočná kreativita, vedel pekne spievať, bol veľmi citlivý, mohli sme sa spolu*

baviť o rôznych filozofických témach...“ (Iva, r. 55). Sama ďalej hovorí, že to takto zažila viackrát, ako pri „vzťahových“, tak aj pri „nevzťahových“ partneroch. Na potrebu hlbšieho spoznania poukazuje aj to, že so svojou súčasnou partnerkou bola dlhé roky najlepšou kamarátkou a práve vďaka tomuto vzťahu to bola schopná posunúť ďalej.

Niektoré respondentky poukazujú aj na význam spoločného priateľstva pred vstúpením do dlhodobého vzťahu. Samy popisujú svoje skúsenosti so súčasnými vzťahmi s partnermi a partnerkou, ktoré práve všetky prešli pozvoľným procesom od priateľstva ku partnerstvu. Max pri určovaní nejakých podstatných prvkov pre to, aby vznikol partnerský vzťah, hovorí o komunikácii, spoločných aktivitách a sama prichádza k záveru, že pred vznikom vzťahu je pre ňu podstatná nejaká forma priateľstva. „...*to přátelství vlastně svým způsobem, protože opravdu, aby to fungovalo, pro mě teda, tak tam ti lidi musí být i na bázi toho přátelství.*“ (Max, r. 93). Laura (r. 125) v rozhovore bližšie rozvíjala, v čom je podľa nej ten zmysel, dôležitosť priateľstva pred vzťahom a v čom to jej pomohlo. Konkrétne hovorí o akejsi vďačnosti za to, že do súčasného vzťahu neskočila hneď, ale dopriala sebe aj partnerovi čas pre to uskutočniť rozhodnutie záväzku. Oproti predchádzajúcim vzťahom práve v tomto vníma výhodu, keďže čas navyše pri zoznámení bol tým rozhodujúcim pre ich vzťah. Zároveň Laure poskytol možnosť zistiť, akého partnera hľadá, a že ho vlastne našla v súčasnom partnerovi.

Laura mala skúsenosť so zmenou zaužívanej schémy vytvárania partnerského vzťahu tým, že predĺžila čas pre zoznámenie a ten sa stal tým rozhodujúcim prvkom pre vytvorenie dlhodobého partnerstva. Andrea na druhú stranu zdieľala jej skúsenosť, kedy nastala u nej zmena presne opačná. Andreina zväčša partnerstvá nadväzovala po dlhobojšom priateľstve, ale pri jej vzťahu so ženou sa jednalo o náhodne a rýchlo vytvorený vzťah. Andrea popisuje, ako vlastne až v priebehu snahy o to, aby partnerstvo fungovalo a vydržalo zistila, že obe mali diametrálne odlišnú víziu budúcnosti. Odlišovali sa ich potreby. Andrea (r. 343) sama pripúšťa, že na ten vzťah išla príliš rýchlo, ale zároveň má pre svoju bývalú partnerku pochopenie: „*Jenom prostě jsme měli jako jiné vize budoucnosti a takse nějak jako rozešli. A já jsem na ni byla jako moc rychlá ,v tom, co si přála a ona prostě chtěla ještě si užívat nebo tak. Já byla víc usazovačná, takže to prostě chápu, že si potřebuje ještě něčím jako projít, než se usadí.*“.

6.3 Obal, na ktorom nezáleží

Pravdepodobne väčšine ľudí pri zamyslení sa nad vzťahmi plurisexuálnych/nemonosexuálnych osôb vyvstane otázka, do akej miery je pre ne podstatné pohlavie

a rod partnera. V rámci rozhovorov respondentky pomerne často prichádzali k myšlienke, priamo vyslovenej aj ukrytej medzi riadkami, toho, že vnímajú pohlavie alebo rod druhej osoby vlastne ako nepodstatný. Zaujímavým na tom je to, že tak uvádzajú ako respondentky identifikujúce sa ako pansexuálne, tak aj respondentky bisexuálne.

Andrea (r. 561) sama tento fakt, že na pohlaví nezáleží, na konci rozhovoru zdôrazňuje pri záverečnej otázke, či je niečo, čo by malo ešte v rozhovore zaznieť: „...*co mi príjde jako důležitá jako myšlenka, že mě vlastně přijde, že nezáleží na tom jestli jsem vlastně s chlapem nebo s ženskou, ale jakej je ten chlap a jaká je ta ženská, protože to přesně jakoby pak dělá, jakoby tu dynamiku.*“, pričom sama následne poskytuje aj vysvetlenie, prečo tomu tak môže byť a aj to, ako to ona sama zažíva vo vzťahoch. Poukazuje na schopnosť meniť, prispôsobovať mieru svojej ženskosti a zraniteľnosti, pričom ženskosť vníma ako niečo silné, samostatné, s dominantným prvkom. Respondentka Iva viackrát v priebehu rozhovoru použila frázy, ktoré sa vzťahovali práve k pohlaviu (a pravdepodobne aj k rodu) potencionalnej „druhej polovičky“ v tom zmysle, že na tom nezáleží a tým podstatným vo vzťahu je niečo iné. Na rozdiel od Andrei však operovala aj s možnosťou širšieho spektra rodov: „...*nezáleží na tom či je to ženská, chlap, niečo medzi tým, potencionalne čokoľvek iného...*“ (Iva, r. 6). Iva v priebehu rozhovoru častou používala spojenie slov „aby tam niečo rezonovalo“. To, ako respondentka rozumie tejto „rezonancii“ vysvetľuje prostredníctvom konkrétneho prípadu zoznamovania sa s jedným z jej bývalých partnerov. Z jej rozprávania vyplýva, že ide o spoločné názory, postoje, komunikáciu či záujem – hľadá toho správneho človeka k sebe: „*Vnímam to tak, že je mi jedno, s kým budem vo vzťahu, pokiaľ cítim, že je to ten správny človek. ...proste pokiaľ si sadneme ako tie duše dve, tak ten obal... na tom mi nezáleží.*“ (Iva, r. 5). Podobne, teda tak že na pohlaví a rode nezáleží, sa k partnerstvu stavia aj Laura (r. 21), ktorá nepodstatnosť „obalu“ prepája s významom kvality vzťahu: „...*sebeuvědomění o tom, že mi opravdu jako nezáleží na tom, když to řeknu blbě co má partner v kalhotách, protože na tom opravdu nezáleží, a že to nijak jako neovlivňuje kvalitu vztahu, ... úplně vážně nezáleží na tom, jako, jako co se označuje, nebo jak se identifikuje, co má v kalhotách je to úplně jedno. Jde o kvalitu toho vztahu jako takového.*“.

Muž x žena

S vnímaním „obalu“ do značnej miery súvisí aj vzájomné porovnanie toho, ako respondentky vnímajú jednotlivé pohlavia a ako rozdielne prežívajú vzťahy s nimi. Aj

napriek tomu, že naprieč rozhovormi sa ukazuje myšlienka toho, že pohlavie a rod nie sú nejak poprednou premennou vo vzťahu či výbere partnera, viaceré respondentky často prichádzajú k vzájomnému zrovnávaniu mužov a žien. Napríklad Andrea (r. 337) hovorí o rozdielnosti mužov a žien na úrovni pristupovania k svojmu okoliu, a tom, že jej skúsenosť je taká, že muži sú obecné viac sústredený na vyriešenie situácie, pričom ženy sa snažia o naladenie sa na druhého človeka a sústredujú sa aj na emócie. Uvedomuje si, že sa jedná o pomerne dosť stereotypné vyjadrenie, avšak popisuje len to čo zažila a vie, že to môže byť bez sebemenšieho problému aj inak. Ďalej dopĺňa, že aj napriek týmto rozdielnostiam nemá pocit, že by jej napríklad pri vzťahu s mužom niečo chýbalo, či by mala nejakú preferenciu v pohlaví a rode druhej osoby v partnerskom vzťahu: „*Jako oboje má prostě svoje a oboje má nějakou jako někde výhodu, někde jako třeba nevýhodu, ale považuju to fakt jako rovnocennej, rovnocenný vztah.*“ (Andrea, r. 340).

Iva pri zamyslení sa nad rozdielnosťou mužov a žien tvrdí, že so ženou môže byť, respektíve pre ňu je vzťah v mnohých veciach o niečo jednoduchší, pričom sa opiera o to, že ona vníma subjektívne porozumenie v komunikácii, pochopenie a určitú schopnosť vyššej miery vcítania sa, či empatie práve vďaka podobnosti na „ženskej úrovni“ a sama to označuje ako rezonanciu medzi ženskými elementami. „...*s tou ženou je omnoho ľahšia komunikácia, lebo sme nejak podobne naladené. Z nejakého dôvodu. Takže veľa vecí si nemusíme vysvetľovať alebo ani povedať, proste rovno vieme. Tak nejak podobne premýšľame by som povedala. ...proste tie dva ženské elementy spolu veľmi rezonujú, pretože do určitej miery sú si veľmi podobné. Hmm s tým mužským elementom je to zasa ako ying a yang, proste tá ženská a chlap to je také ako puzzlík a pre mňa to boli skôr ako také protipóly, ktoré sa priťahujú, ale je to proste iná energia v tom vzťahu.*“ (Iva, r. 180). Obe respondentky teda pokladajú za hlavný, jednoducho rozoznatelný rozdiel medzi vzťahom s mužmi a so ženami v miere zamerania na emócie, citlivosti a určitej nežnosti. Podobne sa k tomu vyjadrila aj respondentka Max, tá však podotýka, že ona toho vzťahu so ženou ako ženou moc nezažila, keďže jej partner (z počiatku partnerka) už podstupoval tranzíciu a ona ho teda vnímala viac ako muža.

6.4 Škála možností, ktorej sa treba otvoriť

Respondentky v rámci svojich výpovedí popisujú aj vzťahovanie sa k iným ľuďom, to ako u nich došlo k otvoreniu možností, čo sa vzťahovej a partnerskej roviny týka. Uvádzajú ako u nich po tom, čo sami prijali svoju identitu došlo k uvedomeniu, že človeka, ktorého by mohli milovať môžu nájsť nielen v mužoch, ale aj ženách či iných

identitách. Ide o uvedomenie si toho, že nehľadajú človeka, ale hľadajú blízkosť a lásku, bez ohľadu na to v kom ju nájdu: „...*vlastne vo chvíli, kedy som si nejak uvedomila, že mi nejak úplne nezáleží na tom obale toho človeka, ale že proste hľadám iba niečo to, čo bude so mnou rezonovať v niekom inom, tak v tú chvíľu sa mi proste otvorila neobmedzená škála možností. Pretože sa človek už nemusí sústrediť iba na to, že musí nájsť dokonalého chlapa. Môže nájsť proste úplne dokonalého kohokoľvek-čokoľvek.*“ (Iva, r. 28).

O určitej otvorenosti a pripustení si možnosti toho, že človek nie je heterosexuálny a tým sa mu otvára pomyselná škála možností hovorí aj Andrea (r. 448), pričom poukazuje na to, že určitú atraktivitu pociťovala voči ženám aj pred osobným coming outom, ale chýbalo tam uvedomenie si možnosti vzťahu: „...*jsem si vědoma toho, že jsem nejspíš ze začátku vědomě zejrala jenom na chlapy, ale vždycky jsem tam měla to, že prostě jsem si říkala: „Jee, to je ale hezká jako ženská. ... tak jako koukám, jako po obojím, mám pocit jako úplně stejně a myslím si, že je přesně tím, že jsem si to vlastně jako vnitřně dovolila, že to je vlastně v pohodě, že to tak jako je.*“.

Iva (r. 134) ďalej uvádza, že u nej k uvedomeniu si škály možností potencionálnych osôb pre vzťah došlo až v momente, kedy prvýkrát prekročila hranicu heterosexuálneho vzťahu: „*Vlastne až s tým zlomom, až som si vlastne našla tú partnerku, tak tam som si uvedomila, že hm, že tá škála možností je omnoho väčšia. Dnes by som, keby som hľadala, asi nelimitovala toľko akého je ten človek pohlavia.*“. Práve schopnosť nelimitovať sa, hodnotia respondentky ako jeden z najväčších prínosov ich sexuálnej identity. Už len to, ako sa respondentky zhodujú, na samotnom začiatku predchádzajúcej kapitoly, v tom, že pohlavie a rod vo výbere osoby do partnerstva nezohráva žiadnu rolu poukazuje takisto na značnú mieru otvorenosti.

Predpoklad heterosexuality

S predpokladaním heterosexuality pri nemonosexuálnych/plurisexuálnych osobách zo strany spoločnosti je možné sa stretnúť pomerne často. Preto je zaujímavé poukázať aj na zistenie, že predpoklad heterosexuality zažívali respondentky aj samy od seba.

Ako už bolo spomínané, uvedomenie si „škály možností“ väčšinou nasledovalo po prijatí svojej identity. Do tej doby (uvedomenia a prijatie sexuálnej identity) väčšina respondentiek popisuje, že vo svojich predstavách o vzťahoch a pri hľadaní partnerov uvažovali len v rovine heterosexuality. Respondentky často popisovali, že v minulosti,

v rámci hľadania partnera, skutočne hľadali len partnera a nejak nevnímali akúkoľvek možnosť nadviazania vzťahu s niekým iným, ako cisrodovým mužom. „*Že napríklad pred ôsmimi rokmi by som sa skôr orientovala na tú mužskú populáciu pri hľadaní partnera.*“ (Iva, r. 132).

Napríklad Andrea v rámci snahy o priblíženie toho ako funguje/fungovala pri voľbe partnera podotýka, že ženy boli mimo jej uvažovanie o partnerskom vzťahu až pokým taký vzťah proste nezažila: „*Jenom sem tam neuvažovala jako v tý potenci toho partnera vlastně, pokým se to nestalo.*“ (Andrea, r. 449). Podobnú skúsenosť zdieľa aj Laura, ktorá tiež v sebe nemala uvedomenú svoju neheterosexuálnu identitu a začala o nej uvažovať, a objavovať ju v sebe, až po nadviazaní partnerského vzťahu s jej terajším transrodovým partnerom. Sama hovorí o určitej obave a skúmaní toho, ako sa vlastne cíti vo vzťahu k transrodovému mužovi: „*Byla tam taková i otázka, jako že je to, je to prostě trans člověk... vadí mi to, nevadí mi to...*“ (Laura, r. 60). Podobne ako aj ostatné respondentky prišla k záveru, že jej skutočne nezáleží na identifikácii človeka.

6.5 Previazanosť a intimita v sexe

Sexualita a intimita je bezpochyby významnou a stavebnou súčasťou väčšiny vzťahov, preto bolo viac ako prirodzené, že aj v rámci rozhovorov prišlo aj na túto tému. Všetky respondentky do tejto oblasti prešli spontánne samy a z štýlu, ako rozprávali bolo znateľné, že určitú dôležitosť a význam v téme sexuálneho súžitia partnerov vnímajú.

Táto téma je podobná do značnej miery so subtémou, kde respondentky porovnávali mužov a ženy, takže aj tu dochádza k určitému zrovnávania, hľadaniu kladných a záporných stránok, prípadne snahe vyjadriť, či prežívajú strádanie, keď sú vo vzťahu iba s jednou osobou, ktorá predstavuje iba jeden z mnohých rodov. Samotná Andrea uvádzala, že neprežíva subjektívny pocit strádania alebo skôr túžby po osobe/ách opačného pohlavia, akého je jej súčasný partner. Podobne o tom, že vo vzťahu nevníma túžbu po nikom inom, ako partnerovi/partnerke, hovorila aj Iva (r. 193), ktorá však vo svojom zamyslení pri porovnaní mužov a žien, prešla k téme fyzickej intimity a sexu. Ivana sa popisuje svoje subjektívne prežívanie počas sexu s mužom. Vníma, že už len „praktické hľadisko“, ktorým referuje na anatomické rozdiely pohlaví, vníma ako omnoho bližšie, intímnejšie a previazanejšie. Vníma to ako diametrálne odlišný zážitok blízkosti. To však neznamená, že by sexuálny akt so ženou bol menej. Ako sama hovorí, takisto tam prežíva intimitu, ktorá je však o niečom inom. Poukazuje opäť na fyziologickú stavbu tela, ktoré v ženskom prípade je pre ňu omnoho bližšie, keďže ho

pozná podrobnejšie a má s ním „osobnú, priamu skúsenosť“. Pri sexuálnych aktivitách s mužmi a ženami hovorí o iných úrovniach, ktoré sú však v podstate nezrovnateľné. Zaujímavým bodom je, kedy Iva prichádza k tomu, respektíve vyhodnocuje, že úplnú a nepretržitú spokojnosť po sexuálnej stránke nie je schopná zažívať ani s jedným pohlavím. Uvedomuje si, že zakaždým by bolo/je na fyzickej rovine niečo, čo jej chýba: „*niekedy mi v tomto chýba tá väčšia previazanosť, v tom kontakte, ale konkrétne ja viem, že ja by som nebola spokojná ani, po tej sexuálnej stránke, ani tak, ani tak, pretože s tým chlapom by mi chýbali napríklad prsia, ktoré sú proste super. Proste mi občas chýba taká ta previazanosť vďaka tomu mužskému prirodzeniu. Ale proste, každý má niečo svoje. Vždy to bude v niečom lepšie a vždy tam bude niečo chýbať.*“ Sama následne prichádza k teoretizovaniu, či by jej v tomto nepomohla nejaká kombinácia.

K téme rozdielnosti v prežívaní pri sexuálnom akte s mužom a so ženou sa dostala aj Andrea, ktorá sa viac sústreďuje na vnímanie seba a jej schopnosti prevziať, či prenechať dominanciu: „*Když jsem s chlapem to vím, že se udělá dřív nebo stejně jako já a já nejsem jako tak aktivní možná, jako na začátku, ale nemám potřebu pak jako tomu v posteli nějak, jako velet nebo tak. Jinak možná si vedle tý ženský víc třeba dovolím jako mít tu svoji ženskou stránku. Jako víc dávat, jako najevo a můžu bejt trošku jako aktivnější,*“ (Andrea, r. 259). S týmto zároveň súvisí aj Andreina potreba poskytnúť partnerke čo najväčšiu mieru a aj prednosť v uspokojení: „*Je tam jedna výrazná zmena. Když jsem se ženou, tak jsem aktivnější v posteli. Tak jako mi víc záleží na tom a budu si na tom víc dávat záležet, aby se udělala jako první.*“ (Andrea, r. 527).

Vnímanie fyzická

Aj navzdory tomu, že respondentky zastávali názor, že na „obale“ nezáleží, často v ich odpovediach dochádzalo k sústredeniu sa na fyzické vlastnosti osôb. Fyzický výzor bol pomerne často spájaný s počiatočnou atraktivitou, ktorú voči partnerom respondentky cítili alebo necítili. Ďalej aj fyzický stavba partnerov a partneriek bola niečím, čomu venovali pozornosť.

Často sa v rámci rozhovorov vyskytlo, že sa respondentky sústredili na rozprávanie o tom, ako im bol niekto sympatický, ako bol pre nich niekto fyzicky atraktívny. Výrazným paradoxom pre mňa bolo, že respondentka Andrea viacnásobne v priebehu rozhovoru vyjadrila pozítiva smerované na ženy: „*prostě hezká, je krásná... prostě nádherná ženská... to je ale hezká jako ženská...*“, nikdy sa však nesústredila na podobné komplimenty smerované k mužom a partnerom.

Iným prípadom vnímania fyzičnosti, ktorý bol pre respondentky častejší, bolo popísanie toho, že u niekoho vnímajú fyzickú stránku ako atraktívnu. Častejšie však väčšina respondentiek hovorila o prítomne fyzickej atraktivite u iných ľudí ako u ich parterov a partneriek (súčasných aj minulých). Tých*tie popisovali skôr na základe nie fyzických vlastností.

6.6 Má to svoje výhody

V rámci rozhovorov bola priamo pokladaná otázka, či respondentky osobne vnímajú, že im ich sexuálna orientácia a identita niečo prináša. Respondentky sa jednoznačne zhodovali v tom, že práve vďaka svojej inakosti nadobudli schopnosť tolerancie a rešpektu voči inakosti druhých. „*Toleranci prostě k tomu, že jako je v pořádku jako mít to prostě jinak. ... Jakejkoliv prostě jako klient, ktorej to má tak či onak, tak prostě je pro mě normální.*“ (Andrea, r. 144).

Zároveň je u respondentiek možné vnímať, že mnohé z nich disponujú veľkou mierou otvorenosti ako obecné, tak aj vo vzťahu. Napríklad Max (r. 147) pripúšťa, že má skúsenosť a aj by bola opäť ochotná ísť do polyamorného alebo otvoreného vzťahu, ak by to partnerovi/parterke viac vyhovovalo a vedeli by sa na tom nejak rozumne dohodnúť, boli by dodržiavané určité pravidlá. Sama však pripúšťa, že monogamný vzťah jej vyhovuje viac. Podobne je rozhovoru a prípadnej aplikácií polyamórie a polygamie otvorená aj Laura (r. 71).

Okrem iného, respondentky uvádzajú, že vďaka vlastnému zisťovaniu a sledovaniu informácií týkajúcich sa možností manželstva a registrovaného partnerstva nadobudli aj iné, čiastočné znalosti v iných oblastiach ľudských práv.

6.7 Kedy, komu a ako?

Táto kapitola bude zhrnutím subtém, ktoré sa vzťahujú k oblasti coming outu respondentiek. Všetky respondentky sú presvedčené o tom, že s prijatím svojej sexuality a sexuálnej identity nemali problém, aj keď si prechádzali určitým vývojom. Napríklad Iva, Andrea a Laura objavili svoju plurisexuálnu identitu až, v porovnaní s Max, neskôr v živote. Andrea odjakživa vnímala zvláštnu prítlačivosť aj k ženám, avšak nikdy – až pokým náhodne nenadviazala vzťah so ženou si neuvedomila, že by to mohlo byť niečo nie zvyčajné pre heterosexuálnu. Iva a Laura o svojej identite začali uvažovať v širšom rozsahu až po tom, čo v rámci zblíženia sa s niekým iným ako cisrodovým mužom začali pociťovať zamilovanosť.

Radar

Respondentky sa zhodovali v tom, že si nejak podvedome dávajú pozor s kým zdieľajú svoju príslušnosť k LGBT+ komunite. Max (r. 22) hovorí o akej si citlivosti k tomu, kedy by človek mohol byť schopný prijať to, že je pansexuálna a aj o tom, ako sa snaží pristupovať k ľuďom, u ktorých jej jej odhad napovedá, že by ju nemuseli prijať alebo by to mohlo viesť ku konfliktom: *„Ale je teda pravda, že ja hodne jsem v takové sociální bublině a když cítím, že by někdo mohl být trošku jako... když tam cítím takovou tu „red flag“, tak, tak jdu od toho úplně pryč a nebo se hodně, hodně jako tvářím, jako bílá cis žena heterosexuálka...“*. Ďalej aj Andrea spomína na to, že sa nikdy nestretla s odmietnutím, keď už o svojej identite hovorila. Vysvetľuje si to práve tým, že je schopná odhadnúť, kto ju prijme a kto by ju mohol vnímať negatívne. Ako sama hovorí, že má schopnosť akéhosi radaru: *„...mě vlastně nikdy, nikdo, nějak jako neodmítl ..., ale myslím si, že to je nějakou jako mou intuicí a mým radarem, protože prostě jsou lidi, se kterejma o tom mluvím, a jsou lidi prostě, se kterejma o tom nemám zapotřebí mluvit, protože člověk jako tuší, že ty to maj prostě ještě jako za opicema, aaa podobně. Nemám, nemám zapotřebí někoho přesvědčovat.“* (Andrea, r. 131). Pričom názor o tom, že nepociťujú potrebu niekoho „presvedčovať“ v rámci rozhovorov zaznieval viacnásobne od viacerých respondentiek.

Pocit divnosti

Dve z respondentiek hovorili o určitom pociťovaní „divnosti“, vzhľadom k ich sexuálnej orientácii a identite. Andrea tento pocit prežívala obzvlášť v začiatkoch a to so spojitosťou so spoločenským vnímaním a tým, ako spoločnosť v podstate ako tak prijíma homosexualitu, ale ona ako bisexuálka je stále „mimo prijatie a pochopenie“. Priznáva, že ju to do značnej miery v jej živote a sebezpojatí ovplyvňovalo: *„Určitě mě to ovlivňuje, v tom, jak o tom mluví lidi. Furt vlastně patřím k někomu, kdo je jako divnej, jako do tý skupiny prostě těch divných, že jo, co to mají prostě jako jinak.“* (Andrea, r. 121). Andrea sama však ďalej podotýka, že tento prístup vnímala skôr od majoritnej spoločnosti, ale od queer komunity sa s tým nestretla, ale vie, že aj tam vraj môže existovať postoj, že človek je buď heterosexuálny alebo homosexuálny.

Na druhú stranu, Max (r. 386) popisuje skôr pocit endogénnej divnosti, ktorý pochádza z toho, že k v dobe, keď si začala uvedomovať svoju odlišnosť, tak nevedela, že to tak môže mať viac ľudí a jej pocity, prežívanie majú jednotné označenie. Je znateľné, že pre ňu bolo silným prvkom to, že podobné pocity jej prežívaniu majú aj iné

osoby, ale najmä aj akási validácia od odbornej verejnosti. Zároveň aj získala uistenie, že je to normálne, prijateľné: „... bylo jako příjemné zjištění, jakože „aha ono to má vlastně název“ a měla jsem pocit jako, že nějak jako validity že, že to není jenom jako „já jsem prostě asi jako divná vložka“, ale, ale, že se to dá někam jako zařadit, a že teda už se tím asi jako nějaký odborník zabýval, a dal tomu jméno, a že prostě to není jako proti přírodě nebo, nebo tak... Že jsem jako ztratila pocit té divnosti a měla jsem pocit jako, že „jo ano, já se dám, jako zvládnou se někam jakoby zařadit a mám z toho pocit jako, jako komfortu, že, že je to fajn. Že můžu někam vlastně jako patřit.“ (Max, r. 386).

Coming out

Témami osobného coming outu sme prešli už v niektorých z predchádzajúcich kapitol. Všetky z respondentiek počas rozhovorov hovorili, že so seba prijatím a prijatím svojej sexuálnej identity a orientácie nemali žiaden problém. Zväčša popisovali, že nejakú rozdielnosť možno sem-tam vnímali už počas dospievania a v dospelosti im to len plne došlo. Niektoré si síce prešli etapami pocitu divnosti či zaskočenia, avšak ani ich prekonanie pre ne nebolo nejak náročné. Viaceré z respondentiek uvádzajú, že veľkým prínosom, pomocou v dobe uvedomovania si „pravej“ identity pre ne bola možnosť o tom jednoducho hovoriť: „jsem si povídala s kamarádem, homosexuálem, a svěřila jsem se mu, protože jsem si říkala: „tak jako kdo jinej tohle může jako chápat jako než někdo kdo si vlastně jako něčím podobným prošel“. A ten mi pokládá jako dost dobrý otázky. ... Takže to mi jako hodně pomohlo, nějak jako si srovnat ty myšlenky.“ (Andrea, r. 59).

Inou, zložitejšou časťou coming outu pre respondentky podľa nich bolo zdôverenie sa rodine. Tu bolo možné vidieť dva možné prístupy, ktoré respondentky zvolili. Väčšina respondentiek coming out pred rodinou uskutočnila v nadväznosti na ich (vtedy) aktuálne partnerské vzťahy, pričom zaujali postoj *bud' ma prijmu takú aká som alebo si to proste rodina musí spracovať a prijať ich také aké sú*. U tejto skupiny respondentiek sa zároveň vo väčšine vyskytlo, že priamy, osobný coming out uskutočnili len s matkami, ktoré následne túto informáciu pravdepodobne zdieľali s otcami. Reakcie matiek zhodne prechádzali klasickým scenárom uvádzaným v rôznej literatúre, a to od prvotného šoku, cez mierne rozčúlenie až k zmiereniu. Často sa u rodinných príslušníkov objavovali myšlienku strachu z ohrozenia dcér, kvôli ich inakosti alebo inakosti ich partnerov. U Ivy sa v rámci reakcie jej matky objavila reakcia obsahujúca jeden z rozšírených stereotypov a to ten, že u žien, u ktorých opakovane zlyhávajú heterosexuálne vzťahy začnú vyhľadávať vzťahy lesbické. Iva si túto reakciu vysvetľuje

nejakým prvotným šokom, ktorý však odznel a v súčasnej dobe ju aj jej partnerku celá rodina rešpektuje.

Na druhú stranu, Andrea (r. 45) napríklad coming out pred rodinou neuskutočnila. Ako jeden a hlavný z dôvodov uvádza to, že to vníma ako určitú zbytočnú záťaž: „...*nechci (je) jako, když to tak řeknu, jako zatěžovat ty vztahy, když to vlastně jako není nutné.*“. Sama uvádza, že by coming out v rodine uskutočnila iba v prípade, že by bola v dlhodobom vzťahu so ženou a začínali by riešiť otázku detí. Ďalej dopĺňa uistenie, že sa nejedná o „utajovanie“ z dôvodu strachu z neprijatia: „... *v jejich očích jako stejně vůbec nic nezměnilo.*) (Andrea, r.47).

Jednou z tém v oblasti coming outu bol aj coming out v partnerstve. S tým sa však ani jedna respondentka tak úplne nestretla. Najbližšiu skúsenosť s ním mala pravdepodobne Max, ktorá počas svojho prvého vzťahu (vtedy ešte so ženou) prešla coming outom z lesby na pansexuálku. Zvyšné respondentky uvádzali, že coming out v období vzťahu neuskutočňovali. Napríklad Andrea sa svojmu súčasnému partnerovi nevedome zdôverila ešte počas obdobia, kedy boli blízkymi priateľmi: „... *jsem se mu jako prořekla, že to tak mám. Jakože prostě, že se mi líbí i holky a on to bral vlastně jako úplně dokonale ... On byl v tomhle úplně skvělej.*“ (Andrea, r. 378). Následne popisuje, ako ich to možno ešte viac zblížilo, keďže spolu mohli „riešiť ženské“. Ivina skúsenosť je opäť odlišná, keďže si comingoutom prechádzala spoločne s partnerkou, keďže obe, jedna vďaka druhej, objavili svoje plurisexuálne identity. Coming out vo vzťahu vie byť jednoznačne náročnou situáciou a aj samotné respondentky neboli schopné teoretizovať nad tým ako by to uskutočnili.

Deti a založenie rodiny

Témou pre respondentky jednoznačne bola aj možnosť mať a vychovávať deti. Príanie toho byť v budúcnosti matkami mali dve respondentky, Iva a Andrea. Obe pripúšťajú ako jednu z možností, v prípade že by boli vo vzťahu so ženami, umelé oplodnenie. Podrobnejšie to však samy ešte neriešia a nechávajú to na tom, ako sa vyvinie situácia. Max a Laura sú na druhú stranu presvedčené o tom, že deti ony ani ich partneri nechcú, ale vedia o možnostiach, v prípade, že by zmenili názor, ako by ich mohli získať.

Veľmi jemne bol v rámci rozhovorov spomínaný aj akýsi tlak zo strany okolia. Najmä rodina sa ich často pýta, kedy plánujú deti, kedy konečne budú. Väčšina z respondentiek sa nad tým síce pousmeje, ale ten tlak tam stále je.

6.8 Tak trochu mimo komunitu

V teoretickej časti bola uvedená problematika toho, že bisexuálne (plurisexuálne) osoby sa často nezapájajú do LGBT+ komunity. Všetky respondentky pripúšťajú, že samy sa do komunity nejako extra nezačleňujú a skôr majú „svoju bublinu ľudí“, ktorej súčasťou síce sú veľakrát aj LGBT+ osoby, avšak jedná sa skôr o náhodu, než o ciele túžbu, potrebu byť v kontakte s niekým iným z komunity. Všetky respondentky, aj keď sa do komunity aktívne nezapájajú, vnímajú sa za jej súčasť: „*Beru to jako tak, že jsme součástí queer komunita LGBTI+ a tak dál, ale ne... jako nezapojujeme se aktivně.*“ (Laura, r. 153). Aj napriek tomu, že sa do komunity respondentky nezačleňujú aktívne, tak samy vnímajú, že prítomnosť v komunite má svoje výhody, pozitíva. Andrea (r. 129) hovorí o momente, kedy jej spojenie a kontakt s komunitou pomohli počas počiatku, kedy sama svoju identitu spoznávala: „*...do komunity jsem nakoukla jako v podstatě jenom párkrát, v momentě, kdy jsem tu otázku v sobě nějak víc jako řešila. Hrozně mi to jako nějak pomohlo.*“.

Jednotne sa zhodujú, že témou, ktorá je pre nich v rámci queer komunity podstatná a sledujú ju, tak je iniciatíva *Manželství pro všechny*. Každá z respondentiek mala určitú mieru oboznámenia s problematikou.

6.9 Odpovede na výskumné otázky

Dáta, ktoré vznikli na základe rozhovorov som prostredníctvom tematickej analýzy usporiadala do celkovo ôsmich hlavných tém a deväť subtém. V rámci výskumu som pracovala s výskumnou otázkou: *S akými výzvami sa nemonosexuálne osoby stretávajú vo svojich partnerských vzťahoch a ako sa s nimi vyrovnávajú?*. V rámci rozhovorov aj analýzy som sa sústredila na oblasti ako prežívanie vo vzťahu a spoločnosti, fungovania partnerstva či coming out.

Mojimi výslednými zisteniami je to, že nemonosexuálne osoby definujú a popisujú svoje vzťahy na základe toho, čo v nich pokladajú za to najpodstatnejšie. Významnými prvkami, ktoré vzťah tvoria sú pre ne **komunikácia, otvorenosť a vzájomné zdieľanie**. Ďalej sú pre respondentky podstatné **spoločné hodnoty** a presvedčenia, prípadne, pre to, aby vzťah bolo možné udržať je v nich potrebný aspoň nejaký súlad. Častou témou pre nemonosexuálne osoby bolo aj **smernenie a vízia budúcnosti** v partnerstve. Respondentky takisto vyzdvihovali potrebu **spolubytia a vzájomnej podpory**. Respondentky zdieľali aj to, že je pre ne podstatné danú osobu, predtým ako vytvoria záväzok partnerstva, bližšie spoznať a **prejsť si fázou priateľstva**.

Práve bližšie spoznanie je tým prvkom, ktorý v nich dokáže danú osobu zatriktívniť. Na druhú stranu priame a príliš rýchle nadviazanie partnerského vzťahu hodnotia na základe ich skúsenosti ako jeden z dôvodov konfliktov a následného vzdialenia sa s partnerom či partnerkou. Významnou témou v rámci rozhovorov bolo a nadväzovanie partnerských vzťahov a nejaké kritéria na potencionálneho partnera*ku. Zaujímavým zistením bolo, že pre respondentky, ako bisexuálne a pansexuálne ženy, **nie je podstatné pohlavie ani rod** osoby, ako pred, tak ani počas vzťahu. Ďalej som zistila, že respondentky vnímajú určité **rozdiely vo vzťahoch s mužmi a vo vzťahoch so ženami**. Vzájomne ich porovnávajú, ale nehodnotia. Žiadna z variant vzťahu podľa nich nie je lepšia alebo horšia. Každá má svoje špecifiká. Počas skúmania partnerských vzťahov je prirodzené, že prišlo aj na tému fyzickej intimity a sexuality. Témou pre úvahu v tejto časti bolo to, ako moc respondentky pociťujú túžbu po inom pohlaví/rode/ v prípade, že sú vo vzťahu s nejakým iným. Samy respondentky nachádzali mnoho **rozličností v intímnom kontakte medzi mužmi a ženami ako po fyzickej, tak aj po emočnej rovine**, avšak sú presvedčené o tom, že nepociťujú strádanie. Muži a ženy majú zaiste aj v tejto oblasti každí svoje výhody a nevýhody. Počas analýzy som narazila na tému „*škály možností*“, ktorú respondentky vnímajú pri výbere osoby, s ktorou nadviažu partnerský vzťah. Táto škála spočíva v uvedení si toho, že sa **pri výbere nemusia viazať práve na „obal“**. Tým pádom môžu svoje hľadanie a rozhodovanie sústreďovať na to, aby našli tú pravú osobu. Podstatným je uvedenie, že hľadajú blízkosť a lásku, nie osobu. Toto uvedenie si „*škály možností*“ u respondentiek priamo súvisí s prijatím a otvorenosťou k svojej nemonosexuálnej identite. Popisujú prechod od toho, že **predpokladali vlastnú heterosexuálnu** a až časom u nich došlo k otvorenosti. Práve otvorenosť, voči sebe i svetu, často pokladajú za niečo, čo im umožnila práve ich identita, vďaka ktorej získali pochopenie. Rozsiahlou témou je pre nemonosexuálne ženy aj **coming out**, ako seba prijatie aj zdôverovanie sa okoliu. V nadväznosti na partnerské vzťahy vyplynula otázka coming outu v partnerskom vzťahu. Respondentky s ním osobnú skúsenosť nemajú, keďže k nemu vedome či nevedome došlo pred tým, ako s danou osobou boli partnermi*partnerkami. Niečím, čomu nemonosexuálne ženy venujú pozornosť je aj **možnosť založenia rodiny**. Časť z týchto žien po deťoch túži, druhá naopak. Zároveň je práve založenie rodiny je jedným zo spoločenských tlakov, ktoré zo svojho okolia vnímajú. **Vzťahovanie sa ku LGBT+ komunite** respondentky vnímali ako prínosné počas snahy prijať svoju identitu, avšak sa do nej väčšinou aktívne nezapájajú. Za súčasť sa však pokladajú.

Diskusia

Cieľom mojej bakalárskej práce bolo poskytnúť prvotný náhľad do partnerských vzťahov u nemonosexuálnych osôb. Porozumieť, popísať a interpretovať skúsenosť týchto ľudí. Zaujímalo ma, aké špecifiká so sebou prináša to, keď je minimálne jedna osoba vo vzťahu plurisexuálnej identity a orientácie. Zameriavala som sa na to, ako tieto vzťahy respondentky prežívajú a ako vnímajú, prípadne si vysvetľujú, udalosti a situácie, ktoré v partnerských vzťahoch nemonosexuálne osoby zažívajú.

Výsledné dáta z empirickej časti práce som zhrnula vo 8 hlavných témach a 9 subtémach. V priebehu rozhovorov, zo strany respondentiek, bolo rozprávanie zamerané na informácie ohľadom nadväzovania partnerských vzťahov, vlastností a správania potrebných pre vytvorenie partnerstva, na to, čo pre ne charakterizuje, predstavuje partnerský vzťah. Ďalej sa venovali úvahe nad tým, že pohlavie ani rod nezohráva vo výbere, a ani v priebehu vzťahu žiadnu rolu – teda na „obale“ nezáleží. Jednou z kľúčových oblastí bolo uvažovanie nad rozdielmi, výhodami a prípadne nevýhodami vo vzťahu s rozličnými pohlaviami a rodmi. V priebehu zaspomínali respondentky aj na priebehy ich coming outov, ako tých osobných, tak aj verejných, predchádzajúce partnerstvá či skúsenosti so stereotypmi a stigmatizáciou zo strany spoločnosti. Spoločne sme nahliadli aj do individuálnych vízií a prianí budúcnosti – založenie rodiny, výchova detí.

Výsledky výskumu mojej bakalárskej práce môžu byť využité ako podklad pre ďalší výskum, rozšírenie informovanosti o problematike osôb s plurisexuálnou identitou a poukázať na pomerne opomenutú oblasť výskumu. Práve zvýšenie povedomia o pansexualite a bisexualite hodnotili aj respondentky ako užitočné. Samy vnímajú, že informovanosť a tolerancia v téme homosexuality a transrodovosti je o niečo vyššia, ale pozornosť a prijatie by mohli získať aj menej časté, a pre spoločnosť neviditeľnejšie identity a orientácie.

Pri pokuse o subjektívne definovanie partnerského vzťahu, sa vo všetkých prípadoch objavil postup popisu prostredníctvom pilierov vzťahu, ktoré sú respondentkami vnímané ako kľúčové pre vybudovanie a fungovanie vzťahu. Kays a Yarhouse (2010) vo svojom súhrne uvádzajú, že komunikácia patrí medzi faktory, ktoré v MOC korelujú s kvalitou vzťahu a ochotou vo vzťahu zotrvať. Medzi ďalšie faktory autori zaradili aj vzájomnú otvorenosť partnerov. Komunikácia, otvorenosť a zdieľanie vo vzťahu, boli samostatnou témou výskumu aj v tejto bakalárskej práci. Tri spomínané

piliere boli respondentkami uvádzané zakaždým medzi prvými a opakované. Inými kľúčovými prvkami boli pre zúčastnené ženy nutnosť zhody, súladu hodnôt a názorov vo vzťahu a podobné očakávania a smerovanie, vízia budúcnosti. Určitá podobnosť svetonázoru je pre respondentky vo vzťahu úplným základom pre to, aby vzťah mohol vôbec fungovať. Kvantitatívna štúdia Kaysa et al. Však indikuje opačné výsledky, respektíve z výsledkov vyplýva, že totožné hodnoty nie sú až tak zásadným faktorom v otázke kvality vzťahu.

Medzi podstatné vo vzťahu bola zaradovaná aj ochota a snaha poskytnúť oporu alebo aspoň zotrvať spoločne v náročných situáciách. Potreba vzájomnej podpory sa v značnej miere prelínala s potrebou adekvátnej komunikácie. Z rozhovoru vyplynulo, že aspoň verbálna snaha o porozumenie, záujem o druhú osobu je pre partnerský vzťah základom.

Získané informácie z výskumu boli často v súvislosti s teoretickou časťou práce. Napríklad Matějková (2007) v rámci svojej teórie partnerských vzťahov poukazuje na významnosť priateľského vzťahu v partnerstve. V rámci analýzy dát tejto práce bolo zistené, že aj nemonosexuálne respondentky vnímajú ako akúsi výhodu, ak boli s partnerom či partnerkou pred záväzkom partnerstva v priateľskom vzťahu. Predošlé priateľstvo môže mať podľa zistení pozitívny dopad na úroveň komunikácie a poznania potrieb a nedostatkov partnera*ky, a teda môže zohrať významnú rolu vo vývoji vzťahu. Zároveň v niektorých prípadoch môže byť práve vzájomné bližšie spoznanie osôb zdrojom atraktivity a základom pre túžbu po nadviazaní partnerského vzťahu. Dopriatie si vzájomného času pre rozhodnutie záväzku sa takisto môže odzrkadliť v dlhodobosti partnerského vzťahu.

Rozsiahlym a zaujímavým zistením výskumu bolo to, že respondentky pri výbere nezohľadňujú pohlavie ani rod osôb. Takisto tieto dva parametre nezohrávajú rolu ani pri kvalite partnerstva. Schopnosť a možnosť odpútať sa od „obalu“ daného človeka poskytuje respondentkám voľnosť voľby. Z výskumu vyplýva, že ak človek prestane hľadiť na to, „čo sú ostatní ľudia“, dokáže sa sústrediť na hľadanie vnútornej rezonancie, blízkosti a „pravej“ lásky. Pohlavie a rod neovplyvňuje ani priebeh vzťahu. Na dynamike vzťahu sa skôr podieľa to, aký konkrétne je daný človek. V rámci uvažovania nad dynamikou vzťahu a prežívaním vo vzťahu respondentky hľadali a popisovali rozdielnosti medzi mužmi a ženami. Často poukazovali na mieru citlivosti, empatie, zamerania na riešenie či dominanciu. Dôležitým bodom empirickej časti je to, že ľudí nemožno porovnávať, ide o rovnocenný vzťah. Muži aj ženy majú každí niečo svoje –

niekedy nejakú výhodu, inokedy nevýhodu. K podobným zisteniam, že pohlavie druhej osoby vo vzťahu nemusí zohrávať rolu hovorili vo svojej štúdií aj Morandini et al. (2018), avšak vo výskume tejto bakalárskej práce sa nepodarilo odhaliť to, či respondentky vnímajú možnú rozdielnu úroveň napätia. Avšak napríklad Smitková (2022) podotýka, že rodová príslušnosť je niečím, čo je pre niektoré bisexuálne osoby pri výbere partnerskej osoby podstatné.

Aj keď ženy s plurisexuálnou identitou neprihliadajú na pohlavie a rod, vnímajú fyzickú stránku iných osôb. Často referujú na prvky, ktoré vnímajú ako pekné, prítiažlivé pri rozprávaní o iných ľuďoch. Avšak, v prípadoch, kedy hovorili o aktuálnych partneroch a partnerkách, sa neodkazovali na fyzický výzor, ale referovali skôr k ich vlastnostiam a schopnostiam.

Jedným zo zistení bolo to, že vďaka prijatí svojej nemonosexuálnej identity sa respondentkám otvorila nová škála možností pri hľadaní osoby, s ktorou by ich vzťah naplňoval. Zároveň bol zistený u respondentiek prvok predpokladu vlastnej heterosexuality, v ktorom spočiatku žili, ale práve prekonanie tohto predpokladu im otvorilo možnosť pripustenia a rozvoja identity. Na podobné zistenie – o živote vo vlastnom predpoklade heterosexuality – vo svojej štúdií narazil aj Colemana (1985), ktorý pri skúmaní bisexuálnych a lesbických žien zistil, že mnohé ženy pred tým než prešli skúsenosťou so vzťahom s inou ženou vykazovali len heterosexuálne sexuálne správanie a fantázie. Rovnako ako aj ženy v štúdií Colemana, tak aj niektoré participantky výskumu tejto bakalárskej práce, zažívali už v dospievaní a mladosti prítiažlivosť a neobvyklý záujem o rovnaké pohlavie.

K partnerstvu neodmysliteľne patrí aj sexuálna rovina a intimita. Tá je pre respondentky dôležitá a v značnej miere sa podieľa na vzťahu. Zistené výsledky boli podobné tým, ktoré vyplynuli z témy muži x ženy. Respondentky vnímajú určité rozdielnosti, avšak nie je možné tvrdiť, že by niečo bolo lepšie alebo horšie. V tomto prípade sa respondentky sústredili aj na svoje bytie, prežívanie pri sexe a sexuálnych aktivitách. Väčšina popisovala schopnosť viac alebo menej uvoľniť svoju ženskosť, snahu prevziať alebo prenechať dominanciu, ktorá sa menila práve na základe pohlavia a rodu osoby. Rozdielne je prežívanie aj vďaka fyziologickým rozdielom stavby tela, kedy u mužov je vraj možné vnímať väčšiu mieru previazanosti, pričom u žien je pre respondentky bližšie, jednoduchšie pochopenie prežívania a cítenia druhej osoby.

Medzi to, čo respondentkám skúsenosť nemonosexuálnej identity priniesla, ženy zaraďujú schopnosť toho byť otvorený a väčšiu mieru tolerancie k inakosti druhých ľudí.

Pochopenie toho, že nech to má človek v sebe akokoľvek, v téme sexuálnej orientácie, tak je to normálne. Zároveň je z analýzy získaných dát zjavné, že pansexuálne a bisexuálne ženy sú otvorené možnostiam iných ako monogamných vzťahov, aj v prípadoch, že napríklad ony samy nepocitujú potrebu takejto formy vzťahu. O iných formách vzťahu ako o monogamií sú pomerne časté zmienky v rozličných štúdiách sústreďujúcich sa na MOC alebo na nemonosexuálne osoby (Dixon, 1984; Golberg et al., 2018; Kays et al., 2013). Mnohé z týchto štúdií hovoria o tom, že nemonosexuálne vzťahy vo väčšej miere vstupujú do otvorených či polygamných vzťahov. Vincill & Israel (2018) k problematike nemonogamie u bisexuálov však podotýkajú, že konsenzuálna nemonogamná podoba vzťahu je u bisexuálov a bisexuáliiek rozsiahlou a zložitou témou. Rovnako ako aj iné páry a ľudia s inou väčšinovou alebo menšinovou sexuálnou orientáciou, aj bisexuáli môžu pristúpiť na takúto podobu vzťahov. Výrazný rozdiel je však v tom, že u nich je toto rozhodnutie zaťažené mnohými stereotypmi.

Zároveň z rozhovorov v rámci môjho výskumu vyplýva aj to, že počas snahy o porozumenie zákonom a problematike v téme ich vlastnej identity nadobudli aj iné, odbornejšie znalosti týkajúce sa LGBT+ komunity.

Jednou z posledných vystupujúcich tém, ktorá však bola pomerne rozsiahla a rozvetvená bola téma coming outu. Z rozboru skúseností s osobným coming outom a sebprijatím vyplýva, že respondentky nemali interný problém s akceptáciou a osvojením bisexuálnej alebo pansexuálnej identity. Aj keď si napríklad prechádzali viacerými fázami, od začiatku vedeli, že rozdielna identita pre ne nie je záťažou. Určite sa oplatí podotknúť to, akú mieru významnosti prikladali pri procese sebprijatia odborným názorom a validácií zo strany odborníkov. Dôležitým bodom pre ne bolo, že v dobe rozvoja identity získali možnosť sa nejak zaradiť a stratili tým pocit divnosti.

Otázkou, ktorú v sebe riešili bolo to, kedy, komu a ako sa zdôveriť. Z rozhovorov vyplýva, že respondentky nepocitujú potrebu sa svojou identitou prezentovať a zároveň si časom vybuodovali schopnosť odhadnúť, s kým LGBT+ témy otvárať a s kým nie.

Verejný coming out vykazuje v rámci výskumu pokojný priebeh. Počas zdôverenia v rodine sa čiastočne ukázali charakteristické fázy popisované v odbornej literatúre – šok, zapieranie, prijatie (Smitková, 2022).

Téma coming outu vo vzťahu pre respondentky nebola osobná, samé s ním skúsenosť nemali, keďže väčšinou do vzťahu vstupovali už s tým, že partneri a partnerky boli s touto informáciou už oboznámení počas fázy priateľstva, v ktorej bola daná oblasť vhodne odkomunikovaná. O dostatočnom odkomunikovaní, ktorého cieľom je nastavenie

vzťahu u nemonosexuálnych osôb a aj vzťahoch MOC prostredníctvom vyjednávania a flexibility hovoria aj výsledky výskumu Kaysa a Yarhousea (2010). Preto vyvstáva otázka, či si podobným neuvedomeným vyjednaním prešli aj ženy vo výskume tejto práce ešte vo fázy zblížovania.

Z rozhovoru vyplýva, že nemonosexuálne ženy zažívajú tlak zo strany svojho okolia na to, aby si založili rodiny. Podobnú skúsenosť referovali ženy aj vo výskume Golberga et al. (2018). Tlak pociťujú bez rozdielu na to, či po dieťati túžia alebo nie.

Nezačleňovanie sa do LGBT+ komunity by bolo možné považovať za charakteristiku väčšiny bisexuálnych a inak nemonosexuálnych osôb (McLean, 2018). Aj z výsledkov tohoto výskumu takisto vychádza, že respondentky a ich vzťahy sa prevažne držia mimo komunitu. Nepociťujú potrebu aktívne sa zapájať do LGBT+ komunity, aj keď v počiatkoch objavovania vlastnej identity ju vnímali ako prínosnú. Napríklad Morandini et al. (2018) poukazujú na negatívne dopady nedostatočného prepojenia s LGBT+ komunitou a možným prežívaním depresivity u nemonosexuálnych osôb v MOC. Témou, ktorá však ženy vo výskume tejto práce spája s queer komunitou je otázka inicializácie dúhových partnerstiev prostredníctvom iniciatívy *Manželství pro všechny*, aj v prípadoch, keď im samotným aktuálne legislatíva možnosť sobášu neobmedzuje.

V rámci výskumu vnímam viacero limitácií. Jednou z nich je jednoznačne nízky počet respondentiek, ktorý však pre účely bakalárskej práce považujem za použiteľný. Zároveň vnímam aj potenciál v možnom zlepšení, ak by sa výskumná vzorka vytvorila ešte viac homogénna (napríklad zameranie čisto na jednu z nemonosexuálnych orientácií alebo pridaním kritéria konkrétnej podoby súčasného partnerského vzťahu). Výsledky vzhľadom na kvalitatívnu podobu výskumu nemožno zobecniť. Podstatným však je to, že v rámci bakalárskej práce sa podarilo predstaviť tému partnerských vzťahoch nemonosexuálnych osôb a tým zároveň priblížiť aj jednotlivé témy, ktoré sa v nich objavujú. Jedným z možných postupov je, že ďalší výskum by sa sústreďoval na kvantitatívne preskúmanie zistených tém, prípadne nejaké oblasti spracovať prostredníctvom IPA.

Ako už bolo spomínané na začiatku diskusie, vidím v práci, jej teoretickej aj empirickej časti, potenciál k možnému nadviazaniu ďalšou, podrobnejšou štúdiou. Poznatky o fungovaní nemonosexuálnych osôb v partnerských vzťahoch sú potrebné pre možnosť práce s týmito osobami. V súčasnosti však existuje iba limitované množstvo zdrojov v tejto oblasti.

ZÁVER

Cieľom textu bolo predložiť základný náhľad do partnerských vzťahov nemonosexuálnych osôb. Porozumieť im, priniesť súhrnný popis a interpretovať skúsenosť bisexuálnych a pansexuálnych žien. V rámci skúmania sa uskutočnili 4 kvalitatívne rozhovory s jednou bisexuálnou, jednou bisexuálne-pansexuálnou a dvoma pansexuálnymi ženami, ktoré majú skúsenosť s rozmanitými partnerstvami.

Bakalársku prácu som členila na dve primárne časti: teoretickú a empirickú časť. Informácie v teoretickej časti boli pre prehľadnosť rozložené do 4 hlavných kapitol. V prvej z nich som sa venovala základnému definovaniu sexuálnej orientácie a historickému backgroundu, ktorý je súčasťou textu pre lepšie pochopenie, kde a ako vznikli výskumne podložené úvahy o novodobom pojmání sexuálnych orientácií. Obsahom druhej kapitoly sú už konkrétne sexuálne orientácie a identity, ktoré sú objektom skúmania v praktickej časti. Keďže s problematikou plurisexuálnych identít súvisí aj stigmatizácia, predsudky a stereotypy, obsahom druhej kapitoly sa stali aj tieto témy. V tretej kapitole v stručnosti definujem coming out ako proces, s tým že sa následne sústreďujem aj na špecifiká, ktoré so sebou prináša bisexuálny coming out. Posledná, štvrtá kapitola je obecným popisom poznatkov a teórií súvisiacich s partnerskými vzťahmi a láskou. V závere kapitoly sú priblížené partnerstvá bisexuálnych osôb a súvisiace, už uskutočnené, výskumy. Empirická časť bakalárskej práce bola rozčlenená do troch kapitol. V piatej kapitole predostieram metodologické východiská výskumu. V piatej kapitole som sa venovala analýze získaných dát a odpovedi na výskumnú otázku: *S akými výzvami sa nemonosexuálne osoby stretávajú vo svojich partnerských vzťahoch a ako sa s nimi vyrovnávajú?*. Dáta z rozhovorov boli spracované prostredníctvom tematickej analýzy do ôsmich tém a deviatich subtém. Posledná kapitola bola venovaná diskusií.

Ženy s nemonosexálnou identitou a sexualitou narážajú na viacero spoločných tém, v ktorých sa však môžu občas vnímať a správať rozdielne. Výrazná zhoda medzi respondentkami nastala napríklad pri spôsobe a obsahu popisu toho, čo je pre ne partnerský vzťah. K subjektívnemu definovaniu pristúpili prostredníctvom menovania a charakterizovania pilierov, teda toho čo má takýto vzťah obsahovať. Primárne medzi tieto prvky zaraďovali komunikáciu, otvorenosť a zdieľanie, ktoré pokladajú za nevyhnutnú súčasť pre to, aby vedeli byť s druhým človekom. Ako samostatnú kategóriu ďalej zdôrazňovali súlad v presvedčeniach a názoroch. V tejto oblasti však vnímajú

určitú mieru ústupku v prípade, že by s daným človekom nechceli byť v dlhodobom vzťahu. Fyzické vlastnosti ako je pohlavie a rod osôb nevnímajú respondentky ako podstatné. Určité rozdiely medzi rôznymi kategóriami vnímajú, avšak tvrdia, že porovnanie na škále lepšie-horšie nie je možné. Podobne ako pohlavie alebo rod je na tom aj celkový výzor partnera*ky, ktorý je pre ne sekundárny. Zaujímavým je, že respondentky pri rozprávaní o svojich aktuálnych partneroch/svoje aktuálnych partnerkách uprednostňovali referovanie k ich vlastnostiam a schopnostiam. Témou pre nemonosexuálne ženy je aj rovina sexuality. Takisto ako pri celkovom porovnávaní osôb na základe rodov a pohlaví nevnímajú, že by bola niektorá z možností lepšia alebo horšia. Poukazujú skôr na určité výhody, medzi ktoré patrí možnosť previazanosti a blízkosti. Viac ako na fyzickú stránku sa však zameriavajú na tú psychickú, to ako sex a sexuálne aktivity prežívajú a ako sa v nich správajú na základe toho či sú s partnerom alebo partnerkou. Popisujú rôzne miery prežívanej ženskosti a dominancie. V rámci svojej identity hľadajú aj pozitíva, ktoré im prináša. Obohatenie a osobný prínos vnímajú napríklad v schopnosti tolerancie inakosti u ostatných. Téma coming outu a najmä toho vo vzťahu je vnímaná ako náročná, avšak respondentky sa osobne stretli len s prijatím a v coming outu vo vzťahu sa partnerom*kám zdôverili ešte pred partnerstvom alebo svoje queer identity objavovali spoločne vo vzťahu. Práve pri coming oute viaceré respondentky využili existenciu podpory LGBT+ komunity, do ktorej sa už v súčasnej dobe moc neangažujú. Témou, ktorú nejak prirodzene v sebe riešia je aj materstvo. Otázka možností, ak by zostali v rovnakopohlavnom partnerstve či tlak okolia k tomu mať dieťa.

Získané poznatky môžu byť prínosné v rámci ďalšieho, rozsiahlejšieho výskumu v oblasti queer psychológie a životov nemonosexuálnych/plurisexuálnych osôb, ktorých výsledky by sa dali použiť k edukácií, zvýšeniu povedomia a informovanosti verejnosti. Destigmatizácia týchto osôb by mohla výrazne prispieť k zvýšeniu tolerancie mnohých minoritných identít a orientácií. Ďalšiu výhodu a využitie, ktoré by výsledky nadväznej štúdie mohli priniesť vníman v oblasti poradenstva a podpory nemonosexuálnych osôb a ich partnerov/partneriek. Presnejším identifikovaním faktorov ovplyvňujúcich vzťah by bolo možné zvyšovať celkovú kvalitu a spokojnosť samotných nemonosexuálnych osôb, ale aj osôb, ktoré sú s týmito ľuďmi v partnerských vzťahoch.

ZOZNAM REFERENCIÍ

- American Institute Of Bisexuality. (2022, december). *The Klein Sexual Orientation Grid*.
<https://www.bisexuality.org/thekleingrid>
- American Psychological Association. (2015). Guidelines for Psychological Practice with Transgender and Gender Nonconforming People. *American Psychologist*, 70(9), 832-864. doi:10.1037/a0039906
- Anderson, J. (2016). Sternberg's Triangular Theory of Love. *Encyclopedia of Family Studies*, (1–3.). doi:10.1002/9781119085621.wbef058
- Báčová, V. (2008). Identita v sociální psychologii. In J. Výrost, & I. Slaměník (Eds.), *Sociální psychologie* (pp. 109 – 126). Grada.
- Barker, M., Richards, C., Jones, R., Bowes-Catton, H., Plowman, T., Yockney, J., & Morgan, M. (2012). *The bisexuality report: Bisexual inclusion in LGBT equality and diversity* (Milton Keynes: The Open University Centre for Citizenship, Identities and Governance).
- Bennett, K. (1992). Feminist bisexuality: A both/and option for an either/or world. In Weise, E. R. (Ed.), *Closer to home: Bisexuality and feminism* (s. 205-231). Seal Press.
- Berscheid, E., Ammazzalorso, H. (2003). Emotional experience in close relationships. In G. J. O. Fletcher, M.S. Clark (Eds.). *Blackwell handbook of social psychology: Interpersonal processes*, 308–330. Blackwell Publishers.
- Bieschke, K. J., Perez, R. M., & DeBord, K. A. (Eds.). (2007). *Handbook of Counseling and Psychotherapy with Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgender Clients* (2nd ed). American Psychological Association.
- Binarová, I. (2000). *Partnerství, sexualita a rodina*. Vydavatelství Univerzity Palackého.
- Bradford, M. (2004). The bisexual experience: Living in a dichotomous culture. *Journal of Bisexuality*, 4(1-2), 7–23. doi:10.1300/J159v04n01_02
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). *Using thematic analysis in psychology*. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. doi:10.1191/1478088706qp063oa

- Brown, T. (2002). A Proposed Model of Bisexual Identity Development that Elaborates on Experiential Differences of Women and Men. *Journal of Bisexuality*, 2(4), 67–91. doi:10.1300/J159v02n04_05
- Butler, J. (2014). *Trampoty s rodom: Feminizmus a podryvanie identity*. Aspekt.
- Buxton, A. P. (2000). Writing Our Own Script. *Journal of Bisexuality*, 1(2-3), 155–189. doi:10.1300/j159v01n02_06
- Buxton, A. P. (2004). Works in progress: How mixed-orientation couples maintain their marriages after the wives come out. *Journal of Bisexuality*, 4(1-2), 57–82. doi:10.1300/J159v04n01_06
- Cass, V. C. (1979). Homosexuality identity formation: A theoretical model. *Journal of Homosexuality*, 4(3), 219–235. doi:10.1300/J082v04n03_01
- Castle, T., Gross, L., Garnets, L. D., & Kimmel, D. C. (Eds.). (2003). *Psychological Perspectives on Lesbian, Gay, and Bisexual Experiences* (2nd ed.). Columbia University Press.
- Clarke, V., Ellis, S.J., Peel, E., & Riggs, D. W. (2010). *Lesbian gay bisexual trans & queer psychology: An introduction*. Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9780511810121
- Coleman, E. (1985). Bisexual women and lesbians in heterosexual marriages. In F. Klein & T. Wolf (Eds.), *Bisexuality: Theory and research* (pp. 87–99). New York, NY: Haworth Press.
- Coleman, E. (1989). The married lesbian. *Marriage & Family Review*, 14(3-4), 119–135. doi:10.1300/J002v14n03_06
- Corley, M. D., & Kort, J. (2006). The Sex Addicted Mixed-Orientation Marriage: Examining Attachment Styles, Internalized Homophobia and Viability of Marriage After Disclosure. *Sexual Addiction & Compulsivity: The Journal of Treatment & Prevention*, 13(2-3), 167–193. doi:10.1080/10720160600870737
- D'Augelli, A. R. (1994). Identity development and sexual orientation: Toward a model of lesbian, gay, and bisexual development. In E. J. Trickett, R. J. Watts, & D. Birman (Eds.), *Human diversity: Perspectives on people in context* (312–333). Jossey-Bass/Wiley.

- DePaulo, B. M., & Morris, W. L. (2006). The Unrecognized Stereotyping and Discrimination against Singles. *Current Directions in Psychological Science*, *15*(5), 251–254. doi:10.1111/j.1467-8721.2006.00446.x
- Dilley, P. (1999). Queer theory: Under construction. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, *12*(5), 457–472. doi:10.1080/095183999235890
- Dixon, J. (1984). The commencement of bisexual activity in swinging married women after the age of thirty. *Journal of Sex Research*, *20*(1), 71–90. doi:10.1080/00224498409551207
- Duffey, T. (2006). When a spouse comes out: As told from a straight spouse’s point of view. *The Family Journal*, *14*(1), 88–91. doi:10.1177/1066480705283449
- Dyar, C., Feinstein, B. A., & London, B. (2014). Dimensions of sexual identity and minority stress among bisexual women: The role of partner gender. *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity*, *1*(4), 441. doi:10.1037/sgd0000063
- Edser, S.J., & Shea, J.D. (2002). An Exploratory Investigation of Bisexual Men in Monogamous, Heterosexual Marriages. *Journal of Bisexuality*, *2*(4), 5–43. doi:10.1300/J159v02n04_02
- Elizabeth, A. (2016). Pansexuality. In A. E. Goldberg (Ed.), *The Sage encyclopedia of LGBTQ studies* (pp. 833–835). Sage.
- Ellis, L. (1996). The Role of Perinatal Factors in Determining Sexual Orientation. In R. C. Savin-Williams & K. M. Cohen (Eds.), *The Lives of Lesbians, Gays and Bisexuals* (pp. 35 – 70). Ft. Worth, Texas: Harcourt Brace.
- Farhall, K. (2018). “Girl-on-girl confessions!” Changing representations of female-female sexuality in two Australian women’s magazines. *Sexualities*, *21*(1–2), 212–232. doi:10.1177/1363460716679388
- Fassinger, R. E. (2017). Considering Constructions: A New Model of Affirmative Therapy. In K. DeBork, A. Fischer, K. J. Bieschke, & R. M. Perez (Eds.), *Handbook of Sexual Orientation and Gender Diversity in Counseling and Psychotherapy* (19–50). American Psychological Association.
- Feinstein, B. A., Dyar, Ch., Bhatia, V., Latack, J. A., & Davila, J. (2014). Willingness to Engage in Romantic and Sexual Activities With Bisexual Partners: Gender and Sexual

Orientation Differences. *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity*. 1(3), 255–262. doi:10.1037/sgd0000047

Firestein, B. A. (2007). *Becoming Visible: Counseling Bisexuals Across the Lifespan*. Columbia University Press.

Fox, A. (2015). Development of a bisexual identity: Understanding the process. In Ka'ahumanu, L., & Hutchins, L. (Eds.). *Bi any other name: Bisexual people speak out* (pp. 29–36). Riverdale Avenue Books.

Fox, R. C. (2003). Bisexual identities. In Garnets, L., & Kimmel, D. (Eds.), *Psychological perspectives on lesbian, gay, and bisexual experiences* (pp. 86-129). Columbia University Press.

Fromm, E. (2010). *Umění milovat*. Grada.

Gala, J. & Kapadia, S. (2013). Romantic Relationships in Emerging Adulthood: A Developmental Perspective. *Psychological Studies*. 58(4), 406–418. doi:10.1007/s12646-013-0219-5

Gerber, P. (Ed.). (2021). *Worldwide perspectives on lesbians, gays, and bisexuals* [3 volumes]. ABC-CLIO, LLC.

Goldberg, A., Garcia, R., & Manley, M. (2018). Monosexual and Nonmonosexual Women in Same-Sex Couples' Relationship Quality During the First Five Years of Parenthood. *Sexual and relationship therapy: journal of the British Association for Sexual and Relationship Therapy*, 33(1-2), 190–212. doi:10.1080/14681994.2017.1419561

Gonzales, G., Przedworski, J., & Henning-Smith, C. (2016). Comparison of health and health risk factors between lesbian, gay, and bisexual adults and heterosexual adults in the United States: Results from the National Health Interview Survey. *JAMA Internal Medicine*, 176(9), 1344–1351. doi:10.1001/jamainternmed.2016.3432

Harper, A. J., & Swanson, R. (2019). Nonsequential Task Model of Bi/Pan/Polysexual Identity Development. *Journal of Bisexuality*, 19(3), 337 - 360.

Hartman-Linck, J. E. (2014). Keeping Bisexuality Alive: Maintaining Bisexual Visibility in Monogamous Relationships. *Journal of Bisexuality*, 14(2), 177–193. doi:10.1080/15299716.2014.903220

- Hatfield, E., Pillemer, J. T., O'Brien, M. U., & Le, Y.-C. L. (2008). The Endurance of Love: Passionate and Companionate Love in Newlywed and Long-Term Marriages. *Interpersona: An International Journal on Personal Relationships*, 2(1), 35–64. doi:10.5964/ijpr.v2i1.17
- Hayfield, N., Clarke, V., & Halliwell, E. (2014). Bisexual women's understandings of social marginalisation: 'the heterosexuals don't understand us but nor do the lesbians'. *Feminism & Psychology*, 24(3), 352–372. doi:10.1177/0959353514539651
- Hayfield, N. (2020). *Bisexual and pansexual identities: Exploring and challenging invisibility and invalidation*. Routledge.
- Heath, M. (2005). Pronouncing the Silent „B“ (in GLBTTIQ). *Gay and Lesbian Issues in Psychology Review* 1(3), 87–91.
- Heldke, L. (1997). In Praise of Unreliability. *Hypatia: A Journal of Feminist Philosophy*, 12(3), 174–182. doi:10.1111/j.1527-2001.1997.tb00011.x
- Hendl, J. (2005). *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Portál.
- Hicks, C., Milton, M. (2014). Sexual Identities: Meanings for Counselling Psychology Practise. In R. Woolfe, S. Strawbridge, B. Douglas, & W. Dryden (Eds.), *Handbook of Counselling Psychopogy*, (257–277). Sage.
- Johnson, M. P. (1999). *Personal, Moral, and Structural Commitment to Relationships*. *Handbook of Interpersonal Commitment and Relationship Stability*, 73–87. doi:10.1007/978-1-4615- 4773-0_4
- Kays, J. L., & Yarhouse, M. A. (2010). Resilient Factors in Mixed Orientation Couples: Current State of the Research. *The American Journal of Family Therapy*, 38(4), 334–343. doi:10.1080/01926187.2010.493464
- Kays, J. L., Yarhouse, M. A., & Ripley, J. S. (2013). *Relationship Factors and Quality Among Mixed-Orientation Couples*. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 40(6), 512–528. doi:10.1080/0092623x.2013.78810
- Kelly, G. F. (2008). *Sexuality today: Gary F. Kelly* (9th ed). McGraw-Hill Higher Education.

- Kelley, H.H. (1982). *Personal Relationships: Their Structures and Processes* (1st ed.). Psychology Press. doi:10.4324/9780203781586
- Kinsey, A. C. (1998). *Sexual Behavior in the Human Female*. Bloomington. Indiana University Press.
- Kozáková, Z. (2023). *Partnerské vztahy, intimita a sexualita osob s mentálním postižením*. Univerzita Palackého v Olomouci.
- Krebs, L. U. (2007). Sexual Assessment: Research and Clinical. *Nursing Clinics of North America*. [online] 42(4), 515–529.[cit.2023-03-18]. doi:10.1016/j.cnur.2007.07.004. ISSN 00296465.
- Laurenceau, J.-P., & Kleinman, B. M. (2006). Intimacy in Personal Relationships. In A. L. Vangelisti & D. Perlman (Eds.), *The Cambridge handbook of personal relationships*, (pp. 637–653). Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9780511606632.035
- Malá, E., Kocourková, J., Hort, V., & Hrdlička, M. (2000). *Dětská a adolescentní psychiatrie*. Portál.
- Matějková, E. (2007). *Jak řešit konflikty a problémy v partnerských vztazích*. Grada.
- McLean, K. (2021). Invisibility of Bisexuality. In Gerber, P. (Ed.), *Worldwide perspectives on lesbians, gays, and bisexuals [3 volumes]*. (s. 392–408). ABC-CLIO, LLC.
- McLean, K. (2018). 5 Bisexuality in Society. Bisexuality. In Swan, D. J., & Habibi, S., *Bisexuality: Theories, Research, and Recommendations for the Invisible Sexuality* (s. 77–93). Springer International Publishing. doi:10.1007/978-3-319-71535-3_5
- Miller, R. (2018). *Intimate relationships*. 8th Edition. McGraw-Hill Education.
- Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Grada.
- Mohr, J. J., & Rochlen, A. B. (1999). Measuring attitudes regarding bisexuality in lesbian, gay male, and heterosexual populations. *Journal of Counseling Psychology*, 46(3), 353–369. doi:10.1037/0022-0167.46.3.353
- Mojžiš, L. (1997). *Základy rodinné výchovy: pomocný pracovní text pro odborná učiliště a praktické školy*. Septima.
- Monro, S. (2005). *Gender politics: Citizenship, activism and sexual diversity*. Pluto Press.

- Morandini, J. S., Blaszczynski, A., & Dar-Nimrod, I. (2017). Who adopts queer and pansexual sexual identities? *Journal of Sex Research*, 54(7), 911–922. doi:10.1080/00224499.2016.1249332
- Morandini, J. S., Pinkus, R. T., & Dar-Nimrod, I. (2018). Does partner gender influence relationship quality among non-monosexual women. *Sexual and Relationship Therapy*, 33(1-2), 146–165. doi:10.1080/14681994.2017.1419
- Morrow, S. L. (2000). First do no harm: Therapist issues in psychotherapy with lesbian, gay, and bisexual clients. In R. M. Perez, K. A. DeBord, & K. J. Bieschke (Eds.), *Handbook of counseling and psychotherapy with lesbian, gay, and bisexual clients* (pp. 137–156). Washington, DC: American Psychological Association. doi:10.1037/10339-006
- Morris, M., McCormack, M., & Anderson, E. (2014). The changing experiences of bisexual male adolescents. *Gender and Education*, 26(4), 397–413. doi:10.1080/09540253.2014.927834
- Mulick, P. S., & Wright, L. W. (2002). Examining the existence of biphobia in the heterosexual and homosexual populations. *Journal of Bisexuality*, 2(4), 47–64. doi:10.1300/J159v02n04_03
- Ochs, R. (1996). Biphobia: It goes more than two ways. In B. A. Firestein (Ed.), *Bisexuality: The psychology and politics of an invisible minority* (pp. 217–239). Sage.
- Pallotta-Chiarolli, M. (2021). Bisexuality in Education. In Gerber, P. (Ed.), *Worldwide perspectives on lesbians, gays, and bisexuals [3 volumes]*. (s. 327–341). ABC-CLIO, LLC.
- Philippe, F., Vallerand, R. J., Houliort, N., Lavigne, G. L., & Donahue, E. G. (2010). Passion for an activity and quality of interpersonal relationships: The mediating role of emotions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 98(6), 917–932. doi:10.1037/a0018017
- Prague Pride. (2020). *Slovníček LGBT+ pojmů*. Prague Pride, z.s.. <https://praguepride.com/cs/kdo-jsme/media-download/publikace/118-slovnicek-v3/file>
- Procházka, J. [Česká asociace pro psychoterapii]. (2022, Október 19). *Identita v kontextu genderu* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=OiKfKvNMCs4>

- Ratelle, C. F., Carbonneau, N., Vallerand, R. J., & Mageau, G. (2013). Passion in the romantic sphere: A look at relational outcomes. *Motivation and Emotion*, *37*(1), 106–120. doi:10.1007/s11031-012-9286-5
- Reinhardt, R. U. (2011). *Bisexual Women in Heterosexual Relationships: A Study of Psychological and Sociological Patterns: A Reflective Paper*. *Journal of Bisexuality*, *11*(4), 439–447. doi:10.1080/15299716.2011.62047
- Rhoads, R. A. (1997). Crossing sexual orientation borders: Collaborative strategies for dealing with issues of positionality and representation. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, *10*(1), 7–23. doi:10.1080/095183997237368
- Rosario, M., Hunter, J., Maguen, S., Gwadz, M., & Smith, R. (2001). The coming-out process and its adaptational and health-related associations among gay, lesbian, and bisexual youths: Stipulation and exploration of a model. *American Journal of Community Psychology*, *29*(1), 133-160. doi:10.1023/A:1005205630978
- Rupp, L. J., & Taylor, V. (2010). Straight girls kissing. *Contexts*, *9*(3), 28–32. doi:10.1525/ctx.2010.9.3.28
- Rust, P. C. R. (1992). The politics of sexual identity: Sexual attractions and behavior among lesbian and bisexual women. *Social Problems*, *39*(4), 366–386. doi:10.2307/3097016
- Rust, P. (1996). Monogamy and polyamory: Relationships Issues for Bisexuals. In B. Firestein (Ed.), *Bisexuality: The Psychology and Politics of an Invisible Minority* (pp. 128 – 148). Sage, Thousand Oaks.
- Rust, P. C. R. (2002). Bisexuality: The state of the union. *Annual Review of Sex Research*, *13*(1), 180-240. doi:10.1080/10532528.2002.10559805
- San Francisco Human Rights Commission LGBT advisory committee. (2011). *Bisexual invisibility: Impacts and recommendations*. San Francisco Human Rights Commission. Retrieved from <http://sf-hrc.org/modules/showdocument.aspx?documentID=989>
- See, H., & Hunt, R. (2011). Bisexuality and identity: The double-edged sword: Stonewall research into bisexual experience. *Journal of Bisexuality*, *11*(2–3), 290–299. doi:10.1080/15299716.2011.571995

- Simpson, J. A., Fletcher, G. J. O., & Campbell, L. (2001). The Structure and Function of Ideal Standards in Close Relationships. *Blackwell Handbook of Social Psychology: Interpersonal Processes*, 86–106. doi:10.1002/9780470998557.ch4
- Simpson, J. A., Collins, W. A., Tran, S., & Haydon, K. C. (2007). Attachment and the experience and expression of emotions in romantic relationships: A developmental perspective. *Journal of Personality and Social Psychology*, 92(2), 355–367. doi:10.1037/0022-3514.92.2.355
- Smith, E.R., Mackie, D.M., & Claypool, H.M. (2014). *Social Psychology*. Psychology Press. doi:10.4324/9780203833698
- Smitková, H. (2022). *Poradenstvo gejom, lesbám a bisexuálním ľudom*. Univerzita Komenského.
- Slaměník, I. (2011). *Emoce a interpersonálne vzťahy*. Grada.
- Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review*, 93(2), 119–135. doi:10.1037/0033-295X.93.2.119
- Sternberg, R., J. (2004). A triangular theory of love. In Reis., H., T., Rusbult, C. E. (Eds.), *Close relationships: key readings* (s. 213-227). Psychology Press. doi:10.4324/9780203311851
- Swan, D. J., & Habibi, S. (Eds.). (2018). *Bisexuality : Theories, research, and recommendations for the invisible sexuality*. Springer International Publishing AG.
- Šetinová, M., & Klímová Chaloupková J. (2019). Role kognitivních schopností ve výběrovém párování: partnerské preference mladých lidí. *Sociologický Časopis / Czech Sociological Review*, 55 (2),161– 187. doi:10.13060/00380288.2019.55.2.457
- Šmolka, P. (2005). *Výběr partnera pro nezadané i zadané*. Grada.
- Thorová, K. (2015). *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Portál.
- Vencill, J. A., & Israel, T. (2018). Shining a light into the darkness: bisexuality and relationships. *Sexual and Relationship Therapy*, 33(1-2), 1–5. doi:10.1080/14681994.2018.14168

- Vencill, J. A., & Wiljamaa, S. J. (2016). From MOM to MORE: Emerging Research on Mixed Orientation Relationships. *Current Sexual Health Reports*, 8(3), 206–212. doi:10.1007/s11930-016-0081-2
- Venglářová, M. (2008). *Průvodce partnerským vztahem*. Grada.
- Wandrey, R. L., Mosack, K. E., & Moore, E. M. (2015). Coming out to family and friends as bisexually identified young adult women: A discussion of homophobia, biphobia, and heteronormativity. *Journal of Bisexuality*, 15(2), 204–229. doi:10.1080/15299716.2015.1018657
- Weinberg, M. S., Williams, C. J., & Pryor, D. W. (1994). *Dual attraction: Understanding bisexuality*. Oxford University Press.
- Wilkinson, S. (1996). Bisexuality “a la mode”. *Women’s Studies International Forum*, 19(3), 293–301. doi:10.1016/0277-5395(96)00016-7
- Willerton, J., Holt, N., & Lewis, R. (Eds.). (2012). *Psychologie mezilidských vztahů*. Grada.
- Yarber, W., & Sayad, B. (2013). *Human Sexuality: Diversity in Contemporary America* (8th ed.). McGraw-Hill.
- Yarhouse, M. A., & Seymore, R. L. (2006). Intact marriages in which one partner dis-identifies with experiences of same-sex attraction: A follow-up study. *The American Journal of Family Therapy*, 34(2), 151–161. doi:10.1080/01926180500301568
- Yoo, H., Bartle-Haring, S., Day, R. D., & Gangamma, R. (2013). Couple Communication, Emotional and Sexual Intimacy, and Relationship Satisfaction. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 40(4), 275–293. doi:10.1080/0092623x.2012.751072
- Yoshino, K. (2000). The epistemic contract of bisexual erasure. *Stanford Law Review*, 52(2), 353–461. doi:10.2307/1229482
- Yost, M. R., & Thomas, G. D. (2012). Gender and binegativity: Men’s and women’s attitudes toward male and female bisexuals. *Archives of Sexual Behavior*, 41(3), 691–702. doi:10.1007/s10508-011-9767-8
- Zandlová, M. (2019). 13 Rozhovor. In Novotná, H., Špaček, O., & Šťovičková Jantulová, M. (eds.), *Metody výzkumu ve společenských vědách* (s. 315–352). FHS UK.

Zuckerman, A. J., & Simons, G. F. (1995). *Sexual orientation in the workplace : Gay men, lesbians, bisexuals, and heterosexuals working together*. SAGE Publications, Incorporated.

Žiaková, K., & Čáp, J. (2021). *Deskriptivní kvalitativní design – rozhovor a tematická analýza*. UNIBA.

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha č. 1: Informovaný súhlas

Príloha č. 2: Štruktúra rozhovoru

Príloha č. 3: Prepis rozhovoru č. 1

Príloha č. 4: Prepis rozhovoru č. 2

Príloha č. 5: Prepis rozhovoru č. 3

Príloha č. 6: Prepis rozhovoru č. 4

Príloha č. 1: Informovaný súhlas

Informovaný súhlas

Informácie o výskume:

Kvalitatívny výskum s názvom „Partnerské vzťahy nemonosexuálnych osôb“ je súčasťou rovnomennej Bakalárskej práce. Účelom je porozumieť, popísať a interpretovať skúsenosti bisexuálnych a pansexuálnych osôb s partnerskými vzťahmi (to, ako ich prežívajú, ako vnímajú a vysvetľujú si udalosti a situácie, ktoré takéto vzťah so sebou prináša, ako jedincov ovplyvňuje pohlavie partnerov...). Vo výskumnej časti ide nie len o identifikovanie a analýzu vplyvu nemonosexuality na partnerské vzťahy u participantov/participantiek skrz analýzu jednotlivých prípadov, ale aj o identifikovanie a analýzu spoločných tém naprieč prípadmi. Vedúcou osobou tohoto výskumu je Emma Gejdošová, študentka 3. ročníka Pražské vysoké školy psychosociálných štúdií v odbore Psychologie.

Svojím podpisom stvrdzujete:

- svoju účasť vo výskume prostredníctvom rozhovoru,
- následné spracovanie poskytnutých informácií pre potreby vyššie spomenutého výskumu a ďalšiemu spracovaniu vzniknutých dát.

Vzhľadom k citlivosti skúmaného fenoménu je samozrejmosťou bezpečie participantov/participantiek, a preto je dôraz kladený na:

1) Anonymitu participanta/participantky – všetky (aj potencionálne) identifikujúce údaje budú v prepisoch rozhovorov vymazané.

2) Mlčanlivosť – všetky poskytnuté informácie od participanta/participantky budú brané ako citlivé, a tak sa s nimi bude aj zachádzať. Žiadne osobné údaje sa nebudú ďalej šíriť a bude s nimi pracovať len osoba, ktorá rozhovor vedie.

Ďakujem Vám za prečítanie vyššie uvedených informácií a týmto Vás žiadam o súhlas s vyššie uvedenými informáciami.

Emma Gejdošová

Podpis

V súlade so zákonom č. 101/2000 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov dávam týmto súhlas s účasťou na tomto výskume a s poskytnutím výskumného materiálu. Zároveň súhlasím so zverejnením anonymizovaných údajov a výstupov, ktoré sú výsledkom výskumu, a s ich ďalším použitím.

Som si vedomý/á možnosti neodpovedať na žiadnu otázku a možnosti kedykoľvek odstúpiť od výskumu do 7 dní od uskutočnenia rozhovoru.

V dňa

Meno a priezvisko:

Podpis

Príloha č. 2: Štruktúra rozhovoru

Otázky k výskumu

Proč si sa rozhodol/a zúčastniť sa tohoto výskumu?
Aké sú tvoje myšlienky k tejto téme?

Bisexualita/Pansexualita:

Aký máš dojem, že má spoločnosť postoj k bisexualite/pansexualite? (Cítiš sa, byť akceptovaný/á, odmetaný/á alebo spíše neviditeľný/á?) – Má to na teba nejaký vplyv?
Je niečo, čím ťa bisexualita/pansexualita obohatila a niečo čo ti na druhú stranu vzala?
Začleňuješ sa nejakým spôsobom do queer komunity?

Partnerský vzťah:

Čo pre teba znamená partnerský vzťah?
Máš nejakú víziu o tom, ako by podľa teba mohol vyzeráť tvoj ideálny vzťah?
Ako a kde sa zoznamuješ s novými potencionálnymi partnermi/partnerkami?/ako si sa zoznámil/a so svojím partnermi/partnerkami?
Zohráva pri výbere partnera/partnerky úlohu jeho/jej sexuálna orientácia?
Aké by reakcie vašich partnerov na vašu sexualitu?
Je niečo, čo podľa teba v bisexuálnych vzťahoch chýba?
Prináša ti bisexualita vo vzťahu nejaké výhody alebo nejaké nevýhody?
Aké je to pre teba byť vo vzťahu s niekým, kto je monosexuál? (Pocit'ujete nejaké obavy?)
formulujte viac s pojmami hetero alebo homo?
Vnímate pochopenie zo strany monosexuálneho partnera?
Vnímal/a ste niekedy pocit, že vám vo vzťahu chýba "opačné" pohlavie od toho ktoré má váš partner/partnerka?
Uprednostňujete pri výbere partnerov nejaké pohlavie?
Aké vlastnosti hľadáte (oceňujete) u mužov a aké vlastnosti hľadáte u žien?
/trans/nebinárnych o./

Coming out:

Ako prebieha tvoj coming out vo vzťahu? - Máte nejaký postup? Pred stretnutím, počas vytvárania vzťahu alebo vôbec?
S akými reakciami partnerov si sa stretla, keď zistili, že ste bisexuál/pansexuál?
/Stretla si sa so sexualizáciou bisexuality?/

+ otázky na stereotypy napr:

Stretli ste sa u partnerov s obavou, že by ste mohli prejavovať počas vzťahu záujem o druhé pohlavie?

Osobnostné

Aký má pre teba osobný význam to, že si bisexuál/ka /pansexuál/ka?
Mení sa nejakým spôsobom tvoja osobnosť, keď si vo vzťahu s mužom/ženou?
Mení sa tvoje správanie/vzhlád, keď si vo vzťahu s mužom/ženou?
Ako sa cítiš, keď si vo vzťahu s mužom/ženou?

Príloha č. 3: Prepis rozhovoru č. 1

Dátum rozhovoru: 30.3.2023

Stopáž: 1:02:44

Účastníci:

I – Emma Gejdošová

R – Iva

I: Mohli by sme začať tým, ako sa identifikuješ, aká je tvoja sexuálna orientácia. Prípadne aký máš pocit, že k tomu pristupuje spoločnosť?

R: Hmmm asi dajme tomu, že som asi pansexualna. Vnímam to tak, že je mi jedno, s kým budem vo vzťahu, pakliže cítim, že je to ten správny človek. Takže mi proste nezáleží na tom či je to ženská, chlap, nič medzi tým potencionálne čokoľvek iného, proste pokiaľ si sadneme hm, ako tie duše dve, tak ten obal (pauza) na tom mi nezáleží. A teda hm, čo si sa ešte pýtala?

I: Ako si myslíš, že na teba nahliada spoločnosť?

R: Myslím si, že to záleží na generácií. Myslím si, že generácia našich babičiek by asi vôbec nerozumela tomu ako to myslím, ako to funguje. Hmmm možno ešte skôr tá staršia generácia. Babičky sú asi docela ako otvorené. Dajme tomu. Celkovo si myslím, že spoločnosť ešte, hmmm, myslím si že spoločnosť ešte v tuto chvíľu je rada že nejakým spôsobom prijala homosexualitu plus mínus. Stále je to také vrchovaté. Ja neviem, myslím si že moje okolie ma vníma ako bisexuálnu, čo je pravda, keďže to spadá do tej pansexuality, mne to je tak nejak vlastne jedno. Celkovo spoločnosť mam pocit, že je celkovo tak nejak nastavená, akože to bude rešpektovať.

I: Takže dobre rozumiem tomu, že ak by ťa niekto označil za bisexuála, tak si s tým v poriadku.

R: Uhm (hlavou prikyvuje na súhlas)

I: Je niekedy moment, kedy sama povieš že si bisexuál, aby si nemusela vysvetľovať, že si pansexuál?

R: Jó, určite. Keď hovorím s niekým, kto viem, že by tomu nerozumie, alebo sa o tom nechce baviť, tak proste v klúde poviem, že som bisexuálna, lebo viem, že ako z hľadiska skúseností som chodila buď s cis mužom alebo cis ženou. Nič medzi tým a tým pádom som tú pansexualitu nemohla otestovať v praxi. Takže z praxe som určite bisexuálna. Ale tak celkovo, aj vďaka svojmu pocitu, proste mám pocit...si pripadam proste tak nejak pansexuálne.

I: Takže ide tam o to, ako si to ty pekne nazvala, nejaké spojenie duší?

R: uhm

I: Čo iné okrem tohoto spojenia duší a nejakej tej citovej intimity ti pansexualita prináša?

R: Asi nejakú väčšiu otvorenosť a vlastne vo chvíli, kedy som si nejak uvedomila, že mi nejak úplne nezáleží na tom obale toho človeka, ale že proste hľadám iba niečo to, čo bude so mnou rezonovať v niekom inom, tak v tú chvíľu sa mi proste otvorila neobmedzená škála možností. Pretože sa človek už nemusí sústrediť iba na to, že musí nájsť dokonalého chlapa. Môže nájsť proste úplne dokonalého kohokoľvek-čokoľvek. Čo je úplne super.

I: Hovorila si, že ti nejde o tú schránku. Čo presne ty zahŕňaš do tej schránky? Je to to úradne pripísané pohlavie alebo

R: To je zaujímavé. Nad tým som sa nezamýšľala. Možno do istej miery, ale asi to bude z väčšej časti skôr proste ako na mňa ten človek pôsobí. Či mi je sympatický, či sa mi nejak páči. Proste či mi je nejak prítiažlivý alebo či proste tam funguje nejaká atraktivita. A tam je tiež ako jedno, či je proste pre mňa atraktívna ženská, chlap, nebinárna osoba. Úplne ktokoľvek musí tam proste fungovať nejaká chémia. Je potom jedno čo je napísané v nejakom doklade.

I: Zažívaš niekedy moment, napríklad, že len tak na ulici vidíš človeka a je ti nejak prítiažlivý alebo ho potrebuješ poznať?

R: Určite obojí. Ako stáva sa mi bežne, že vidím na ulici nejakú babu, alebo napríklad aj na nejakom instagrame, niekoho, kto mi príde, že je mi nejak atraktívny alebo fyzicky prítiažlivý, ale nestalo sa mi asi nikdy, že by som sa do niekoho zamilovala takto na prvý pohľad. Že by som si povedala, že „jéžiš, to je tak atraktívny človek a s tým ja proste chcem teraz chodiť“. To nie. Ja potrebujem aby to rezonovalo medzi tými dušami alebo neviem ako to mám povedať. Proste je zaujímavé, že keď sa tak pozriem retrospektívne, tak často som...neviem ako to povedať. Neviem aký je pre to termín, ale slangovo „nabalila“ som si niekoho, kto sa mi fyzicky na prvý pohľad vôbec nepáčil a až potom, keď som ho spoznala, tak sa mi až potom začal páčiť.

I: Vedela by si byť konkrétnejšia? V poriadku hovor aj nie o súčasnom vzťahu. Skús popísať čo bola tá duša, rezonancia.

R: Ty jo. To je ťažké.

I: hmm, ťažká otázka naráno...

R: No tak napríklad to takto bolo so spolužiakom. Hm ako to môže byť dávno. Tak 6 rokov späť? Som mala nejakého spolužiaka, nového, ktorého som spoznala a bol mi proste hrozne nesympatický, ako svojím vonkajškom. Aj tým ako sa obliekal. To nebola moja krvná skupina, ale potom, keď som sa dostala pod tie jeho šupky, tak tam na mňa vykukla neskutočná kreativita, vedel pekne spievať, bol veľmi citlivý, mohli sme sa spolu baviť o rôznych filozofických témach a tak. Potom je to proste už úplne jedno ako ten človek vyzerá alebo či je na prvú dobrú prít'azlivý. Takto to vlastne asi bolo...to viem, že sa mi to stalo viac krát. Že sa mi to ako stalo, že som niekoho stretla a nijak ma asi proste nezaujal. Keby som to mala spočítat', tak minimálne 4 krát sa mi to stalo.

I: A teda s týmito ľuďmi si aj nadviazala vzťah?

R: Ano.

I: Teraz trochu obecnejšia otázka. Čo pre teba znamená partnerský vzťah?

R: Ty jo. Ťažké otázky....Partnerský vzťah pre mňa znamená absolútnu otvorenosť, zdieľanie, zdieľanie dobrého aj zlého, otvorená komunikácia. To, že môžeme proste...to, že nemáme pred sebou akože strach z toho čokoľvek si povedať, riešiť akýkoľvek problém, pretože som v klúde, pretože viem, že môžeme byť dôverný.

I: Stačí aj takto v krátkosti.

R: Ono sa to hrozne ťažko definuje.

I: Možno som si tam všimla nejakú spojitosť. To mi potvrd' alebo vyvráť. V podstate to ako si popisovala čo pre teba znamená partnerský vzťah, tak zároveň sú tam podobné tomu, čo ty vnímaš ako nejakú tu rezonanciu.

R: Jo.

I: ten opis by sa dal považovať aj za nejakú ideálnu víziu vzťahu.

R: Pre mňa určite. Nevie ako definujú vzťah iní ľudia, ale pre mňa je toto asi tá definícia.

I: hmm teraz si v partnerskom vzťahu s...?

R: Ano, so ženou.

I: Kde ste sa spoznali?

R: V škole.

I: Bolo to tak aj pri iných vzťahoch? Alebo máš nejaké miesta, kde sa vyhľadávaš potencionálnych partnerov/partnerky alebo nechávaš to na to čo spadne?

R: Nemám asi žiadne konkrétne prostredie alebo kde som chodila hľadať. Ale je pravda, že sa to tam opakuje viac krát. Že to prostredie tej školy som stretla asi väčšinu nejakých svojich partnerov. Či už vzťahových tak aj nevzťahových. Potom ešte práca. Tam som podkala asi tú druhú asi polovicu tých prípadných partnerov. Takže škola a práca, pretože tam som asi tou dobou trávila asi najviac času.

I: Všimla som si, že používaš pojmy „vzťahový“ a „nevzťahový“ partner. Toho „nevzťahového“ mám pokladať za milostného?

R: uhm

I: Čo je tým rozdielom, ktorý vnímaš medzi vzťahovým a nevzťahovým partnerom?

R: Ten rozdiel je pre mňa rozdiel v tom, že ten vzťahový partner musí byť niekto, s kým viem, že nám dlhodobo bude ten vzťah fungovať. Čo môže byť z hľadiska nejakého pragmatického vyložene, ale zároveň aj z hľadiska toho, či si sadneme ako ľudia, či máme nejaké podobné pohľady na svet alebo napríklad aj nejaké politické pohľady. Napríklad si neviem predstaviť, že by som chodila s niekým, kto by napríklad volil nejakú neonacistickú stranu alebo komunistov. To by asi bolo blbé. Nooo netvrďím, že to u tých nevzťahových partnerov by toto nebolo pre mňa dôležité, ale tie nároky sú tam pre mňa v úvodzovkách omnoho nižšie. Asi nepotrebujem, aby ten človek splňoval – záleží asi od toho ako je to nastavené, to partnerstvo z oboch strán. Pokiaľ ide len o to, že sú z nás len nejaký postel'ový part'áci, vyložene iba. Tak pre mňa nie je dôležité aby ten človek splňoval všetky moje kritéria, aby bol pre mňa ten dokonalý, ako napríklad ten vzťahový partner, pretože tam sú proste zase rôzne dôležité iné kvality. Napríklad takýto postel'ový partner nemusí so mnou zdieľať všetky moje pohľady na zásadné veci. Pričom v tom vzťahu som rada, keď so mnou ten človek zdieľa čo najviac nejakých tých zásadných postojov a pohľadov na život a na svet.

I: a teda tie zásadné pohľady názory sú napríklad nejaká tá politická otázka, vízia budúcnosti...?

R: Áno, tááák. Alebo hmmm sú to asi nejaké také tie veci čo sa týkajú spoločnosti cel'kovo. Nevie som by som teraz tak vypichla. Napríklad triedenie odpadu, pohľad na budúcnosť planéty. Proste asi by sa mi ťažko prekúsavalo žiť s niekým, kto tvrdí, že triediť odpad je nezmysel úplný a tak. Pretože pre mňa to je dôležité v konečnom dôsledku či to má alebo nemá zmysel. Tam už nevidím. Alebo napríklad rôzne sociálne otázky ako napríklad ako sa stavať k menšinám a tak. To proste je pre mňa len jeden správny postoj. To keby som mala žiť s niekým, kto by toto nerespektoval, tak to by sme spolu žiť nemohli.

I: A v podstate na začiatku si popisovala nejakú tú rezonanciu medzi tebou a vzťahovým partnerom... potrebuješ ju aj u toho nevzťahového?

R: Do nejakej miery určite. Hmmm zo skúsenosti, keby som to mala zhrnúť, tak v podstate zakaždým keď som mala nejakého nevzťahového partnera, tak stále tam musela byť nejaká miera tej rezonancie. Pretože ja aj ten sexuálny kontakt beriem nejak s tým človekom ako...je to proste zároveň aj duševný kontakt, takže pre mňa bolo vždy dôležité, či si tam aj tie duše proste nejak sadnú. Proste neviem si predstaviť, že by som napríklad večer nakráčala do baru a tam proste prvého týpka, ktorého by som vide by som si vzala domov, bez toho aby som aspoň oťukala, či tam niečo aspoň nezarezonuje. Takže do nejakej miery to určite muselo zarezonovať.

I: uhm, dobre. A viac krát si popísala pri hovorení o vzťahoch, tak si hovorila o mužoch...Zohráva pohlavie alebo rod nejakú rolu pri tom výbere či už vzťahového, tak aj nevzťahového partnera?

R: Dneska by to už takú rolu nehrala, ale ja som teraz v dlhodobom vzťahu – teraz 4 roky – aaa čo je predsa len docela dlhá doba v ohľade môjho veku, dajme tomu. Aaaa za tú dobu som sa proste niekam posunula aj vo svojich pohľadoch proste na všetko možné, takže dneska by už pre mňa pri tom výbere hralo omnoho menšiu, pokiaľ vôbec nejakú, rolu, než napríklad pred...premýšľam. Než napríklad pred ôsmimi rokmi. Že napríklad pred ôsmimi rokmi by som sa skôr orientovala na tú mužskú populáciu pri hľadaní partnera. Vlastne až s tým zlomom, až som si vlastne našla tú partnerku, tak tam som si uvedomila, že hm, že tá škála možností je omnoho väčšia. Dnes by som, keby som hľadala, asi nelimitovala toľko akého je ten človek pohlavia.

I: Takže by sa dalo povedať, že si prešla k nejakej otvorenej sexualite?

R: jojo, tak nejak by som to asi povedala.

I: Ešte pre ujasnenie. Teraz si vo vzťahu so ženou, mala si partnerské vzťahy so ženami aj predtým alebo tento je tvoj prvý.

R: Nie, tento je môj prvý.

I: hmmm partnerka sa identifikuje ako? Ak môžeš povedať.

R: môžem povedať že asi tiež ako pansexuálka. Myslím, že so skúsenosti by sme obe mohli povedať, že sme bisexuálne obe, pretože nemáme skúsenosť s ničím iným než žena alebo muž. Hmmm ale tým našim nastavením o sebe môžeme v klude povedať, že sme pansexuálne, lebo tam nevnímame nejaké tie hranice, že by tam mali byť. Máme tú filozofiu, že proste nezáleží na tom čo to je za človeka, pokiaľ to tam rezonuje medzi tými dušami.

I: uhm

R: Je to trochu také ezo, ale..

I: Úplne v poriadku. A tým že v nejakej tej teoretickej rovine ste obe pansexuálky...Bola tam nejaká reakcia, keď si vstúpila do toho vzťahu na tvoju sexuálnu orientáciu?

R: Nie

I: A mali ste aj nejaký oficiálny coming out alebo to bolo nejak verejne známe?

R: No jo vlastne. Na to by som už úplne zabudla. Hmmm noooo jo, mali sme oficiálny coming out ako medzi okruhom našich priateľov, ale to bolo skôr tak....myslím, že vtedy už všetci nejak tušili alebo vedeli. Takže to asi nikoho asi nejak neprekvapilo. Ale v jednu chvíľu sme to asi nejak povedali asi len tak, aby to proste bolo povedané.

I: A teda dobre tomu rozumiem, že ste navzájom vedeli o sebe, že ste queer alebo teda súčasťou komunity, keď ste sa zoznamovali?

R: Jooo tak takto. Keď sme sa zoznámili, tak to sme netušili navzájom o sebe a možno sme to netušili ani ako samy. Ono sa to tak nejak vyvinulo z nejakého priateľstva a trávili sme spolu veľa času. Obe sme proste mali len nejakú tú skúsenosť s mužským partnerom. To za vyvíjalo dlho nooo než vôbec sme spoznali, že sme spoznali, že tam medzi nami môže byť ešte niečo iné.

I: Aj v minulosti si sa identifikovala ako bisexuál a mala si vzťahy iba s mužmi?

R: hmmm

I: Teraz sa len utvrdzujem, aby som sa v tom nejak orientovala.

R: Jo. V minulosti nejak sama pred sebou asi áno. Pred mužmi...Nemám pocit, že by sa ma na to niekto niekedy pýtal z nich. Takže áno ja som sa vnímala nejak bisexuálne už nejakú dobu, takže pred sebou som sa identifikovala ako bisexuálna, ale nikdy sa ma na to nikdy nepýtal.

I: A Ani ty si to teda vo vzťahu nejak nezdieľala?

R: možno aj áno, ale...nejak konkrétne si nespomeniem. Je možné, že sme sa o tom nejak rozprávali, tak som to určite nezapierala.

I: Teraz keď sa pozrieš na svoj súčasný vzťah, tak aké sú rozdiely medzi týmto vzťahom a tými s mužmi? Chýba ti tam niečo?

R: Tak tie rozdiely tam sú. Ty jo, ako to popísať. Mne to príde, že tie rozdiely sú tam ako obrovské, ale zároveň to neznamená, že niečo je dobré a niečo je zlé. Proste každý ten vzťah je hrozne špecifický a každý ten vzťah, či už so ženou, tak s mužom, má úplne iné...ako to povedať...Ako inú energiu? Hmm to sa strašne ťažko popisuje.

I: Úplne v poriadku, môžeš povedať čokoľvek ti napadne.

R: hmmm tak aby som si to zosumarizovala. Oproti vzťahu s mužom je ten môj aktuálny vzťah so ženou v mnohom o dosť jednoduchší a to aj napriek tomu, že nechcem škatul'kovať a hovoriť, že všetci muži sú taký a ženy zasa iné. Tak to vôbec neberiem, ale takto konkrétne čo som ja ako prežila, tak s tou ženou je omnoho ľahšia komunikácia, lebo sme nejak podobne naladené. Z nejakého dôvodu. Takže veľa vecí si nemusíme vysvetľovať alebo ani povedať, proste rovno vieme. Tak nejak podobne premýšľame by som povedala. Neprihliadajúc na to, že máme podobné náhľady na upratovanie domácnosti a také veci, ktoré napríklad vo vzťahu s mužom sa tak trochu líšia, medzi tými ľuďmi. Že tam má každý trochu iný prístup k niektorým veciam a...povahovo sme si tiež docela podobné a proste tie dva ženské elementy spolu veľmi rezonujú, pretože do určitej miery sú si veľmi podobné. Hmmm s tým mužským elementom je to zasa ako ying a yang, proste tá ženská a chlap to je také ako puzzlík a pre mňa to boli skôr ako také protipóly, ktoré sa priťahujú, ale je to proste iná energia v tom vzťahu. A napríklad aj na tej sexuálnej rovine, tam je to tiež hrozne rozdielne, pretože už len z praktického hľadiska je ten sexuálny kontakt s mužom je...ako by som to povedala...previazanejší? Takže je to zasa trochu iný zážitok, než so ženou, čo je zasa také ako...Je to ešte taká iná úroveň intimity s tou ženou, pretože tá má vlastne rovnakú telesnú konštitúciu ako ja, takže viac zasa chápe niektoré veci inak, než ten chlap, pre ktorého je to úplne ako iný vesmír. Aaaa niekedy mi v tomto chýba tá väčšia previazanosť. V tom kontakte. Ale konkrétne ja viem, že ja by som nebola spokojná ani, po tej sexuálnej stránke, ani tak, ani tak, pretože s tým chlapom by mi chýbali napríklad prsia. Ktoré sú proste super. Proste mi občas chýba taká ta previazanosť vďaka tomu mužskému prirodzeniu. Ale proste, každý má niečo svoje. Vždy to bude v niečom lepšie a vždy tam bude niečo chýbať. To by človek ako musel fakt byť...

I: Kombinácia?

R: kombinácia! Ale nerobím si ilúzie, že potom by zasa napríklad...proste podľa mňa neexistuje ako dokonalá, dokonalý partner, takže...

I: uhm. Teraz si hovorila o tom chýbaní na fyzickej rovine. Je možno niečo, čo by ti chýbalo po tej duševnej? Keď si napríklad teraz so ženou?

R: hmmm. Nooo teraz tam napríklad nie je také to, keď má žena vedľa seba proste toho hromotlka, alebo proste toho chlapa, ktorý ju ako ochráni a toto...Tak to my nemáme, pretože my sme proste v tom vzťahu na rovnakej úrovni a nie je ani jedna z nás ako...Žiadna z nás nemá ako v tom vzťahu navrch ani tu fyzickou konštitúciu, že be ako jedna vyzerala, že je autorita v tom vzťahu. Napríklad s tým chlapom, ten pôsobí ja neviem, ochraniteľsky alebo hmmm proste ako ten samec. Potom tam však chýba zasa tá jemnosť. Vždy je to niečo.

I: A stretla si sa niekedy s tým, že by si sa ty alebo partnerka, skúšali doplniť túto absenciu mužnosti vo vzťahu?

R: Asi nie. To nás nenapadlo. Ja neviem. Ja keď si asi potrebujem dokázať nejakú svoju mužnosť, tak idem a asi niečo prišrobujem. Potom si pripadám, fakt dobrá a žiadneho chlapa nepotrebujeme.

I: Robí niečo takéto aj partnerka?

R: ÁNO, ona mení žiarovky.

I: Máte to dokonale rozdelené.

R: Áno máme to dokonale rozdelené, pretože ja sa bojím meniť žiarovky, takže ona proste je to jej úloha aaa...hmmm čo ona ešte robí? Ona šoféruje auto, takže ja sa nechávam vozit'. A ešte varí. To je síce často brané ako ženská práca, ale ja keby chodím s chlapom, tak by som tiež chcela, aby mi varil, takže...Ježiš, čo ešte robí...hmmm. Ja zasa montujem a teraz som tmelila okná napríklad (smiech).

I: Takže ak by sme zostali v nejakých tých spoločenských stereotypoch, tak neplatí, že jedna zo žien musí byť, v úvodzovkách, ten chlap.

R: nooo, u nás to tak nie je. U nás to tak vôbec nefunguje. My sme ako naozaj... Keď sa hovorí, že keď sú dve lezbičky vo vzťahu, tak že jedna je tá „lipstic lesbian“ a druhá je tá viac ako mužatka, tak to u nás ako určite neplatí. My sme si ako dosť podobné.

I: Všimla som si, že keď si hovorila „mužatka“, tak tvoj „face expression“ ...

R: Jooo! Pretože to je hrozne zvláštne slovo. Mužatka. To je ako...čo to vôbec znamená? Neviem. To si proste predstavujem ženu, ktorá má taký ten dlhý knírek. Neviem. Je to taký divný pojem.

I: Takže by sa to dalo nazvať absurdným stereotypom?

R: Áno, je to hrozne divné presvedčenie.

I: A teraz len pre zhrnutie, tak teda vy obe zostávate, ak by sme išli do eza, v takej tej ženskej energii?

R: uhm

I: V tom že sa cítite ako ženy, prejavujete sa tak.

R: povedala by som, že áno. Myslím si, že ten ženský element je u nás prevládajúci. Hmmm samozrejme, že občas obe vyzeráme občas ako sedliaci, ale myslím si, že to by sme vyzerali aj keby máme doma chlapa. Proste bohužiaľ občas by mal doma sedliaka. Takže občas nemáme tú potrebu sa ako vypekniť, namaľovať sa a vyžarovať ako tú feminínu energiu, ale ako áno. Prevláda tam u nás taká ta ženská energia.

I: Keby ideš späť do minulosti, k tým vzťahom s mužmi. Ako si vnímala svoju ženskú energiu. Myslíš že tam bola nejaká zmena?

R: Asi nie. Asi to bolo rovnaké. Minimálne pocitovo, čo si tak pamätám. Už je to dlhšie.

I: XY vo vzťahu so ženou a XY vo vzťahu s mužom je teda stále tá istá osoba?

R: Myslím, že áno. Možno, že okolie by povedalo, že nie, ale z môjho pocitu áno. Som stále rovnaká, len som si proste tak preplávala vzťahmi.

I: Takže tie aktivity, ktoré si spomenula vyššie by si robila aj keby si vo vzťahu s mužom?

R: Ježiši, teraz som si vybavila. Lol to je vtipné. V minulosti som bola nazvaná radikálnou feministkou. Nie teda ako partnerom, ale proste nejakým popichnutým mužom, ktorý sa nejak nemohol vysporiadať s nejakými mojimi postojmi. Aaa možno je to teda dané aj výchovou, ale ja teda nie som úplne ten typ ženskej, ktorý neuznáva tie stereotypizované rozdelené role, že chlap by mal to a ja zasa to. A vlastne ma to aj dosť uráža, takže by som nempohla byť vo vzťahu s niekým, kto by chcel mať role takto striktné rozdelené. Takže aj v tých vzťahoch s mužmi som bola ako dosť...

I: Sebestačná?

R: Asi áno. Niekedy možno až do negatívnej miery. Blbej. Že proste čo potrebujem, tak si urobím sama. Myslím, že tí chlapi mali niekedy pocit, že ako nemôžu vykonávať tú chlapeckú činnosť, pretože som taká radikálna feministka, že si všetko zariadim. No to je asi všetko, čo ma asi tak napadlo. Jo emancipovaná! To bolo asi to slovo. Proste keď si potrebujem pribiť poličku, tak si proste zoženiem vrtačku a nejak to urobím, alebo keby to chcel urobiť ten partner, tak to môže. Ale niekto to proste nakoniec urobiť musí.

I: Narážaš na nejaké takéto negatívne vyjadrovanie, postoje v spoločnosti často?

R: Myslím si, že ani nie. Ale teda pohybujem sa v nejakej svojej bubline, ktorú som si vytvorila. Je plná ľudí, ktorí sú rovnakí ako ja alebo sú rovnakého razenia, takže tam nejaký takýto hate sa ako nekoná a nestretávam sa s tým, že by mi niečo takéto povedal niekto ako úplne cudzí.

I: Máš nejaký zážitok, že by napríklad niekto má problém s tvojou identitou alebo sexualitou?

R: Hmmm, asi nie. Nikto asi nemá s tým asi problém vyložene. Ani som sa nestretla, že by niekto v spoločnosti vyjadril nejaký problém. Alebo si toho len nevšímam.

I: Jeden z dobrých prístupov. A vnímaš z okolia možno to, že niekto kto vie o tvojej identifikácii, že by neakceptoval teba?

R: Hmmm

I: alebo stáva sa niekedy, že by ťa hodili do nesprávnej krabičky? Že teraz si so ženou, tak si jednoducho lesba?

R: Jooo, to robia no. Niektorý to robia. Nevieť či je to tým, že napríklad neuznávajú existenciu bisexuálov, pretože sú napríklad ľudia, ktorý tvrdia, že si proste buď to alebo si to. A nič medzi tým ako neexistuje. Niektorý ma stále považujú za lesbu, aj napriek tomu, že som proste skôr mala ako mužských partnerov, takže sa asi počíta len to čo je teraz. Ale nejak ma to ako netrápi. Ja hlavne nemám rada rôzne nálepky, škatuľky, takže mne je to asi tak nejak jedno. Nech si ma ako zaradia kamkoľvek. Mne je to fuk. Aaa jo. Niektorý ma určite vnímajú ako lesbu, niektorý ma vnímajú ako bisexuála, niektorý ma vnímajú možno ako pansexuála. Možno že ma niekot vníma ešte nejako inak, ale to proste neviem. Ono mne by sa najviac páčilo, najlepší postup by za mňa bol, ma proste vnímať ako človeka. Asi záleží. Aaa zároveň chápem, že asi staršie generácie, sa im lepšie tomuto rozumie, keď si to vedia nejak zaradiť. Lepšie to potom pochopia. Nevadí mi, keď si ma ktokoľvek ako zaradí kamkoľvek, keď to potom bude vedieť lepšie uchopiť.

I: Stretla si sa niekedy s takým vyjadrením, typu, že je to možno len fáza?

R: Hmmm. Nie, že by to niekto vyslovene takto povedal, ale myslím si, že si to niektorý ľudia myslia, beztoho, že by to povedali. Al nikto to tak nepomenoval.

I: Možno by som sa ešte vrátila k téme comingoutu. Vedela by si mi možno nejak zhrnúť ako to prebiehalo s rodinou a kamarátmi?

R: Probehlo to rôzne. S partiou kamaratou, tých spoločných, tam bol možno niekto prekvapený ale v zmysle „Ty jo, to sme nečakali!“ a to bolo potom všetko. Všetci s tým boli ok. A čo sa týka mojich kamarátov, tam je tiež tak 80% nejaká queer komunita, takže tam bezproblémov. A v rodine, tam to bolo tiež rôzne. Pred otcom som to nikdy nepovedala. Tomu to myslím povedala mama a proste tak nejak od tej doby ideme v tom, že prídeme obe na návštevu. S mamou to bolo...ahhh.... ťažké. Jej prvá reakcia bola šokovaná a ako bola zaskočená tak podľa toho aj reagovala. Najprv si myslela, že si robím srandu, potom keď si uvedomila, že nie, tak začala s tým, že by som sa mala zrovnať, že to je prístup mojej generácie, že keď to nejde s mužmi tak to ide so ženským a že by som mala začať niekde makať, aby som sa zrovnala. To nebola práve tá reakcia, ktorú som čakala. Bola som z toho taká skleslá, pretože človek nevie ako by to uchopil. Potom, neviem či za týždeň, za dva, viem, že som mala nejaké skúškové, tak sme si potom nejak volali a neviem čo presne to ona povedala, ale bolo to vlastne to, že je jedno s kým som, ale hlavne chce, aby som bola šťastná. Potom to bolo už v pohode. Musela to nejak zpracovať. Od tej doby má tú moju partnerku, naprosto zbožňuje. Ten prvotný šok jej trval. Potom babičky...tie sú asi v pohode. Moja ségra, tá asi žila celé roky pod kameňom, že jej neprišlo nič divné, ale ja ako mladšia. Tak som to pred ňou raz

povedala veľmi otvorene a ona bola strašne prekvapená. Ale tá to nakoniec nejak nerieši, tú to nezaujímá, nejaké moje vzťahy.

I: Tá mamina reakcia: „*ked' to nefunguje s chlapmi tak budeme chodiť so ženami*“ ...mala si niekedy pocit, že to nefunguje s chlapmi?

R: Ja som začala s chlapmi chodiť pomerne neskoro. Pretože mňa proste nikto nikdy nechcel (smiech). Prvý krát som mala priateľa, keď som mala 21, zatiaľ čo všetci ostatní už na strednej s niekým chodili a mňa furt nikto nechcel. Bola som z toho taká rozteklá, že čo je so mnou zle. Keď som začala chodiť s mužmi, tak to ale nikto nebol z nich taký ten pán dokonalý, že by som ho priviedla domov, že tááák toto je ten s ktorým budeme spolu až pokým neumrieme. Aaa vlastne ja som potom priviedla len tú priateľku. Tam asi tak nejak vyvstal ten dojem, že som nejak vzdala ten tradičný date-ovací život a dám sa na lesbickú dráhu, alebo neviem. Nevieť čo sa presne odohralo v tých hlavách. No, pre mňa to bolo proste také, že som sa prestala limitovať na to, ako by to z tradičného hľadiska malo byť a začala som sa pozerat' aj inam, až som našla.

I: myslíš, že v tom hľadaní a nenachádzaní partnera zohrávalo nejakú rolu, nejaké vnútorné neprijatie seba samej?

R: To som vtedy nejak neriešila. Ja som to vlastne nikdy neriešila. Hmm. Možno niekedy nejak trochu. Ja som si tým vnútorným prijatím toho faktu prechádzala vlastne až v tomto vzťahu. Ja som už od 15 nejak polemizovala nad tým, či nie som bisexuálna, pretože viem že sa mi nejak páčila jedna kamarátka, ale že by som nejak sama pred sebou bola zaskočená...proste som bola taká: hm možno niekedy budem chodiť s nejakou holkou. Nemala som také to... nejaký boj ako niektorí moji kamaráti, že sa s tým museli zmieriť sami v sebe, prijať to. Pre mňa to nebolo ťažké, ako sama pred sebou.

KONIEC ROZHOVORU

Príloha č. 4: Prepis rozhovoru č. 2

Dátum rozhovoru: 30.3.2023

Stopáž: 1:19:33

Účastníci:

I – Emma Gejdošová

R – Max

I: Pre začiatok by som sa spýtala, aký máš pocit, že sa spoločnosť stavia k tvojej sexuálnej orientácii?

R: Spoločnosť česká alebo spoločnosť obecně lidská?

I: Můžeš si zvolit.

R: Řekla bych, že společnost česká se buď staví neutrálně, to znamená, že „o to je nějaký složitý, tomu nerozumím, už mi o tom nepovídají“ anebo negativně ve smyslu, že „vy jste ta divná generace, která potřebuje mít nějaký škatulky nebo nějaký jako extra buřty, v uvozovkách, proč nemůžete být prostě, v uvozovkách, normální“. Setkala jsem se s obojím a proto jsem zaujala postoj, že pokud se mě někdo výslovně neptá, tak to nikdy ani neprezentuju aktivně. A co se týče společnosti lidské obecně, myslím si, že se to zlepšuje, že ten... minimálně teda aspoň u vzdělané populaci, že se lidi dívají na gender a sexualitu, a obecně na nějakou sebepoznání, a vůbec prezentace sebe sama trochu pozitivnějším světle, ale tam záleží hodně na tom vzdělání. Čím méně vzdělanější a čím vyhocenější, čím jako víc k tomu... víc k extremismu, tak tam je to zase jako horší. Ale, ale jsem optimista. Myslím si, že zase to měřítko se to jako zlepšuje.

I: A keď už sa niekomu zdôveríš, hmm, tak hmm stretávaš sa s akceptáciou uh tej identifikácie, ktorú s máš, a ktorú vyslovíš alebo ťa napríklad niekedy „misgendernú“, napríklad, že ťa napríklad nesprávne označia? Ako teda na Teba pôsobí keď ťa niekto označí za bisexuálku?

R: Myslím, že se mi to ještě nestalo, že by se vlastně někdo choval negativně, když už se mě teda zeptal a nebo když nějak došla řeč na sexualitu, takže buď byla praxe pozitivní, to znamená „aha to je vlastně fajn“ a chtěli o tom třeba vědět víc, a nebo jenom neutrálně řekli „aha, dobře“, a odešlo se od toho. Ale je teda pravda, že já hodně jsem v takové sociální bublině a když cítím, že by někdo mohl být trošku jako... když tam cítím takovou tu „red flag“, tak, tak jdu od toho úplně pryč anebo se hodně, hodně jako tvářím, jako bílá cis žena heterosexuálka a jenom říkám: „Ano, mám přítele.“, ale neříkám „Ano, mám trans přítele“, protože by to jako mohlo třeba v případě působit... A doma taky nejsem úplně jakoby „outnutá“, čistě prostě jenom proto, že... ne že by doma byli proti tomu, spíš je to hodně, hodně neutrální, že tam není vůbec jako potřeba potom se ohledně toho tématu nějak vzdělávat, ale ani oproti tomu nějak jako bojovat. Takže kdybych třeba přišel za rodiči s tím, že „Hele identifikuju se takhle a takhle.“, tak by řekli „No aha dobře a co to znamená?“, ale pak by byly „hmm OK, nerozumím tomu, ale jako dělá tě to šťastnou, dělej si, co chceš.“, takže to je takový bych řekla... neutrální postoj, pozitivní neutrální možná.

I: A vedia v rodine o tvojom partnerovi?

R: jo, jo o tom ví. Jo, spíš si jenom myslím, že neví, že se proto, že to má už jako i konkrétní název. Já si myslím, že v očích mých rodičů jsem prostě možná bisexuální žena asi, protože podle mě vůbec neví, co to je úplně pansexuál, protože to možná někde četli, ale, ale nevím jestli by se s tím jako... jestli jim to nějak dávalo smysl.

I: A v teoretickej rovine, ak by ťa niekto označil za bisexuála, tak proste OK – prejdeš alebo ideš skúšať vysvetľovať?

R: Spíš bych měla tendenci vysvětlit, ale založil by asi na prostředí na člověku. No, ale měla bych jako potřebu spíš toho člověka opravit, že není to úplně to samé myslím si že ten rozdíl je tam poměrně jako... nebo z toho co vím, tak si myslím, že ten rozdíl tam je poměrně velký.

I: A vedela by si to nejak konkretizovať? Ten rozdiel...

R: Z toho co vím a co jsem teda četla, nevím jestli je to aktuální, tak by bisexuálové jsou přetahování buď k cis ženám a nebo cis mužům, zatímco pansexuálové nemají preferenci v tom jestli je muž, nebo žena cis nebo trans, případně jestli jsou nebinární, nebo jakou... mají jakoukoliv jinou identifikaci, jestli jsou bigender, gender fluid... je jich spousta. A pansexuálové je to v podstatě jedno po té fyzické stránce, ale myslím si, že i po té psychické, protože gender je jako spektrum, takže jo takže tam je to v podstatě fakt jedno.

I: Tak ty sa identifikuješ jako pansexuál a nezameriavaš sa na pohlavie ani na nič, hľadáš na tú osobu a rozhoduješ sa... Čo je to, keď si poveš, že to ideš skúsiť s týmto človekom, nejak nadviazať vzťah. Čo je zložkou tej atraktivity?

R: No to bude asi znít hrozně jako idealisticky nebo kýčovitě, ale fakt mě u těch lidí vždycky přitahovala osobnost a vlastně ten zevnějšek sice, ano hrál roli, ale vůbec tam nešlo o to, o to pohlaví. To znamená jestli se ten člověk chová víc žensky nebo víc mužsky nebo obojí. To nikdy, nikdy necítala jsem, že by to u mě hrálo roli. Spíš šlo opravdu o tu osobnost, o to jak ten člověk se ke mně choval, jaké ve mně vzbuzoval

pocity a taky, taky obecně jestli jsme měli něco společného. To bylo vždycky hodně důležité, abychom měli nějaký společný zájem, něco na čem se prostě dokážeme jako emočně spojit.

I: Tento, hmm nějaké to emočné spojenie alebo ten záujem spoločný by sa dal nazvať pilierom toho vzťahu?

R: Rozhodne.

I: Sú ešte nejaké iné konkrétne?

R: Přemýšlím, jako to nejak... nikdy jsem nad tím vlastně takhle nepřemýšlela, uhh, co jsou vlastně ty konkrétní, ne zásadní věci, díky kterým se mi ten člověk, jako..hmm pad do oka.

I: V poriadku môžeš skúsiť nájsť tie veci aj na konkrétnom príklade tvojhoi terajšieho priateľa.

R: Noo... Bylo to hodně o komunikaci úplně od počátku. My jsme si hodně, hodně povídali jak po zprávách, tak jsme si volali a tím jsme vlastně našli společnou řeč. Zjistili jsme, že máme společné koníčky, že se na věci ohledně vztahu díváme hodně podobně a to v tom smyslu, že ve vztahu má být hlavně komunikace, má tam být důvěra a, a má tam být taky osobní prostor. To znamená, že pokud ten člověk si něčím prochází, něco, něco zpracovává a neumí to pojmenovat, ale nechce to tomu druhému člověku ještě říct, tak je na místě dát tomu člověku prostor, aby si to sám zpracoval, a až bude sám připraven nebo bude mít pro to slova to mohl tomu druhému sdělit, a popsat... ale pokud tam ještě není v té fázi, tak je v pořádku prostě ho nechat být a netlačit na pilu. To nám třeba, mě s přítelem, trvalo poměrně dlouho, než jsme to doladili, než jsme na to přišli, že to vlastně jeden a druhý potřebujeme, ale dnes dnes už to máme jako běžnou praxi, a to si taky myslím že je hodně, hodně důležité. Takže to je jedna z těch věcí, co tak přemýšlím. A pak tam taky velkou roli hraje teda ta fyzická atraktivita. To znamená intimita, ale na hodně emoční bázi, takže když bych to měla hodně zkonkretizovat, tak vždycky předebrat vždycky aby tam v tomto textu byl byla cítit ta emoce, aby to prostě nebylo jako i když. Kdybych to měla nějak jako přirovnat, tak já jsem člověk, kterého nikdy nebavilo se koukat na porno, protože mi to přišlo hrozně falešně hrozně jako opravdu nahrané, ale v momentě, když jsem třeba četla nějakou, nějaký příběh a došlo tam teda na nějaký akt, ale byly tam zahrnuté popisy těch emocí, tak už to pak fungovalo, takže jsem přišla tímhle způsobem vlastně i na to, že aha, takže ono to jako ta sexualita tam je, ale musí tam být něco víc než jenom ten samotný akt. Musí tam prostě být k tomu ta emoce, nejčastěji teda ta láska, ta intimita, protože ti lidé si důvěřují to je hodně ta důvěra, hodně důležité a pak ta komunikace samozřejmě, která může být i verbální i neverbální. Já třeba osobně mám hrozně ráda neverbální komunikaci a často když se něčím procházím, depresí, úzkostí, tak u mě funguje mnohem lépe a efektivněji než ty verbální, protože, když mám třeba hodně a těžkou depresivní epizodu nebo opravdu si procházím jako těžkou úzkostí, tak je pro mě občas i mluvení problém nebo vůbec pojmenování něčeho. Takže komunikace, důvěra a ty emoce, prostě tam ta jako... to přátelství vlastně svým způsobem, protože opravdu, aby to fungovalo, pro mě teda, tak tam ti lidi musí být i na bázi toho přátelství.

I: Teraz si moc pekne hovořila o nejakých pilieroch vzťahu. Možno ešte jediné čo, tak neviem či si to nejak spomínala a ja som to nezachytila, tak jako sa ty staviš k záväzku vo vzťahu?

R: Vztah je určitě závazek aaa... pokud má člověk strach ze závazků anebo ho na něm něco děsí, tak by si měl vyjasnit proč a co, z čeho ten strach vyplývá. Můj předchozí partner, který se v současné době identifikuje jako nebinární, tak tam měl trochu problém s tím závazkem a já jsem to třeba vyřešila nebo my jsme to vyřešili tak, že jsme si řekli „Dobře, tak pojďme zkusit teda otevřený vztah.“. To znamená, že pokud ty budeš chtít něco sexuálně vyzkoušet s někým jiným, tak je to v pořádku, jenom tam byly myslím 3 pravidla; aby to bylo bezpečné, abych o tom věděla, aby to nebylo pořád jakože to je za mými zády, že to je vlastně podvádění a pokud to bude cis muž, tak aby tam prostě byla ta ochrana a aby jako byl ten partner opatrný, aby prostě nedošlo jako k nechtěnému těhotenství. To byly vlastně jediné 3 podmínky a pak jsem teda měla ještě jednu výjimku, na jednoho konkrétního člověka, u kterého jsem řekla „Dobře, tohle je jediný člověk, u kterého konkrétně by mi to vadilo, protože to je osoba, do které já jsem byla v minulosti taky zamilovaná a tam by to bylo trošku blbý.“, takže to bylo takový no no no. Ale měli jsme i takovouhle dohodu a pro mě to bylo v pořádku. Neměla jsem, necítila jsem žárlivost proto jsem opravdu chtěla, abych o tom věděla, protože když jsem věděla, že ano jde čistě jenom jako o ten akt... protože oni to neměli stejně jako já, že by byly demisexuální, oni vlastně... nevím jestli... myslím taky se identifikoval jako pansexuál, tak byly hodně sexuálně aktivní a já jsem cítila, že kdybych jako ji měla omezit tím závazkem, že ne prostě sexuální vztah jenom se mnou, takže by to pak mohlo být problém a nechtěla jsem toho člověka ztratit, protože jsem ho milovala. Takže jsme to dali dohromady takhle. Fungovalo to na obě strany, že jsem mohla já, ale já tím, že jsem jako demisexuální, tak ano dokážu, dokážu si představit, že bych taky měla něco s někým jiným, ale byl by to nějaký můj kamarád nebo kamarádka a ti už jsou většinou buď zadaní anebo je to tam pořád na bázi jako že jsme jenom kamarádi a já jsem neměla úplně jako důvod, protože já jsem byla jako sexuálně spokojená s tím svým partnerem. Takže, takže i když to bylo takhle vlastně... jakoby nevyvážené, tak mě to nevadilo, protože prostě dohoda nějaká byla a dokud se dodržovala, tak to bylo vpořádku.

I: Takže tam bola pre teba dôležitá tá možnosť, že je to vyrovnané?

R: Ano, tak. To tam bylo.

I: Toto mi prišlo, že si hovořila o nejakom fyzickom záväzku alebo na rovine nejakého fyzického vzťahu. Uh, vnímáš v partnerskom vzťahu teda aj nejaký záväzok, či sa týka intimity, ale takej tej emočnej?

R: Osobně ano. Myslím si, že pokud jsou spolu lidé ve vztahu a není to obchodní vztah, takže by to tam, jako závazek, být mělo. Prostě pokud si něčím procházíš a jsme spolu ve vztahu, je automaticky... jako automaticky bych očekávala, že být třeba tomu nemusíš rozumět, tomu, čím si procházím nebo tomu co se děje, tak aspoň nějakou formou ideálně tou, o které víš, že mě jako pomůže tam pro mě být. A i kdyby nemělo dojít na to, že mě aktivně ten člověk podpoří jenom ta... ta znalost toho, že tam ten člověk je, je důležitá, protože kdyby tam ten člověk nebyl a nebo se ke mně stavil... stavěl jako ignor-ignorantsky nebo, nebo netečně, tak bych se v tom vztahu cítila hodně opuštěně a v tu chvíli bych měla pocit, že to je nevírované, protože já to vždycky vůči mým partnerům brala velmi jako... zodpovědně a automaticky, že kdykoli se něco dělo, tak jsem tam chtěla být a aktivně i pomoci, pokud to šlo.

I: A v podstate ste sa dohodli na otvorenosti na fyzickej stránke... aké by to pre teba bolo, keď by sa v podstate tvoj partner aj emočne zamiluje do niekoho iného?

R: Takže v podstate by sme mali polyamorný vzťah...

I: Ano.

R: To si taky dokážu představit, ale tam bych hrozně záleželo právě na tom, kdo by ten třetí člověk byl a osobně si myslím, že kdyby ten člověk byl se mnou aspoň na bázi přátelství nebo teda dobrého přátelství, takže by to fungovalo, že by to, že by to šlo. Ale kdyby to pro mě měl být úplně cizí člověk nebo někdo kdo mi z nějakého důvodu nesedí, tak tam by to podle mě fungovat jako nemohlo a tam by se to pak buď rozpadlo, že by si teda ten partner musel vybrat, buď já nebo ten třetí člověk... a no no asi tak. Pak by to asi muselo být buď anebo, ale když by tam, ale když by tam případně byla i ta chemie tak polyamorní vztah si představit dokážu, ale tam je to komplikované, komplikovanější ohledně té komunikace, protože jakmile je tam ještě další člověk, tak to je samozřejmě další osobnost s nějakými problémy nebo věcmi, čím si prochází. Prostě nějakým způsobem začne váznout ta komunikace buď mezi jednou dvojicí nebo tou druhou dvojicí, tak je to zase problém. Takže dá se to, ale tam je o to důležitější ta komunikace si myslím, že tam je to opravdu jako s vykřičníkem a bez toho to nejde.

R: Napadá mi otázka, že aký typ vzťahu by bol pre teba ideálny? Bola by to nejaká monogamia alebo nejaká iná podoba?

I: Myslím si, že jsem nevyhraněná. Občas si pohrávám s představou, že bych byla v polygamním vztahu, ale vzhledem k tomu, že můj současný partner je velmi monogamní, tak o tom realisticky ani neuvažuji, protože jsem s tím spokojená, miluji ho a vím, že on má tu hranici nějak nastavenou, a tím že on ji má nějak nastavenou, tak já to respektuji, a tím pádem ani jako potom nějak aktivně netoužím nebo není to něco co by mi v životě chybělo, ale dokážu si to představit. Zároveň, že kdyby se to jako mělo naskytnout a on třeba někdy změnil názor nebo se mu pocitově jako změnilo to, že by-bychom mohli být ve vztahu ještě s někým třetím, pak si to dokážu představit.

I: Vedela by si možno popísať, ako by podľa teba vyzeral ideálny vzťah?

R: Už jsem to tak nějak shrnula. V podstatě ta komunikace, ta důvěra, rozhodně podpora jak emoční, tak i fyzická, ale ta emoční je myslím si důležitější, protože například mě třeba moji rodiče celoživotně podporují finančně, materialisticky, ale už ne tak úplně emočně, zatímco můj přítel to mě sice nepodporuje tak finančně, jako moji rodiče, ale je tam vždycky jako podpora emoční a myslím si, že díky němu já opravdu jsem někde úplně jinde, než jsem byla předtím, než jsme se dali dohromady, a za to jsem velmi vděčná, takže ta emoční podpora si myslím, že je opravdu neskutečně důležitá. A pak taky umět dát prostor, protože i když jsou nejlepší kamarádi a jsou spolu příliš dlouho, tak občas mají jako ten ponorkový syndrom. Potřebuji si od sebe odpočinout, takže umět si dát prostor a nebát se hned z toho, že se odcizíme nebo, že jeden od druhého utečeme. Je to v pořádku si jako od sebe odpočinout a ani se tomu nemusí říkat pauza. Prostě jenom jo, „ano je v pohodě, když pojedíš na dovolenou se svým kamarádem nebo kamarádkou nebo sám hlavně prostě dokud půjdeš v bezpečí a dáš mi vědět, že jsi v pořádku je to úplně v pořádku“.

I: Takže, prosťe to vedieť nejak odkomunikovať.

R: Tak, tak. Mýt tam prostě soukromí, ale zároveň i jako prostor pro tu intimitu. Čiže, aby člověk mohl být sám sebou a dát prostor té svojí osobnosti, ale kdykoliv vlastně jako tam chce mít tu soudržnost, tu blízkost, tak aby tam prostě ta možnost byla. A když tam z nějakého důvodu být nemůže, tak aby to bylo právě odkomunikováno. S tím jsme taky měli hodně problém, když právě přišly deprese nebo úzkosti a byla tam ta potřeba se izolovat, a vlastně úplně jako odcizit všemu, a všem, tak tam byl hodně u mě teda problém to umět odkomunikovat. Takže to je třeba něco, na čem pořád ještě pracujeme, protože já zatím ještě nechodím do terapie. Já chtěla bych, ale snažím se na všem co se dá pracovat sama a právě tím, že to jako budeme s přítelem takže to je něco, co mě teď napadá, že jako se dá taky vždycky pilovat. Takže i když jsou nějaké prostě tyhleto psychické potíže, což jsou a myslím si, že kdo je nemá, tak je opravdu šťastný člověk. Tak i v těch chvílích, to umět nějak buď verbálně nebo neverbálně, nebo aspoň náznakem odkomunikovat, protože na tom se dá udělat úplně všechno. I: A tieto psychické obtiaže mávaš len ty alebo aj tvoj partner?

R: Občas si partner. Tak nějak se to v nepravidelných intervalech střídá a tím, že on je trans, tak právě vlastně ještě má jakoby navíc dysfórii, což je zrovna něco, čemu já nedokážu nikdy vlastně porozumět, ale chápu, že to je pro něj něco velmi těžkého a náročného, čím si prochází a jako s největší pravděpodobností bude procházet nějakým způsobem po celý život i případně po tranzici, protože to se stává. Každý člověk to má jinak. A co dělám já je, že když nevím, jak mu pomoci, tak se prostě zeptám: „Je něco s čím ti můžu pomoci a nebo si o tom chceš promluvit a nebo to prostě mám jenom nechat být?“ a takhle od toho se vždycky odpíchnu.

I: Z tohoto tvoje roprávání je čiastočne vidieť, že jako váš vztah funguje a na čom je založený, ale vedela by si mi možno priblížiť nejak proces vzniku tvojho súčasného vzťahu?

R: Seznámili jsme se paradoxně přes mého bývalého partnera. To je takový jako hrozně smotaný, komplikovaný příběh, ale zestručně... online a přes vlastně teda přítele to znamená... přes společný zájem, přes cosplay komunitu. A ještě taková jako pikantnost, takže můj přítel je z Británie, takže já jsem vlastně bilingvinní a on se přistěhoval sem za mnou, do Česka, protože vyrůstal v hodně komplikovaném prostředí a kvůli tomu zanevřel na Anglii. Nemá ji rád a rád se vlastně odstěhovat do jiné země, což předtím, než jsme se poznali, plánoval, že prostě chce vycestovat někam pryč. Takže teď má možnost zůstat tady teda přes vízum, má práci, raz by se chtěl vrátit do škol – vystudovat vysokou, ale finančně to zatím nejde, takže jsme spolu teda, teď vlastně už 4 roky, ale podstatnou část toho vztahu jsme byli ve vztahu na dálku. To je taky cenná, ale hrozně náročná zkušenost, protože to bylo v době, kdy udeřila pandemie a já jsem poprvé byla přes rok bez jakéhokoli intimního fyzického kontaktu a zjistila jsem, díky tomu, že opravdu je to pro mě není to... jako řekla bych pilíř. Není to úplně první příčce, ale je to důležitá součást, protože už i jenom to objetí nebo vůbec tam ta fyzická přítomnost toho člověka ve stejné místnosti, nebo vůbec to jako spát v jedné posteli... tam nebylo a jak víc ten čas plynul, tak tím se ta pomyslná propast mezi námi prohlubovala tím, že bychom si denně volali, byli jsme v kontaktu a pořád jsme emočně si byli velmi blízcí... tak ta fyzická propast tam byla hrozně znát a byla to opravdu hodně, hodně náročná... ale naštěstí jsme to jako přečkali. Bylo to už opravdu jako hodně... jednu dobu už, že to nezvládnou, a že jako se rozejdeme, ale, ale pořád mě tam jako pojili ty emoce. Hrozně mě to trápilo, protože jsem věděla, že se s ním rozejít nechci, že ho miluju, ale prostě jsem fyzicky hrozně strádala... bylo to hrozně jako zoufalý a pak teda konečně se otevřely hranice, očkování a a my jsme se mohli vidět, a pak jsme měli sice ještě nějaké potíže, protože oba prostě potřebujeme terapii on jednak kvůli tomu, čím je obtěžán z minulosti, já kvůli těm svým psychickým potížím, ale i přesto, že jsme se furt ještě k terapii nedostali, protože finanční prioritu zajímají různé věci, jako veterinu pro kočky a doktory a tak, tak si myslím, že nám to funguje víc, než kdy dřív, protože spolu bydlíme, hodně komunikujeme, snažíme se komunikovat a děláme hodně kompromisů, respektujeme se, hodně si ustupujeme, když je to potřeba, já se hodně učím být tím trpělivá, protože jsem vyrůstala s maminkou, která byla velmi narcistní osobnostně a hodně, hodně mě to ovlivnilo, způsobem, že se taky často chovám nebo chovala jsem se hodně sebestředně, a díky němu jsem pochopila, že to vlastně dělám, a jak si to uvědomovat, jak to nedělat. To znamená, jak teda komunikovat tak, že dobře, když mi něco vadí, tak to ale můžu komunikovat normálně, bez těch vypjatých emocí a a ne výbujně, tak jak to celý život dělá maminka. Stále dělám a zjišťuju jaký je to vlastně problém, až bych opravdu asi využil terapii, protože popovídat si o tom s někým, s nějakým odborníkem, kdo by mi byl pak schopný to reflektovat a říct: „Dobře pojďme zkusit třeba tuhle strategii.“, by bylo hrozně fajn. Takže to je takový jako můj osobní cíl do budoucna, ale přemýšlím, jestli tam ještě k tomu poznání něco... Já jsem úplně od počátku věděla, že je trans. On to vlastně o sobě věděl už asi od 11 let, takže velmi brzo a úplně od začátku už jsme cítili, že si můžeme důvěřovat, že jsme, že jsme oba lidi, kteří zvládnou udržet tajemství nebo prostě jako... nechat si nějaké věci pro sebe. Takže jsme už od začátku věděli na čem vlastně jsme, jaký jsme osobnostně, jací jsme osobnost, co děláme, co máme rádi, kde máme ty hranice, co nám vadí, co jsou naše nějaké jako spouštěče něčeho, co jako čemu se chceme vyhnout jsme respektovali takže, takže a to je taky jeden z důvodů, proč já jsem se pak s tím svým bývalým partnerem rozešla, protože tam všechny tyhle věci, které my jsme od začátku cítili, že tam jako vůči sobě máme a můžeme mít, tak tam často chyběli v tom mém vztahu s těmi bývalým partnerem, protože ten můj bývalý partner byl hodně sólový hráč a často se choval poměrně sebestředně. Takže tam jsem pak usoudila, že, že si musím vybrat a a vybrala jsem si, a jsem spokojená.

I: Teraz si pekne zhrnula aj otázku čo som ti chcela dať, že aký bol ten predchádzajúci vztah...

R: Já jsem hodně, hodně vinila sebe dlouho, ale tím, že můj současný partner tam celou dobu byl vlastně, jako ten nejlepší kamarád... on totiž byl v té době nejlepší kamarád toho mého partnera, tak jsme se seznámili, že „jo aha, tak můj partner má jako nového nejlepšího kamaráda z Británie, tak bych se asi taky měla jako seznámit, ať teda jako jsem dobrá přítelkyně.“. No začali jsme si s tím svým současným přítelem psát, a tak to vlastně vzniklo. No takže on celou dobu tam u toho byl aa věděl proč my se s tím svým bývalým hádáme nebo co tam nefunguje, co... kvůli čemu pláču nebo co tam jako je špatně. A ne, že by to bylo jako můj terapeut, ale hodně jsme si o tom povíдали. On se mě prostě vždycky zeptal, „proč tě to trápí? co tě trápí?“ aa pak mi taky nějakým způsobem na to říkal svůj názor, protože se mu to nelíbilo a v té době

už taky jako vůči mně měl nějaké ty city, takže byl hodně jako protektivní. Říkal mi, ale tohle není v pořádku, tohle by sis neměla nechat líbit, měli by sis o tom promluvit a buď si teda dát nějaké jako hranice nebo nějak něco s tím dělat. Tak jsme si s tím mým bývali promluvili. On mi to vždycky všechno odkýval, že dobře, dobře, tak jo, tak to uděláme takhle a pak to vlastně nefungovalo z jeho strany. Já jsem teda řekla dobře, tak jsme si teda něčím prošli, popovídali jsme si o tom, shodli jsme se teda na nějakých jako pravidlech nebo strategii, no ale ona ta strategie pak fungovala jenom jednostranně, takže na tomto potom vlastně rozpadlo.

I: Vedela by si nějak konkrétnějiš povědat, o boli ty zraňující věci?

R: Jo, jo, vím. Je tam toho poměrně dost, ale z těch věcí, co si hodně živě pamatuji, že mi opravdu vadili, tak bylo porušení slibů. Jednak teda slibuju, který jsme... nebo slibuju... jedno z těch podmínek toho otevřeného vztahu, že „tuhle konkrétní osobu prosím tě ne, ta by mi vadila“, takže z toho tam něco proběhlo, tak to byla jedna z takových věcí. K tomu tam bylo to, že jsem o tom nejdřív nevěděla, a že jsem si myslela, že tam něco začalo a začala to ta osůbka, ale ten můj bývalý partner mi o tom 2 roky... vlastně nelhal, prostě mi neřekl, jakože dlouho „jsem to začal vlastně já“. A já jsem až po 2 letech, co jsem hrozně jako byla našťvaná a zanevřela jsem do toho člověka, tak jsem od něj zjistila jako „no já jsem to tehdy, ale jako nezačala“ a říkám aha, tak to by bylo dobré vědět a pak jsem šla za tím svým bývalým partnerem, a říkala jsem si; „já jsem se dneska dozvěděla zajímavou věc, že tehdy jako na té oslavě, co tam něco proběhlo, takže to jako došlo od tebe...“. A teď jsem jako viděla na něm, že, že jako průšvih, protože ... aha červené svítýlko... a to to opravdu 2 roky a já jsem jako byla hrozně našťvaná jako na toho člověka, ale jako neprávem protože prostě byla to oslava, pilo se tam, aa to sice pro mě osobně jako není, není úplně mluva, ale, ale prostě vzešlo to jako od toho mého bývalého partnera a on mi to neřekl. Kdyby mi to řekl, tak bych rozhodně byla našťvaná, ale byla bych spíš schopná mu odpustit a nějak to přejít, než když jsem se takhle zpětně jako dozvěděla. „aha dobře a ty jsi byl úplně v pořádku s tím, že vlastně 2 roky... já jsem tady na někoho našťvaná, kvůli jako tobě a nechce se s tím člověkem ani stýkat, zatímco ty se s ním stýkat chceš a vždycky říkáš, no ale vždyť to není tak jako hrozné... Potom spoustu situací, kdy se to dalo prostě vykomunikovat jakože, hele tak něco ...no ale nepřišlo to takže to byla taková jako, jako věc co mi hodně vadila. Prostě takový ten nedostatek té komunikace. Taková jako blbost v uvozovkách, ale proč se o tomhle tom musí jako lhát. Proč se to musí zamlčovat. Prostě pojďme si o tom říct hned, dokud se to jako... dokud je to žhavé. A další věc byla, že jsem říkala dělej si co chceš, můžeš klidně pít já nevím všechno, hlavně prostě buď v bezpečí a jako do něčeho nespadni. Protože bývalý partner byl jako umělec, umělecký typ a měl právě tendenci jako spadat do závislostí, takže já jsem tam byla vždycky hodně jako opatrná aby, aby tam... keďže jsem byla starší a jeho rodiče mě měli hodně rádi, tak jsem byla taková jako... měla jsem prostě pocit, že jsem vlastně svým způsobem jako zodpovědná za toho člověka trošku, tak bych to řekla. Řekla jsem, že mám jednu jedinou věc, která mi opravdu hodně vadí. Nemám ráda, když někdo kouří, protože jsem sama nekuřák a hrozně mě to jako fyzicky vadí, nejenom kvůli jako pachu, ale že se mi pak jako dělá fyzicky špatně z toho, takže prosím tě jako nekuř. No a pak začla kouřit a několikrát jsme došli k tomu jakože, hele fakt mi to vadí, slíbili jsme si to opravdu jako jedna z mála věcí, co jsem řekla: „Prosím slib mi to“, protože vím, že slib je opravdu závazek, a že má problém se závazkem, takže jsem mu do toho nenutil, ale tohle byla jasná jedna věc, u které jsem řekla „prosím slib mi, že nebudeš kouřit“ „dobře, ano slibuji“ a pak no já jsem si jako dal cíčko támhle s někým. No big deal, ale pro mě to jako byl big deal. A on vlastně nebyl schopný pochopit, jako už mě to opravdu zranilo, protože v tu chvíli to pro mě byl zlomený slib. A já beru jako sliby, když už se řekne slib mi, beru vážně, kór když jich je jako málo nebo když je jeden, nebo tak. Takže to jsem pak i plakala a byla jsem z toho hrozně smutná, protože jsem měla pocit, že já vlastně mu nestojím ani za to, aby ten jeden slib dodržel anebo, aby za mnou přišel s tím, že řekl „hele nezlob se, ale já fakt hrozně moc chci si jít zakouřit, prostě přežiješ to jednou... jasně, že bych jako reagovala jinak. Tak to, to byla taková věc, co mě jako, co mě hodně, hodně vadilo. No a jinak, jinak z toho, co jako hodně vystupuje prostě nedostane komunikace. Kdykoli jsem se zeptala, protože jsem měla pocit, že se něco děje jako „co se děje, jestli si jako o tom chce promluvit nebo i když pro to nemá slova tak jestli můžu nějak pomoci...“, tak takové jako „no nevím, nevím“ a bylo to pořád jako pocitově, že tam něco je, ale nebyla tam ta ochota se o tom aspoň nějakým způsobem jako pobavit. Ani moc třeba s odstupem a měla jsem občas pocit, že mě trošku... jako, že si jakoby neřekne o prostor, ale jako vytěšňuje mě trošku z toho svého soukromí a byla jsem jako ublížená, protože jsem si říkala „dobře když chceš prostor, tak mi to řekni ať nemám prostě pořád pocit, že jsme tým, že to není jako... no teď s něčím procházím, ale nechci tě, tak jdi pryč.“. Měla jsem z toho jako pocit, že jsem hodně, hodně jako vyčleňovaná, protože pak se třeba o tom bavil s kamarády nebo s jinými lidmi a já jsem o tom nevěděla, a cítila jsem se hodně jako vyčleňová, takže to mi vadilo.

I: A teraz len, aby som sa zorientovala, tak tvoj súčasný partner je ftm a tvoj bývalý parter je...

R: Joo, on je teďka nebinární.

I: A keď ste boli vo vzťahu, tak sa už identifikoval jako nebinárny?

R: V tý době ještě ne. V tý době to ještě bola cis žena.

I: uhm

R: Respektive tomboy, ale to je spíš jako životní styl nebo styl oblékání než identifikace.

I: Jo.

R: Takže bych řekla maskuliní žena.

I: uhm. Teraz ešte nadviážem na niečo predchádzajúce. Keď si vstupovala do vzťahu s terajším partnerom, tak si vedela, že je transrodový. Vedel aj on o tebe, že si pansexuálka, predtým než ste boli vo vzťahu?

R: Jo, jo věděl.

I: Takže coming out vo vzťahu nebol?

R: hmm byl. Úplně v tom prvním. Bylo mi prostě 14, 15 a to jsem začala chodit prostě se ženou, která během toho vztahu vlastně zjistila, že je trans muž, takže tam coming out byl. Byl s tím spojený prostě i rozchod, po čemž si ten člověk, ten, ten přítel uvědomil, že „aha já vlastně jako nepotřebuju začít nanovo úplně se vším všudy, já tě vlastně pořád miluju, tak můžeme se dát zpátky dohromady“. Ale tam ten vztah byl hodně, hodně jako... to bylo hodně velký špatný. To já vlastně zmiňuji jenom proto, že tam byl ten coming out, ale to je jinak taky... To byly taky asi zhruba 4 roky vztahu, a to byl hrozně, hrozně človíček, který byl ... jako... vyhraněný a komplikovaný. Vlastně když mě potkal, tak to bylo v době, kdy se všechny tyhle tyhle... když jdou všechny ty problémy... vyplouvají na povrch a když všechno co se má a co se může jako pokazit, na všech rovinách, tak se pokazí. Prostě ta puberta. Tak v tu dobu já jsem se s tím člověkem dala dohromady a bohužel jsem se do něho fakt hodně zamilovala. A jak to byl ještě ten první vztah, tak jsem měla jako ještě větší loajalitu. Úplně mě to jako... hodně negativně mi to ovlivnilo život. Hodně mi to jako poničilo vztah s rodiči aa jako taky moje studijní, moje studia a tak, ale, ale zase dalo mi to tu zkušenost právě a a hrozně moc znalostí, ohledně vůbec trans komunity a queer. Myslím, že to je vlastně ten coming out zažila. Zažila jsem teda jako dysfórii z první ruky toho partnera. Věděla jsem, nejak intuitivně, jak toho člověka jako podpořit. Pak jsem zjistila z nějakých článků, jak teda člověka podpořit... Tenhle vztah mě mimo jiné třeba naučil, co to je BDSM, spousta jsem jako věci vyzkoušela i po sexuální stránce, protože tento partner byl hodně, hodně sexuálně aktivní a já jsem byla taková jako, že jsem na všechno řekla ano. Takže jsem to vyzkoušela jako všechno konsensuálně, ale jsou to věci, u kterých dnes vím, že jako není to něco, co bych nedávala, ale můžu říct, že jsem si to vyzkoušela. Takže pro tohleto všechno, byť to... byť to byl jako vztah velmi toxický, tak můžu říct, že jako ano, něco mi to dalo. Dalo mi to hodně zkušeností, takže, takže tak. Ale nedoporučuju. Radši to vyzkoušet ve zdravém vztahu.

I: Jo a vlastne, koľko si mala vlastne partnerských vzťahov?

R: Tři. První tento s coming outem, druhý se ženou, co je teď nebinární osobou a teď s trans mužem. To je vše, co se teda týče jako vztahů. Pak nějaké ty lásky tam někde byly taky, ale to bylo neopětované, takže tak. To úplně nepočítám. To byla, to byla cis žena, lesba a taková hrozně jako, jakože závazky vztahy ne, aa já jsem byla jako, ale srdíčko řeklo ano, takže jsem prostě rok jako jí rotovala v životě, zachraňovala jsem jí od jejich depresí a pak jsem se vrátila zpátky k tomu toxickému trans příteli, protože jsem potřebovala někoho, kdo mi řekne „já tě miluju taky“. Takže to bylo takový, jako komplikovaný, ale ve vztahu jsme nebyli, takže, takže jakoby zkušenost taková čistě pocitová.

I: A teraz sa ešte vrátim k tomu prvému vzťahu, tak ty si sa vtedy považovala za LGBT+ osobu?

R: No úplně zpočátku, já jsem vlastně nevěděla, jaká je moje orientace. Úplně, úplně moje nějaké první jakože „já mám kluka“, jako pokusy, tak mi bylo asi 12, 13. Prostě jsme se držali za ručičky a v té době, jsem zjistila, jakože kluci jsou trošku blé. Protože nám bylo 12, 13, takže co tam jako člověk čekal... No a pak jsem potkala tady tohle toho teda, v té době ještě jako slečnu, a říkala jsem si „jé aha, já jsem se zamotala do slečny. tak jsem asi homosexuální“, tak jsem asi lesba, takže jsem doma... já si pamatuji v kuchyni raz přišla jsem za mámou a řekla jsem: „Mami já jsem se zamilovala do holky. Já jsem asi lesba.“. Máma se tak jako pozastavila a řekla: „Aha, dobře, tak jo. Dobře.“. A a proběhlo to jako v pořádku a pak si nechala jako od nějakých jiných příbuzných jako namluvit, že „ne ne ne Max určitě není lesba. Ona je, ona jenom naučená, ona jenom zkoušet, jenom zvědavá a nezůstane to dodnes.“. Takže, takže já jsem vždycky říkala „asi jsem tohle, ale nejsem si jistá vlastně nevím“, a potom coming outu jsem začala říkat, no mě je to vlastně jedno. Pak jsem časem zjistila, že existuje pojem pansexuál, co označuje a řekl jsem si „aha, to by vlastně sedělo“, protože mě to je vlastně jedno přesně v tomhle v tomhleto smyslu. Takže od té doby jsem začala se identifikovat jako pansexuál.

I: A s touto identifikáciou si sa niekedy aj zdôverila v partnerskom vzťahu alebo si proste začala nejak fungovať a neriešilo sa to nejak?

R: Nějak se to nikdy vlastně neřešilo. Jenom v tom prvním vztahu jsme teda přišli na to, jakože aha tenhle pojem existuje, tohle vlastně sedí, tak tím pádem jsem asi pansexuální. Takže s tím se pak začalo pracovat, ale nikdy to nebylo něco jako... okolo čeho by byla nějaká jako diskuse, debata nebo, nebo pochybnosti. Spíš naopak to bylo jako příjemné zjištění, jakože „aha ono to má vlastně název“ a měla jsem pocit jako, že nějak jako validity že, že to není jenom jako „já jsem prostě asi jako divná vložka“, ale, ale, že se to dá někam jako zařadit, a že teda už se tím asi jako nějaký odborník zabýval, a dal tomu jméno, a že prostě to není jako proti přírodě nebo, nebo tak... Že jsem jako ztratila pocit té divnosti a měla jsem pocit jako, že

„jo ano, já se dám, jako zvládnou se někam jakoby zařadit a mám z toho pocit jako, jako komfortu, že, že je to fajn. Že můžu někam vlastně jako patřit.“

I: Napadá mi, že všichni tvoji partneři byli monosexuální?

R: Až ten současný. Ty první dva byli otevření a vlastně ten můj úplně jako první partner, tak pak vlastně časem... si taky procházela nějakými svými vztahy a potom skončil v polyamorním vztahu, kde nejdřív teda potkal může, s tím se dal do registrovaného partnerství, a potom se ještě dali dohromady s jednou slečnou jeli vlastně polyamorní vztah, který jim nakonec bohužel nevyšel, protože ten registrovaný partner, spadl do alkoholu, takže, takže se jako.. nevím jestli rozvedli nebo rozváděli to registrované partnerství... a teď se budou brát s tou slečnou, že budu vlastně mít jako heterosexuální svatbu, ale vím jako, že byli v tomhle polyamorním vztahu k rádu jako pár let, a že poměrně dlouhou dobu jim to taky fungovalo. A, že už v době, když jsme byli spolu my dva, tak vím určitě, že kdyby se tam někdo naskytl, takže on by tomu otevřený. Já v té době asi ještě ne, protože jsem měla hodně pochroumané sebevědomí a neměla jsem úplně pocit, že v tom vztahu jsme jako... rovnoměrně vzájemně podporováni. Měla jsem hodně pocit, že já jsem spíš ten, co hodně podporuje a drží nad vodou, a pomáhá, a vydávala tu energii, ale, že se mi úplně nedostává zpět. Takže tam, tam by to asi bylo vážlo. A ten, ten nebinární partner, tak ten... tam je pravda, že nevím, jestli ve vztahu ... na úrovni vztahu. Tam vím, že to bylo na úrovni jako té sexuální, že tam jako to bylo v pořádku, ale jestli by to bylo na úrovni vztahů... Tam si myslím, že z jejich strany, by to muselo opravdu záležet na těch lidech, jak si oni padli do oka, ale teoreticky. Myslím si, že prakticky jsme se o tom jako nebavili.

I: Smerujem možno k tomu, že či si sa niekedy stretla vo vzťahu s obavami z toho, zo strany partnera/ky, že vlastne nemáš nejak vyhranené to spektrum osob, voči ktorým pociťuješ atraktivitu,

R: Já jsem našťastí vždycky v těch vztazích tyhle věci uměla vykomunikovat, takže tam tyhle ty strachy nebyly. No tam byly spíš ty přirozené vztahy na úrovni toho jako „no jsme kamarádi, ale co když se do něj zamiluješ nebo je to tvůj ex, co když se k němu budeš chtít vrátit“, takže spíš takovéhle ty obavy, ale to se pak časem vždycky... jako když ten člověk správně komunikuje a pak taky přirozeně nabere víc nějakého sebevědomí, tak se to pak spraví.

I: A vedela by si mi nejak priblížiť, nejaký tento moment, keď tam boli nejaké tieto obavy?

R: S mým současným přítelem hodně. Tam to bylo dané tím vztahem na dálku, protože on tím, že byl vlastně zaseklý v Anglii, ale já jsem se mohla pravidelně kdykoliv stýkat jednak s tím mým nebinárním bývalým přítelem, a pak ještě s tou jednou slečnou, do které sama neefektivně zamilovaná. Tak pro něj to byly emočně dvě takové, takové jako černé vlajčky, které tam vlály a byly jako „no a co když, protože ty tam nejsi fyzicky a ona jako fyzicky strádá. Co když ti k nim jako uteče nebo co když ti jako... co když s nimi bude něco chtít mít? aa mně to jako zraní?“, tak z jeho strany to tam bylo, a to naprosto chápu. Ví, že prostě v té době, bohužel, se s tím nedalo nic dělat, protože prostě jednak byly zavřené hranice, a jednak ještě i předtím, než se zavřeli, tak finančně to bylo příliš náročné na to se navštívit, protože on žil na jihu Anglie asi autem jako 7 hodin od Londýna. Takže se tam muselo dojíždět hodně přestupama a vlakem, a autobusem. Byly hodně náročné a tam je úplně všechno strašně drahé, takže já jsem tam za ním byla jsem dvakrát nebo třikrát. Dvakrát a vždycky to bylo „dobře budu teď měsíc v létě pracovat někde na brigádě, abych to pak všechno mohla utratit“, takže, takže to nebylo možné.

I: Ale rozumiem tomu dobre, že tá obava nepramenila teda z toho, že si pansexuálna, ale z tej vzdialenosti?

R: Jo a také s tím, že jsem tam měla s těmi lidmi nějakou historii. Tím, že jsem demisexuální a on to věděl, a věděl, že tým, že už tam mám nějakou historii s těmi lidmi, přecejen nějakou tu nostalgii, ten sentiment, tak to je to, čeho se tam bál. Jinak... necítil ohrožení z někoho jako neznámého.

I: A o tom že si demi vedel preto, že st esa spolu předtím jako kamarátili alebo?

R: Jo jo. Já se přiznám, že už ani nevím, kdy jsem přišla napojen demi sexuála. Jestli to bylo zhruba stejně jako pansexuál hm to už si nepamatuji, ale buď jsme to taky věděli nebo on to věděl od samého začátku, nebo to potom nějak vyplynulo v konverzaci a byl to takový fakt... I: Možno sa ešte opýtam takú otvorenejšiu otázku... Je ešte niečo ku tvojim vzťahom, čo nezaznelo a ty to vnímáš jako podstatné?

R: Premýšlím, co by to ještě mohlo být. Je pravda, že občas mi trochu chybí feminní znaky nebo ten feminní fyzický kontakt, protože vím, že ten jsem měla jako opravdu hodně... hluboce jako emočně v srdci, s tím nebinárním partnerem, ale není to něco, co by mi jako mělo teď ten současný vztah jako narušit nebo, nebo co by měla být nějaká překážka, ale vím, že to je jako jedna z věcí, u který si říkám: „jo jako když někdy měl můj partner změnit názor a měli bychom mít možnost jít do polyamorního vztahu s nějakou slečnou, tak si myslím, že bych to uvítala. To je něco, co jako tam mám, takový ten jako... sentiment, tu nostalgii... Jo to bylo moc fajn, ale, ale není to něco, co bych jako aktivně potřebovala nebo by mi opravdu hodně chybělo, ale to jenom cítím jako, že tam je taková troška jako... ne potřeba, ale jako, jako takový... přemýšlí, jak to nazvat česky... no takový jako toužení. Něco na ten způsob. Taková jako rozumíme si, že jo. Právě mě se to vždycky vybavuje v angličtině.

I: S týmto si mi pripomenula tému nejakých spoločenských stereotypov voči osobám, ktoré sú priťahované viac ako jedným pohlavím. Hmm...dobře tomu rozumiem, že v podstate to „chýbanie“ nie je také, že teraz som vo vzťahu s mužom, tak potrebujem tú ženu...Nie je to takéto silné? Vyslovene nejaká absencia?

R: Ne, silné to není. Je to takovéhle, jako jo, když si to představím, bylo by to moc fajn, ale není to něco bez čeho bych nedokázala žít. Není to silná potřeba.

I: Jo a myslím, že si to nazvala femininna neha?

R: uhm

I: čo presne si mám pod tým predstaviť?

R: Uhm, no. Nějaké opravdu hodně jako feminní takové jako stereotypně feminní fyzické znaky. To znamená vůně jako dámských parfémů, spíš jako ta hebká pokožka a absence hodně jako ochlupení nebo jako ženské účesy... nemusí ani být dlouhé vlasy, ale jako prostě tam taky ten... ta jiná vůně, to ženské, občas to ženské oblečení, nebo makeup, nehty, hlas... prostě taková ta jemnost. Hodně, hodně takové té jako stereotypní, ale jako femininní znaky. Prostě ten půvab, ta něha, ta krása... a proto mě třeba taky jako paradoxně hodně fyzicky přitahují homosexuální muži, protože někteří z nich jsou právě jako fyzicky muži, ale mají hodně těhle těch jako feminní znaků. Mně se to hrozně líbí tohleto, tohleto konkrétně mě docela jako chybí, protože chápu, že tím, že můj přítel je trans muž, tak přirozeně je mu jako pohodlnější, když má jako mužské znaky... a mně to nevadí, ale zároveň jako myslím si, že mám preferenci spíš v těch ženských znacích.

I: Možno mi napadá otázka, že či máš ty nejakú tendenciu vyvažovať, napríklad, keď teraz tvoj partner viac sa cíti pohodlne v tej roli stereotypného muža, tak máš ty tendenciu ísť do tej role stereotypnej ženy?

R: Naštěstí moc ne. My to máme ve vztahu hodně volně. Já jsem v dominantní roli spíš po praktické stránce. Vyloženě jako pamatuji si věci, organizuji výlety, spíš umím vyměnit žárovku než on a opravdu jako ta praktická báze, ale že bych jako tam podprahově jako vyvažovala nebo, nebo se stavila do té hodně ženské role... to moc ne. Spíš mě... mě osobně je hodně komfortní i ta jako mužská. Od oblečení, přes já nevím postoj nebo, nebo hodně v tom oblečení to je, které tam jako vím, že odjakživa, už když jsem byla jako malá a měla jsem jako třeba mít na sobě něco růžového nebo s výstřihem, nebo sukni, tak jsem se cítila prostě strašně nepohodlně a zůstalo mi to do dneška. Že na někom jiném se mi hrozně líbí, když má třeba podpatky a sukni, ale mě osobně je to strašně nekomfortní i třeba jenom si oholit nohy mi je hrozně nekomfortní nebo, nebo lakovat nehty, nebo je to, je to takové jakože přijde mi, že to nejsem já a to je jeden z důvodů, proč já teď v současné době si říkám: „znamená to něco nebo jsem prostě jenom maskulinní žena? měla bych si nějak pít jako potom či třeba můžu taky být nebinární nebo na tom spektru a nebo prostě jenom mám jako preferenci v tom, v tom zevnějšku?“. Takže to je jako taková věc kde opravdu vím, že mi přítel je opravdu pansexuální, protože občas jsem víc v tom vztahu jako, jako kluk, než jako holka a on je s tím úplně v pořádku. On vlastně nemá vůbec preferenci, ať už jsme spolu jako intimně a já se tam cítím spíš jako kluk, tak je to v pořádku a když se tam cítím spíše jako holka, tak je to taky v pořádku. Jediné co, tak když já se cítím jako holka, tak on se přirozeně cítí dominantnější a když je to naopak, tak tam je to buď jako na stejné úrovni anebo občas jsem zas dominantně cítím já a on se cítí submisivní, což jemuje taky jako komfortní. Nemá vlastně problém s tím, být intimně submisivní, což si myslím, že je taky strašně fajn, protože spouště lidem, ať už trans mužům nebo vlastně mužům, to dělá hrozně psychicky problém. Vůbec si připustit, že by to tak mohlo být, byť jim to je třeba jako příjemné. To je taková jako jedna z věcí, o kterých si myslím, že by se mělo víc mluvit, aby si lidi uvědomili, že to je normální, že to je v pořádku, že prostě to, že je někdo muž neznamená, že musí být vždy ve všem dominantní. Nemusí.

I: Čiže v podstate v terajšom vzťahu máte nejaké také prirodzené naladenie. Nemáte to nejak pevne stanovené?

R: Nemáme. Nemáme vlastně dané jako „ty nosíš kalhoty a ty nosíš sukni“ jako v uvozovkách. Nemáme vlastně jako tu dominantní slash mužskou a submisivní slash ženskou roli. Hodně se to tam jako prolíná anebo se střídá. Je to opravdu tak, jako jak, jak se člověk zrovna vspí nebo, nebo jak se zrovna cítí.

I: Ak tomu dobře rozumiem, tak ty si určité obdobie s tými predchádzajúcimi partnermi chodila v době, keď ešte boli ženami. Aké to pre teba bolo? Aké boli tie vzťahy?

R: Tam jsem v obou případech byla v té dominantní roli v prvním případě proto, že tomu partnerovi to tak bylo pohodlnější, protože měl rád ten pocit, že se o ně někdo stará, byť jsem v té době spíš měla jako potřebu já být ta submisivní, ale protože jsem byla hrozně loajální a chtěla jsem... to nebylo úplně zdravé, ale mojí prioritou číslo jedna bylo uspokojit svého partnera, prostě aby on byl šťastný a moje vlastní štěstí bylo až jako na, ani ne, druhém místě. Prostě bylo to někde úplně jako jinde a dnes už si uvědomuju, že to bylo strašně špatně, ale, ale v té době jsem to tak měla nastavené. Takže jsem se prostě jako sama sebe stavěla do té dominantní role, byť jako jsem to hrozně chtěla být ta submisivní a byla jsem v té dominantní. No v tom druhém vztahu už jsem potom přirozeně i se jako stavila do té dominantní, ale když jsem měla potom zároveň příležitost to jako vyměnit, tak to bylo jako hrozně fajn. Jakože mi to vyhovovalo. A teď když si to vlastně s přítelem střídáme, tak jsem úplně nejspokojenější. Je tam opravdu... nemám jako pocit toho, že bych se musela stavět do dominantní role, abych ho uspokojila, takže i když jsem v submisivní

roli, takže on je pořád spokojený, a že se můžeme navzájem jako dělat šťastnými, a že to tak je v pořádku, že to opravdu mám prostě pocit, že je to vyvážené. Je to strašně fajn.

I: Takže nevnímáš tam nic takého, že když si s někým kdo sa identifikuje jako žena, tak že máš tendenciu mať tam nejaký ten protiklad.

R: Podvědomě to tam asi bude. Taky hodně záleží na tom, jestli ta slečna jako maskulinní nebo femininní tip. Jestli je starší – mladší nebo jestli je vyšší nebo nižší než já. Tohleto jako jsou věci, které u mě hodně hrají roli, protože mám třeba nejlepší kamarádku, která je myslím jako stejného věku, je nižší než já a jsme teda jenom kamarádky, ale dokážu si teda představit, že bych jako s ní byla ve vztahu, nebo že bychom v polyamorním vztahu, a tam si já třeba myslím, že já bych se automaticky strávila do toho jako dominantního postoje, protože jednak je teda jako no nižší než já, a jednak ji mám hrozně ráda, a vždycky když jako se s ní vidím, tak mám hrozně jako potřebuji, a dělá mi radost, když vím, že jsem jí udělalo radost něčím, že jsem jí nějak pomohla, a zlepšila jsem jí den. Pro mě tohleto pramení jako z toho dominantního postoje, že ano i když je člověk submisivní, tak můžou udělat úplně to samé, ale mně osobně to přináší jako potěšení, štěstí, když jsem v dominantní roli a udělám někomu šťastný nebo udělám mu radost, tak mám pak pocit zadostiučinění. Jakože jo takhle, takhle je to fajn. Takhle a takhle by to jako mělo být.

I: A čo napríklad sú tie věci, kterými robíš radost?

R: Hmm... tak například konkrétně s touto kamarádkou je, že jako cosplay-ujeme anime, na které koukáme, a které nás hrozně baví. Uděláme fotky nebo tiktoky, kde jako děláme hrozný kraviny, ale je to jako... aby to, aby to opravdu vypadalo jako ty postavy a aby nás to bavilo, aby to potom jako i lidi bavilo. A ona sama si myslím teď prochází trošku jako nějakým sebepoznáním ohledně genderu, takže když má možnost mít na sobě tuhleto mužskou postavu a já mám taky na sobě mužskou postavu... a prostě tvoříme ten kontent, tak ono z toho má hroznou radost, a já pak třeba zatímco ona tam promuje videa, tak ji pomůžu uklidit kuchyň, umýt nádobí a pak se podíváme na film, dáme si spolu jídlo a já pak jako se jdou obléknout, ona mě jde vyprovodit a já na ni vidím, že opravdu jako je hrozně spokojená s tím dnem. Jakože, že, že jo... prostě ho zúročila nějakým způsobem, a že pak pokaždé, když se podívá na ty videa nebo na ty fotky, takže z toho mám hroznou radost, a že tam má prostě na lednici jako fotku z fotobudky, kam jsme šli, a že prostě vždycky hrozně jako... že z toho má tu radost.

I: Takže by sa to dalo zhrnúť nejakým opečovaním?

R: Jo, určitě, určitě

I: ...a zároveň poskytnutím nejakých pozitivných spomienok...

R: jo, zároveň něčeho, co tam jako může zůstat i po tom, co já odejdu. Jak ta praktická stránka, tak ta emoční. To jsou věci, jako u kterých si říkám jo, jsem dobrý člověk. Protože, když je to čistě na té intimní bázi, je to prostě ten sexuální akt, tak mě osobně to přijde hrozně pomíjivé, protože to jako se uskuteční, stane a po nějakou tu dobu... já nevím bezprostředně, pár dnů po tom se člověk cítí jako prostě dobře a pak může na to se i dívat zpátky. A říkat si „jo to bylo fajn“, ale už tam jako není taková ta jako, jak to říct, z toho ta vzpomínka, která by vydržela. Není to, je to prostě jiné. Takže jo, to taky jako hraje roli, ale rozhodně ne tak, jako prostě tyhleto čistě jako emoční přátelské věci.

I: V podstate teraz si opisovala jako sa správáš, keď si s mužom, ženou. Je možno nejaký rozdiel v tom, jako sa vnímáš?

R: Myslím si, že ano. Když jsem ve vztahu s mužem, tak mám víc pocit, že můžu být submisivní, a že to je v pořádku, než když jsem se ženou, protože tam mám potom pocit, že bych měla být v té dominantní roli, byť to logicky vůbec nedává smysl. Co jako mám zkušenost, co si pamatuji, tak když jsem s mužem, tak tam mám... nebo teda respektive s tím trans mužem... zjišťuju jakože... vůbec jenom představovat toho být ve vztahu nebo fyzicky s cis mužem... mi hrozně nepříjemná, až jako že, že se toho trošku bojím, protože jsem nikdy teda vlastně nebyla s mužem a je teda pravda, že taky jsem od všech svých kamarádech známých slyšela teda jenom negativní jako zpětnou vazbu, ale je taky pravda, že jsem se neptala jako dost lidí na to, abych si mohl udělat obrázek. Věřím tomu, že celá řada lidí co je ve vztahu s mužem je spokojená a má dobrou zkušenost. Já jsem jí jenom neslyšela. Takže myslím si, že tam jako končí ta moje jako... pansexualita, že já mám jako hranici postavenou tak, že dokud nejsi cis muž, tak je to v pořádku.

I: Teraz možno...ešte si hovořila o nejakjej tvojej bubline, tak ty sa nejak aktívne zapojuješ do queer komunity?

R: Řekl bych, že ano. Asi ne tak aktivně jako bych mohla nebo jako se jiní zapojí, ale chodím na demonstrace, chodím každoročně na Prague Pride, sleduji akce spolku Charlie nebo na instagramu posty Transparentu, podepsala jsem petici pro manželství pro všechny, sleduji Sme fér, vždycky na těch akcích chodím po těch stáncích a čtou co teda vlastně se děje a... ale zároveň nejsem členem žádné jako LGBT skupinky na facebooku, nechodím ani na nějaké takové akce jako piknik třeba spolku Charlie... Chtěla jsem teď nedávno jet na výlet, který pořádali a on něco mi prostě do toho vlezlo, takže nakonec bohužel na to nedošlo, ale jsem třeba jsem součástí queer spolku na vysoké škole, kterej je sice taky hodně maličký, protože jsme malá škola, ale tam jako jsem. Tá má sociální bublina je vlastně převážně cosplay komunita a ta cosplay komunita je převážně queer anebo alespoň queer friendly. Myslím si, že tam lidi, co jsou

nějakým způsobem homofobní nebo prostě fobní vůči queer lidem, tak jsou ve menšině a pokud, tak o nich ani nevím, protože se jim prostě vyhýbám. Víím, že jako je užitečné sledovat i jako profily nebo vůbec názory té druhé strany, aby si člověk potom mohl udělat obrázek, ale zjišťuju, že jsem pravděpodobně hypersenzitivní člověk, takže se tomu vyhýbám, protože mi to prostě nedělá dobře. A už jenom třeba když bych měla sledovat nějakou politickou debatu, tak taky mi z toho je jako fyzicky špatně. Takže se tomu jako vyhýbám a proto říkám, že žiju v sociální bublině, protože i když jsem třeba jenom na pridu a vidím, že tam jako je ten policejní kordon a za ním jsou ty extrémisti, tak se jim obloukem vyhnou. Nikdy jsem neměla prostě potřebu je nějak provokovat nebo se s nimi vůbec bavit... nebo ti lidé co tam stojí s tím transparentem, že Ježíš vás miluje, nebuďte gay, shoříte v pekle... a teďka tam jako horoucně mluví do toho, do toho ampliónu, tak si vždycky říkám „jo, jo jasně, jasně“ a radši rychle prostě projdou. Mimochodem tahleta konkrétní skupinka, těch lidí s tím Ježíšem, nevynechá nikdy ani jednu akci. To jsou opravdu nejvěrnější jako fanoušci, v uvozovkách, těchle akcí, protože tam nikdy nechybí...na žádný demonstraci, ani když je to proti vládě... vždycky tam jsou. Vždycky! Jo ale k otázce... když bych jako to měla porovnat s kýmkoli z okolí mojí rodiny, tak aktivní jsem, ale znám taky celou řadu lidí, kteří chodí na nějakou vysokou školu a daleko více se angažují. Asi bych řekla, že jsem tak jako mezi. Hodně pasivně. Také se pohrávám s myšlenkou, že bych mohla jako dobrovolničit pro Prague Pride, S barvou ven...to jsou věci, u kterých si říkám při komunitě „Jo tohle má smysl.“

I: Stretla si sa s nejakou nenávisťou alebo neprijatím tvojej identity v tvojom okolí?

R: Nemůžu si vzpomenout, že bych se s něčím takovým setkala přímo vůči mně, ale setkala jsem se s odmítavostí vůči mým partnerům, trans lidem. A ještě teda taková maličkost...kolega mojí kadeřnice je trochu taký čecháček, bych to tak teda nazvala, a u něj si nejsem jistá, jestli je otevřeně homofob, nebo jsou to jenom také pseudo-vtipné řeči. Proběhli nějaké řeči, ne přímo vůči mně, ale často tam padají hlášky typu „buzík“. Pro mě to je takový red flag, ale nějak vůči tomu nezasahuji, protože se zásadně vyhýbám konfliktům a pokud se nejedná o nikoho, koho já znám, a na kom mi záleží, tak se právě neozývám, protože z mojí zkušenosti víím, že to nemá ani smysl začínat nějakou debatu. Jakmile je jeden pod vlivem emocí, tak je to jako hrát pin pong v podstatě, a to nemá vůbec smysl. Prostě jako to je jen plýtvání energie a a svým časem, hlavně se nechci vystavovat něčemu čemu se snažím vyhnout. Pak jsem se spíš setkala možná až nenávistí vůči trans lidem se strany své maminky, ale to nesouviselo s faktem, že jsou trans, ale spíš je to spojeno s tím, že ten můj první přítel byl trans...a kdeže to byl obecně negativní, toxickéj vztah, tak moje maminka si to vztáhla na všechny trans lidi. Takže tam nehrálo roli to, že je trans. Ten vztah nefungoval doopravdy kvůli jeho osobnosti, nedořešeným potížím, ale ona si to vztáhla na celou tu skupinu lidí. Proto, když jsem potom časem přišla teda s tím, že mám kamaráda z Anglie, a že bych o prázdninách za ním na dva týdny chtěla přijet, tak mi maminka vyloženě řekla, že s nikým takového druhu nechce mít nic společného, a že mě teda finančně nepodpoří, a že nech si to teda zaplatím sama, což jsem teda nakonec i udělala, ale hodně mě to tehdy mrzelo, ale je to dospělá, vzdělaná žena s bakalářským titulem a to, že má v životě negativní zkušenost s mým bývalým partnerem, a že si to vztahuje na všechny trans lidi, je její problém, a ne můj. Já můžu jediné doufat, že se její postoj časem změní a teda našťástí se jí změnil. Dnes je jediným problémem, který má s mým partnerem to, že neumí česky, takže se s ním vždy snaží lámaně dorozumět. To je jediné, na co si vzpomínám, že to bylo hodně negativní a bylo to teda vůči trans komunitě. Mám sice ještě občas pocit, že maminka má pocit, že to, že chodím s trans mužem není dobré rozhodnutí, ale časem si uvědomila, že je to skutečně mé rozhodnutí a nemůže to ničím změnit, ale rozhodně cítím, že není jako 100% spokojená, protože spokojená by byla, kdybych s cis mužem, stejného nebo malinko vyššího věku, než jsem já, on by se o mě pěkně staral a měli bychom alespoň dvě děti. Nemůžu jí to vyčítat, protože chápu, v čem a jak vyrostla, chápu, že takový byl narativ celé její generace, a že to je jako mezigenerační narativ, který se hrozně těžko střetává. Nemám je to teda za zlé, ale zároveň to беру tak, že...not gonna happend. Zároveň, však pokud to respektuje, tak já to respektuji taky.

I: A počula si niekedy na seba smerovanú takú vetu, že „je to iba fáza“?

R: Uhm, myslím si, že jenom s tím prvním vztahem, ale pak se ukázalo, že to myslím vážně, že s tím člověkem chci být, což se pak ukázalo doma jako hodně velký problém, jelikož rodiče cítili, že to není jako dobrý partner. Bohužel se to teda řešilo cestami, které nebyly vhodné ani pro jednu stranu a spíš, abychom tam komunikovali já a rodiče, tak to bylo takový to: „Ještě ti nebylo 18, tak my si s tebou můžeme dělat co chceme a my jsme tví zákonní zástupci.“ a na základě toho se událo jako hodně dramatických zákazů, a situací, které ten vztah strašně porouchali. Ten můj bývalý, první trans přítel... tomu to vůbec nepomohlo, spíš přililo olej do ohně, protože se mě potřeboval zastat. Kvůli tomu všemu měla teda máma takový názor, jaký měla. Teď je to už teda lepší. Pořád si myslí, že trans lidé jsou hrozně komplikovaní a jakože to nemůžou být dost stabilní partneři, v tom je přesvědčená, ale to je její názor. Pak mi ještě napadá, tím, že jsem žila i v maloměstě, tak mám zkušenost s tím, že sousedé si o mě mysleli...takto táta tomu říkal, že nestandardní, oni tomu říkali divná.

I: Myslíš si, že je tvoja sexuálna identita, pansexualita v povedomí?

R: Myslím si, že odborně jo, ale v sféře společnosti ne. Obecně o nás v Čechách jsou schopni oni rozlišit heterosexuál, homosexuál, možná bisexuál a někteří asexuála, ale myslím si, že tam to povědomí končí. Co se týče genderu, tam je to ještě horší. Tak existuje žena, muž, výjimečně ještě trans muž či žena. U věkových kategorií 40+ jsem se setkala s...jako neporozuměním jako...nebinární. Moje maminka tento pojem už zná, protože jako čte odborné články a zajímá se, takže moji rodiče jako mají povědomí. Avšak pamatuji si, že jsme měli nepříjemnou debatu na téma manželství pro všechny, když mým rodičům vadilo, že by se tomu mělo říkat manželství, protože můj táta si vzpomněl, že svého času tady byla debata ohledně registrovaného partnerství a že se tento zákon přijal s příslibem toho, že se nebudou...nebude vyžadovat manželství pro všechny, což mi přijde hrozně jako takový bizardní alibismus, a zároveň nerozumím tomu argumentu: „Dobře mějte úplně stejný typ svazku, ale nenazývejte to manželstvím.“. Proč? Čím to ohrožuje tu majoritní společnost? Vlastně tam jsme se s rodiči nepohodli. Prostě dobře, ale i kdy by to mělo být, mít úplně všechny náležitosti stejné, tak to nebude mít stejný název. Oháněli se tradicí, že manželství je muž a žena.

I: Teba a partnera sa manželství pre všetkých už netýka?

R: No, vlastně ne. On už je legislativně muž, takže budeme mít standardně svatbu. Takže je to věc, co se mě už netýká, ale týkala by se řady mých blízkých, přátel, a i obecně mi to přijde jako něco logického, a myslím si, že to tu už dávno mělo být. Dost mě mrzí, že se o tom ještě stále vede debata, že to je vůbec ještě předmětem debat, protože mně to přijde jako něco přirozené v dnešní společnosti.

I: Posledná otázka; Je ešte niečo čo by si chcela na záver doplniť, povedať, čo ešte nezaznelo alebo ti príde jako podstatné?

R: Asi jen to, že sama bych ještě ráda prozkoumala svou genderovou identitu, ale co se týče sexuální identity a partnerského vztahu, tak si myslím, že tam bych nechtěla už nic měnit. Chtěla bych to jen udržovat a dále kultivovat.

KONEC ROZHOVORU

Príloha č. 5: Prepis rozhovoru č. 3

Dátum rozhovoru: 6.4.2023

Stopáž: 1:18:35

Účastníci:

I – Emma Gejdošová

R – Andrea

I: Teraz následne, rozhovor mám rozdelený do štyroch oblastí. Nejaké úvodné otázky na bisexualitu, potom otázky na partnerský vzťahov, kde sa možno hm, že možno budem chcieť aby ste mi trochu priblížili aj vzťahy s mužmi, aj vzťahy so ženami. Nejaké tie špecifiká skúsime nájsť. Otázky ku coming outu, skôr zamerané na tú vzťahovú rovinu a potom otázky zamerané čo sa týkajú viac nejakej osobnosti, prípadne sociálneho prostredia. Tak môžeme začať?

R: Jo.

I: Na začiatok hm, viem že je príliš skoro ráno a možno to bude ťažká otázka, ale aké máte úvodné myšlienky k téme výskumu?

R: Hm, úvodní myšlienky? Já jsem byla jako docela dost zvědavá, tak říkala jsem si, co je asi tak cílem aaa o co jako půjde a hodně jsem pak přemýšlela vlastně nad tím jak to mám. Jestli jsem s tím vlastně jako smířená. S nějakou tou svojí orientací, identitou a hodně jsem přemýšlela, že vlastně je v tom jako nějaká posun. Od té doby co jsem vlastně nad tím nějak jako přemýšlela a přitom jsem to vlastně nějak aktivně jako neřešila a bylo to takový jako pro mě složitý že mi došlo že v některých jako oblastech asi jako nejsem úplně jako srovnaná s tím s tím jak to mám hodně mě napadalo že přestože vlastně se zamilováváme jak do chlapů tak do žen tak vlastně těch vztahů jako bylo víc s muži a pak mi došlo že vlastně je v tom i takový to že kdybych vlastně jako zůstala seženou tak vím že je to vlastně komplikovanější co se týče jakoby dětí rodičovství a těchhle věcí tak jsem si říkala jestli právě proto že vlastně jsem vždycky chtěla být máma jestli v tom není i nějaký jako nevědomá jako zábrana vlastně jako s tou ženou zůstat protože to vždycky byly kratší, ty vztahy.

I: Na začiatku ste hovorili, že si nie ste úplne istá, či ste s tým nejak zrovnaná. Správne to hovorím?

R: Uhm, uhm...

I: A tak možno, skúste to nejak priblížiť aaa možno skúste aj nejak zahrnúť ten posun v identifikácii.

R: Uhm, myslím si, že jako stoprocentně srovnaná s tím nejsem nemám problém o tom jako mluvit jak to mám, ale mám problém o tom mluvit s rodiči a to si myslím že je asi jako takovej největší krok, kterej mi říká no tak asi to úplně nemáš jako 100 procentně srovnaný, ale vím, že jo jsem si stoprocentně jistá, že můj táta mi to jako nepobral, že by to prostě nepřijal, a že by to prostě... že by to bylo ještě... náš vztah už je tak jako komplikovanej, takže si myslím, že tohle už by ho jako úplně odrovnalo. Máme ta si myslím, tu jsem jako trochu nějak jako naťuká. Jako že jsme se jako bavili o těch vztazích a o tom jak to jako mám a když jsem vlastně zjistila z toho jako našeho rozhovoru, že má jako haldu předsudků tak mi to dost jako zabránilo jí nějak jakoby říct, že jsem jako na vztahy i se ženami aaa vlastně někdy jsem za jeho nepřiznala, ale myslím si že tam jakoby ta cesta mohla být a v podstatě jsem to odložila, že když bych se prostě znovu zamilovala jako do holky a byl by to vážný, tak jako je to asi jako řeknu, a že dokud to tak vlastně jako nemám, tak nemám úplně úplně motivaci to nějak víc jako řešit. No ale přáteli, hodně dobřejma přítelama, jako podstatě mi nejlepší kamarádi to všichni vědí. Tam potom otevřeně mluvíme, i když v práci se to mezi některé lidi kdo řekl náhodou a dost mě jako zaskočilo, že mohli jste to nechat na mně. Ale člověku je tam vlastně pak stejně potom líp když se to vím takže...

I: Uhm, čiže dalo by sa povedať, že ten coming out pred tou rodinou nechcete robiť z toho dôvodu, že by tam bola nejaká ztrata? Nejaké narušenie kontaktu?

R: Mmm, já je spíš nechci jako, když to tak řeknu, jako zatěžovat ty vztahy, když to vlastně jako není nutné. Ve chvíli, kdy jako vlastně neřeším rodičovství jako se ženou, tak mi to přijde jako v podstatě pro ty rodiče zbytečná zátěž, že by se vlastně v jejich očích jako stejně vůbec nic nezměnilo.

I: Jo mm... a s bisexualitou to máte jako? Od kedy sa asi identifikujete alebo kedy prišlo také to rozjasnenie?

R: Rozjasnění přišlo zhruba před 5 lety, když jsem se probudila vedle ženy po opilecké noci. To bylo velké rozjasnění. To bylo v době, kdy jsem vlastně už byla nějakou dobu prostě single a bylo to předtím jsem měla osmiletý vztah. Takže jako vůbec jako nenapadlo, že by to mohla být někdy jinak. Pak, pak jsem chvíli byla jako sama, pak jsem došla prostě na nějaký jako, prostě jsem šla na víno, že jo a ráno jsem se probudila vedle holky. V tu chvíli jsem si říkala jako cože a byla jsem dost jako v šoku. Byla jsem hrozně jako překvapená. Nikdy se mi to jako předtím nestalo, nikdy mě ani nenapadlo jako, že bych vlastně mohla mít jako nějaký vztah jako se ženou a pár dní jsem tak jako byla opravdu zaskočená a říkala jsem si tak jako co to znamená, ne že...o co tady do prkýnka jako jde jo a pak, pak jsem si povídala s kamarádem, homosexuálem, a svěřila jsem se mu, protože jsem si říkala „tak jako kdo jinej tohle může jako chápat jako

než někdo kdo si vlastně jako něčím podobným prošel“. A ten mi pokládá jako dost dobrý otázky. Je to psycholog. Takže to mi jako hodně pomohlo, nějak jako si srovnat ty myšlenky. Ptal se mě vlastně no a jako zdají se ti voní nějak jako sny a podobný věci... Mě vlastně došlo, že jako jo, že jsme vlastně od, od té doby jako zdají vlastně sny jenom o ní. On říkal „no a jaký tam máš jako emoce v těch snech“ a říkám no jako líbí se mi. Je prostě hezká, je krásná... prostě nádherná ženská. Aaa tak se mě ptal, na co došlo a já říkám, že jsme si udělali dobře... no a tak. Takže tak mi došlo. On se ještě ptal „aaj to máš jako eroticky? Prostě jako co tam prostě... jako přitahuje tě?“ ... a prostě když, když jsem ji dělala dobře no tak to bylo úplně jako největší blaho jako i pro mě, a tak aaa... V tu chvíli jako mi to vlastně došlo, že vlastně když jsou tam jako i ty emoce a není to jenom vlastně jako o tom zážitku, tak jako asi jako jo jako asi jsem schopná se prostě zamilovat jako do ženský. Pak bylo pár rendlíček aaa pár, pár jako měsíců jsme prostě toho utáhli aaa jako společně jsme se o tom nějak bavili a jak jsme si spolu povídali a potkávali se, tak jako mě to pomohlo jako vlastně to nějak jako přijmout. A to se mi taky svěřila že ona je bisexuálka. Když se jako prostě zamiluje, do koho se zamiluje... aaa neřeší to, a tak. Mě pak zpětně došlo, že vlastně to nebylo jako poprvé, co jsem se zamilovala do ženský, a akorát to bylo asi poprvé co to bylo nějak na nějaký jako vědomý úrovni nebo jak řeknu no.

I: A na akých úrovních alebo jako by ste popísali to, jako to bolo predtím to zamilovanie do žien?

R: Mmm, předtím to bylo vlastně jenom 1 a to bylo v 16 když jsem byla vlastně na základce tak tam byla jako 1 holka která se mi jako hrozně moc líbila, ale mě tehdy vlastně vůbec ani nenapadlo, že by jako to mohlo bejt jako něco víc. Vůbec jsem jako nad tím nepřemýšlela nepřipouštěla jsem si to pak tam proběhl takový to jako experimentální jako políbení, se kterým jako ona souhlasila a já jsem chtěla víc, ale ona ne. A mě to jako nějak zranilo ublížilo mi mě do takový jako odmítnutí jsem si říkala jako co blbneš tak seš asi magor prostě se jako nedělá, že jo todlencto... aaa tím, jak mi tam jako dala tu jasnou stopku. Tak jsem si jako řekla, že prostě jako je to zakázaný, že jo jako nedělá se to a vůbec mě nenapadlo jako nad tím dál jako přemýšlet. Jakože prostě by to jako takhle mohlo bejt.

I: A teda zpětně si myslíte, že tou stopkou bola tá reakcia té slečny alebo možno i to alebo nejaké chýbajúce povedomie o týchto témach?

R: Nebylo my jsme se o tom jako vůbec nějak nebavili ve třídě. Já se jako pamatuju že proběhlo asi jako tam proběhl 1 coming out 1 kluka, kterej jako je homosexuál, že jo. Aaa nás to všechno jako hrozně překvapilo a tím to celý jako vlastně skončilo. Jako todle téma... jak si pamatuju i tu moji reakci, která mě samotnou překvapila. Něco jako: „jakto, že tě to překvapuje vždyť je to jasný“. Jo, že jsem ani jako si říkala. Takže se nad tím vůbec nepřemýšlela dyť to je úplně jako zjevný, že to takhle prostě má... aaa nějak jako, tam myslím si, že to přijetí jako bylo z mé strany jako hrozně rychlý. Že mi to přišlo vlastně... vždyť je to tak jako jasný, že proč se nad tím jako dal pozastavovat. jako teď to víme má to tak, je to jako v pohodě, že jo, ale nenapadlo mě vůbec u nikoho jako dalšího – včetně sebe – jako o tom nějak přemýšlet. Prostě byli jasně daný role. Jako seš holka, tak seš na kluky, seš prostě kluk, seš na holky. A jako víme že homosexualita existuje aaa jsou lidi, který jsou jasný prostě...aaa zbytek je konec. jo jako to jsem zpětně hrozně ráda. že jako v dnešní době už je to úplně jinak je to posunutý a myslím si, že i pro ty lidi je to mnohem vlastně jednodušší v tom, že tím, jak je to téma otevřené, tak člověk na to může přijít mnohem dřív může se s tím mnohem rychlejš srovnat. ušetří si spoustu nějakých jako klacků pod nohy, jako který jsme prostě tam měli my. já si teda myslím, že jako voboje. Protože jednak to, že ta holka mi dala jako stopku, tak pro mě byl takovej jako tam pocit jako viny, že dělám něco jako nepatřičného. aaa tím pádem si myslím, že se mi to jako zavřelo i tou stopkou vůbec o tom přemýšlet. A i to že se o tom vlastně vůbec jako nebavilo.

I: Jo a ty klacky pod nohy, co konkrétně si pod tím můžem představit?

R: Posměšky. prostě vím, že ten ten klučina, co to přiznal, tak ten si schytl, jako docela jako neskutečně jako... mě ho bylo hrozně líto. Najde odvahu prostě vždyť to stejně všichni víte jo aaa i takový to, že prostě myslím si, že jako je to doteď, jako do, do teďka prostě člověk to má jako jinak tak jako je divnej, že jo. aaa tak jako myslím si, že se to posunulo v tom, že homosexualita si myslím, že už je normální. uuu transgenderů u té nové jako generace, už taky, ale prostě to ty další identity, který se teďka jako na ně přichází, tak si myslím, že teď to má jako hodně komplikovaný. Že jsou vlastně jako znova nastartuju jako tam kde my jsme byli před těmi 15 lety.

I: Presne hovoríte, že homosexualita a transsexualizmus hmm tak, hmm takže sú nejak v povedomí... a to ostatné je ešte tak nejak v tieni. Myslíte si, že aj to je teraz nejaká tá vec, čo Vás teraz ovplyvňuje?

R: Myslím si, že jo. Určitě mě to ovlivňuje, v tom, jak o tom mluví lidi. Furt vlastně patří k někomu, kdo je jako divnej, jako do té skupiny prostě těch divných, že jo. Co to mají prostě jako jinak.

I: A to, že ste jako divná jako bisexuálka, tak si myslíte, že len pre nejakú väčšinovú populáciu alebo aj napríklad v samotnej queer komunitě?

R: No to riziko tu prej je. že buď seš to nebo to, ale já ten pocit nemám. Jako mě to je asi, jako dost jako jedno, když to tak řeknu já to nějak jako nerozděluji jako. Prostě mám, mám lidi, který se nějak jako neškátulkujou do komunity a akceptuju mě, jako přesně takovou, jaká jsem. aaa prostě do, do komunity

jsem nakoukla jako v podstatě jenom párkrát, v momentě, kdy jsem tu otázku v sobě nějak víc jako řešila. Hrozně mi to jako nějak pomohlo. Taky jsem se setkala vlastně jako s přijetím vlastně v momentě, když jsem o tom jako mluvila, tak mě vlastně nikdy, nikdo, nějak jako neodmítl nebo, nebo mi neřikal, že jsem prostě divná nebo tak, ale myslím si, že to je nějakou jako mou intuicí a mým radarem, protože prostě jsou lidi, se kterejma o tom mluvím a jsou lidi prostě, se kterejma o tom nemám zapotřebí mluvit, protože člověk jako tuší, že ty to maj prostě ještě jako za opicema aaa podobně a nemám, nemám zapotřebí někoho přesvědčovat. Jako jo dělala jsem to aaa měla jsem ty tendence těm lidem třeba i otevírat oči a myslím si, že co se týče jako třeba mé mámy, tak se to nějak jako posunulo a tak ale nemá cenu lámat.

I: Takže v podstatě máte nějaký radar v uvozovkách, kterým sa riadíte, či a s kým tú tému otvorit'?

R: jo

I: A teda z možno viac taká otázka teoretická ... na zamyslenie. Je niečo čo Vám Vaša bisexualita, keď ste prešli nějakým tým otvorení dala?

R: Toleranci. Toleranci prostě k tomu, že jako je v pořádku jako mít to prostě jinak. Myslím si, že i teď ve svý soukromí psychoterapeutické praxi tak jako pro mě tohle prostě není absolutně jako problém. Jakejkoliv prostě jako klient, kterej to má tak či onak, tak prostě je pro mě normální. A taky jsem si trochu zjišťovala, jak to v té společnosti jako je se zákonama, registrovaným partnerstvím a myslíš si, že třeba i na registrovaný partnerství se mi obrovsky změnila jako názor. Si říkám ty jo tak kdybys žila se ženou, tak chceš bejt registrovaná jak nějaký auto? asi jako úplně né a předtím to bylo hm dobrý krok k toleranci a teď si říkám ty jo to je sakra malej krok k toleranci.

I: A při tej otázce registrovaného partnerství, Vám vadí ten obsah alebo skôr jako to označujú? jo a prý to je otázka toho registrovaného partnerstva a vadí vám ten obsah alebo sportu a jako R: Mně vadí oboje. Jako nechat se registrovat jako nějaký auto, jako označit se jako bejt jinej prostě vždyť to je úplně jako neskutečně dementní název. jo vždyť ty lidi prostě já bych chtěla mít jako manželství se ženou, pokud mu prostě jako se do ní zamiluji a budu s ním v nějakým dlouhodobým vztahu tak jako, prostě chci, aby byla moje manželka, jako a nevidím na tom absolutně jako nic, nic špatnýho jako pokud prostě hlásáme, že každéj má stejný práva, tak prostě proč by prostě nemohl bejt kdokoliv manžel prostě s kýmkoliv, do kterýho se zamiluje to pro mě absolutně jako není žádná jako bariéra. myslím si, že to je takový, že už jenom ten název ukazuje že tá stoprocentná akceptace tady prostě není.

I: Teraz ste spresne hovorili, že manželství a proste nějaký ten vztah...vedeli by ste povedať, čo pre Vás znamená partnerský vztah?

R: Noo hrozně moc. pro mě to znamená, že je vedle mě jako někdo, kdo... s kým vlastně jdu společně nějak tím životem. formou nějakýho sdílení, svěřování je to člověk prostě, kterej je blízkej. ví co prožívám větším si procházím může se zaměnit nějakým způsobem postavit podpořit mě. a je to někdo kdo, kdo mi věří kdo věří tomu, co dělá, kdo mě podpoří když tomu a kdo rozumí nejlíp jak to jde v podstatě jako mému, mému životu

I: A sú nejaké prvky, vlastnosti alebo niečo, čo by ten partner mal mať, aby to bol ten/tá pravá? R: Na to som už rezignoval. to si myslím že jako do koho se zamilujeme, to si prostě nevyberem. ten program tam nějak jako běží a pro mě je to spíš ne jako prvky co by měl mít, ale třeba bych si třeba přála. a jestli se to stane nebo nestane, jako v momentě, kdy mě ten člověk má rád, tak si myslím, že to jakoby běží automaticky, že to, co člověk potřebuje, tak dostane, protože prostě ten druhý jako je jemu na tom záleží, že jo a je to i o nějaký jako komunikaci. o to umět si prostě říct a myslím si, že v tom máme každéj někde nějaký hranice, limity, které si prostě nosíme prostě z předchozích vztahů, z rodiny aa tak. a jde jenom o to najít přesně jakoby tu rovnováhu v tom, aby člověk prostě dostal od toho vztahu, co potřebuje, protože prostě je to nebere jako samozřejmý. umí si třeba o to říct, když ten druhý to prostě nevidí jako samozřejmé a buď to tam je anebo to tam není. pro mě by měl bejt ten člověk empatický. Měl by mít, aby z toho mohl být dlouhobej vztah, tak si myslím, že tam musí bejt aspoň ty základní hodnoty nějak podobný nebo stejný, aby ty lidi směřovali vlastně oba stejným cílem. Ve chvíli, kdy tam ty hodnoty stejný nebo podobný nejsou nebo tam není nějaký respekt nějaký míry odlišnosti, tak zákonitě se ty cesty prostě po nějaký době rozejdou. Milovat-nemilovat, že jo? když tam prostě není stejná vize jako budoucností, tak je to pak jako náročná cesta. a buďte otevřená komunikace k tomu nějak povede, že si ten kompromis najde nebo prostě ne.

I: Keď ste hovorili nejaké tie spoločné hodnoty, tak sú nejaké konkrétne, ktoré by ste si priali aby partner/ka mali?

R: Společný hodnoty... tak pro mě, pro mě je to ten respekt, k tomu jak to vlastně ten člověk v tom životě jako má co chce. Pak určitě opora, jako schopnost prostě opřít se o toho člověka a určitě je to pro mě rodina. Přála bych si najít jako někoho, kdo taky chce děti a taky to vidí jako sice náročný projekt, ale obohatí nás. Takže ta rodina a nějaká podpora jako i vzá-vzájemně v těch jako rodinách. Ať už je to, to, že já prostě pomůžu jeho rodičům opravit střechu nebo, že on mě prostě odvezl je za mámu, když se prostě v nemocnici. jo tak to je pro mě hrozně důležitý. pak umět si prostě jako užít ten společnej jako volnej čas. Pro mě je důležitý, aby to byl člověk, kterej když přijdu domů tak nezírá do mobilu nebo do kompu a nebo nechce si

každý večer pustit jenom ten film. má jako to, že si povídáme spolu, sdílíme. Jdeme, já nevím, na stand up, do divadla nebo prostě na stěnu si zalízt a chceme prostě ten volnej čas strávit nějakým způsobem podobně aaa smysluplně.

I: Teraz možno...ešte v tej otázke predtým ste hovorili, že ste nejakým spôsobom rezignovali a že si to môžete iba priať. A v podstate toto čo ste teraz hovorili, sú to akoby nejaké len tie priania?

R: Prianí. No tak prála bych si, aby byl aspoň trochu odolnej. Mí přijde, že k sobě přitahuji strašně zranitelný, jako křehký lidi a pak mám pocit, že to je jako hrozně táhnu, a já sama pak nemůžu být jako nějakým způsobem jako zraněná aaa křehká, takže bych si přála, aby ten člověk prostě emočně trochu něco vydržel. aby vydržel nějakou potenciální krizi aa uměl tam prostě jako vedle mě stát, i když je to prostě na ***** a blbý. Takže to bych si strašně moc přála. Vím, že to není absolutně reálný, že každé ... to je právě ono, proč vím že to je to přání. Protože jsi..si nevyberem, do koho se zabouchne to prostě jako přijde a pak si můžu říct, že má nějaký kritéria, jsou úplně šejdrem, že jo prostě jako... láska je emoce ne rozum a ahh přála bych si to a vím, že ale tu hladinu prostě i skrz nějaké životní příběhy k nějaké zkušenosti, nějakou osobnost máme všichni úplně někde jinde – já to mám možná zbytečně vysoko. myslím si, že je to i deformace z povolání, že je člověk prostě jako psycholog, tak ty strategie nějaký trochu jako má a furt si musím připomínat, že je ale nemají všichni. Že jo? A že prostě musím být trochu tolerantnější a pak se ta hrdina jako čeká někde jinde. Pak bych si přála, aby to byl člověk, který prostě má rád nějaké ten pohyb sport a přírodu, ale není to pro mě alfa omega. Myslím si, že důležitější je, že mě ten člověk v tom třeba podpoří, toleruje to, dopřeje mi to, má radost, že se mi v tom daří a třeba se holt potkáme někde jinde. Že jo? Třeba u knížek, že jo, u divadla, u nějakých jako prostě jiných jako volnočasových jako aktivit. No, ale taky bych si přála, aby to byl někdo, kdo prostě má tu rodinu taky prostě na 1. místě aaa bude umět podporovat ty vztahy a říct: „Hele tak jako jasn, že tě nasral. Prostě je to tvůj táta, tak mu zavolej.“, že jo a a nezkopával prostě jako lidi, který mám ráda, ale nějak chápal, že jsou prostě pro mě důležité.

I: Možno naviazem na tú odolnosť, ktorú by ste možno v parterovi/ke chceli. Máte to rovnako u oboch pohlaví? Máte pocit, že miera odolnosti je u oboch pohlaví rovnako podstatná u Vás? R: Jo. Jo. Já to vidím jako partner – partnerka a prostě jako je to jedno, jestli ženská nebo chlap. Prostě to co si přeju mít vedle sebe, prostě jsou furt stejný vlastností. Vím, že bych u tý ženský na to koukala možná trochu jako jinak, nebo že by ta odolnost měla možná jako nějaký jiné jako charakter, když to tak řeknu. Člověk by měl jako sklon, být třeba jako tolerantní a tak, ale upřímně myslím si už kolikrát, že ženský jsou vlastně stejně odolnější než muži. Takže v tomhle jako by tam zas byli prostě jako za mě jako úplně jiný výhody. Myslím si, že jako emoční podporu prostě, jsme vychovaní jako ženský, prostě dávat automaticky než prostě ty chlapy. Na druhou stranu, u mužů se člověk prostě může opřít, prostě jako jiným, jiným způsobem. Jako ve chvíli, kdy přijde velká krize, tak jsem ráda, že ten chlap vedle mě uvažuje prostě racionálně a udrží si nějaké jako odstup, když si to my ženský může mít tendence se v tom jako víc topit. A myslím si, že do určité míry to jako je daný prostě nějakou jako výchovou aaa pohledem jako rodičů, ale taky vím, že to není automatický. Zažila jsem to jak i u chlapa, a že byl brutálně empatický aaa tak. Takže je to si myslím daný víc možná tu osobností, jako než než tím pohlavím, ale to co chci od partnera se vůbec v tomhle jako neliší. Jenom, vím že by ten vztah mohl být v některých jako situacích třeba trochu jiné.

I: Jo, teraz možno rozmýšľam, či sa opýtať na to, čo možno presne si predstavujete pod touto odolnosťou?

R: To, že ten člověk se nezhroutí, když přijde nějaká jako krize. že když já nevím oznámím „hele musím na operaci“, tak ten vedle mě prostě jako nebojí se nebo jako nebulí, ale je schopnej v tom být jako se mnou. Není to, že by prostě byl víc v háji než jako já, ale byl třeba stejně v háji, ale jako byl schopnej prostě tam jako pro mě zároveň jakoby být. Takový to nebo, že když prostě mluvím o těžkých tématech, o těžkých situacích, tak, tak ten člověk prostě od toho nedává ruce pryč, protože je to těžký, ale má tu odvahu prostě mě třeba jenom vyslechnout. Když bych uměla uvést jako konkrétní příklad, tak se mi třeba stalo v létě, že mi umřelo klientský dítě přímo před očima, na konzultaci, což byl poměrně jako drsnější zážitek a já jsem prostě pak přišla domů a potřebovala jsem to tomu člověku říct. Prostě přijde mi to jako minimálně partnerský, jako aby věděl, čím se jako procházím. Tak jsem to prostě ze sebe vyklopila a 20 minut jsem tam brečela a jaká jak je to prostě hrozně nefér, že se jako něco takového jako děje. A zrovna tohle ten partner tenkrát jako zvládl za mě jako na jedničku. Prostě a odolnost na jedničku, protože dal mi ten prostor jako, neodcházel od toho tématu, dokázal mě tam jako obejmout a říct jako je mi to líto aaa... je to jako těžký jo, ale zároveň věděl, že když už je to téma dokončený, tak dokázal prostě přepnout jako na něco jiného, jo že prostě se nenechá jako stáhnout prostě...aa dokázal tam pro mě jako být. Tak to je asi jako no pro mě ta odolnost.

I: Takže by se dalo povedať, že nejaké to spolubytie?

R: Odvaha jakoby tam v tom spolubytí být i když to není jako jednoduchý zrovna.

I: uh teraz trochu v začiatok, hmm ste hovorili, že ten vzťah so ženou bol nejaký náhodný. Po nejakej akcii. Máte nejaký vzorec, možno v tom, ako navozujete partnerské vzťahy, či už mužmi alebo ženami? Nejaké konkrétne miesta či ná...

R: To je vždycky náhoda. Život přinese. Tak jako stalo se mi to jednou v práci, protože brigáda při střední škole, že jo tak tam jsem potkala toho partnera, se kterým jsem byla 8 let. Předchozího partnera, se kterým jsem byla rok tak jsem taky potkala na brigádě v práci a pak jsem začala hodně provozovat slackline, takže tam jsem potkala svého současného partnera, se kterým už jsem 2 roky a taky. To bylo skrz prostě jako volnej čas aaa prostě nějaký tyhle věci. Pak ve chvíli, kdy jsem byla sama, přesně mezi tím 8 letým a tím současným, tak jsem chtěla bejt sama, a byla nasraná na všechny muže, že jo, a klasická fáze... A po nějaký době, že jo, po nějakých prostě 4-5 měsících už jsem si říkala ty jo jako chtěla bys jako tolika lidí si pravděpodobnost „chod' mezi lidi“... jsem prostě vytáhla jako spolubydla a šli jsme prostě jako do hospody na pivo. On prostě zavolal jako spolužačku z vejšky aaa... prostě jako jsme popíjeli společně aa kecali jsme, no a pak jsem se vedle tý spolužačky jako probudila u nás doma, že jo, aa tím prostě začalo prostě několikaměsíční jako vztah s ním. Takže zas nějaká prostě náhoda volnej čas tady si myslím že tím že člověk mezi těma lidma je že jo klasika největší pravděpodobnost že potkáš v práci se nestala větší pravděpodobnost, že jako ve volném čase s léky stala, že jo prostě to život přináší.

I: A hmm možno by ma zaujímalo keď môžete, tak priblížiť ten proces hook up-u so spolužiačkou Vášho spolubývajúceho. Ako ste sa vlastne dostali do vzťahu a že aký príbeh viac za tým je. Lebo viem, že na začiatku ste to priblížili, ale môžete nejak detailnejšie?

R: Tak já jsem napřed byla v tom totálním šoku. Vůbec jsem nevěděla, co vůbec dělat, že jo, po nějakých 2-3 dnech kdy jsem o tom mluvila s tím mým kamarádem a došlo mi, že jako jsem asi trochu jako poblouzněná aaa ...že by mě vlastně jako lákalo se s ní znovu potkat a aaa něco z toho třeba jako ještě vytěžit. Tak jsem se jí prostě ozvala a řekla jsem, že bych jako ráda věděla, jestli prostě nechce jako někam zajít a v tom, že jsme prostě jako zašli na procházku do parku ven aaa jako kecali jsme, a jsi mi řekla že jako pro mě to byla hrozně hezká jako no moc aaa ...že se mi to jako sní líbilo, a že jsem sama trochu jako překvapená, protože jsem vlastně nikdy jako nezažila, a zeptala jsem se prostě jak to je jako má ona a přesně jo, a jako hodně jsme o tom mluvili, že ona „No já jsem prostě bisexuálka. já jsem měla vztahy prostě i s ženskajma i s chlapama. A prostě to tak jako mám.“, a tak jsem jí řekla jako jestli se nechce prostě jako ještě potkávat, že, že s ní ráda trávím čas, že prostě je mi to jako příjemný...aa jestli nechce občas prostě jako někam zajít. A ona souhlasila, že zrovna byla nezadaná, nikoho jako neměla a jako taky jsem se jí líbila, taky se jí to moc líbila a prostě říká, prostě se tam potkává buď z toho prostě jako něco vezme nebo ne. Tak jsem jí občas někam vytáhla na line-i, na kolo a prostě nějak jako v tomhle jsme měli dost jako podobného, protože, prostě ona taky studovala psychologii, a taky byla bisexuálka, taky měla ráda sport, takže jsme měli strašně moc jako společného a prostě jsme se tak jako pár tejdnu, měsíců potkávali. Jako byli jsme spolu jo. Občas z toho něco vzešlo aa po nějaký době jako to vlastně utnula ona, že jako potkala někoho dalšího a tak, a že to jako sice se mnou jako hezký, ale že chce prostě jako něco víc, že jo aaa tak pak jsme se rozešli.

I: Možno mi z toho vyplýva, to mi potvrdte alebo vyvráte, že Vy ste možno boli viac zainteresovaná v tom vzťahu?

R: Jo, jo já jsem byla ten iniciátor. Jako těch, těch našich potkáváníí aa.. já jsem byla ta, co jí říkala jak prostě nějak, vyznávala lásku a jak se líbí, a podobný věci. Jít v tom jako bylo dobře, ale myslím si, že z toho našeho vlastně potkáváníí, jsem byla já ta co byla zamilovaná a ona byla ta co to brala víc jako vlastně nezávazně. Což já jsem nějak jako věděla a tak, ale brala jsem to tak, že je to nějaká životní jako fáze, že to, že ji potkávám mi vlastně jako pomáhá nějak. Jako si ujasnit, jak to mám, nějak to přijmout, protože vlastně ona si tím jako už taky prošla, takže pro mě to bylo takový jako normalizace. Jak to mám. A brala jsem to. Takže je to fráze, ale nebyla jsem tenkrát si myslím jako úplně s tím srovná. Protože přesně když jsem řešila, jestli s ní zůstanu, tak jsem se vlastně strašně bála. Jsem si říkala ale co děti? Jak by to bylo jako? Toto mi proběhlo myslím, že jsem ještě neměla jakoby jako srovnaný. Takže je vlastně dobře, že jako ta fáze skončila, protože jsem došla tam, kam sem mohla dojít a myslím si, že tenkrát bych jako ani já nebyla schopná dojít dál.

I: Jako dlho ste sa približne stretávali?

R: Hmmm, to mohlo byť tak pol roka.

I: Spomínali ste tam nejaký strach, pri tom rozmýšľaní, či by ste spolu mohli byť dlhodobejšie a uviedli ste napríklad založenie rodiny...bolo v tom strachu ešte niečo iné?

R: Ne ne, jen nějaká tá nejistota. Jak by jsme se jak dohodli ohledně dětí. Jak by to vlastně jakoby bylo. Tak ta obava. Obava z nějaký umělý naplňování a podobnejch věc. Tak to byl vlastně jediný. Já jsem tenkrát jako si říkala, no tak jako mámě bych to teda jako řekla, prostě jkdyby jsme měli jako jít do nějaký fáze nějakýho společného bydlení. Tak jako tam ta obava jako byla, ale ne tak velká, protože jsem věděla, že i když to s těma rodičema nemám total perfektní, tak že jako vím, že mě mají rádi a ve chvíli, kdy věděli, že já jsem šťastná, tak vím, že by se časem jako oklepali. Aaa jako vzali by to, takže z toho jsem až takovejch strach neměla. Hlavně jsem věděla, že když to bude něco, co já budu dělat, jako s tím, že tomu věřím a jsem v tom jako v pohodě, tak jako oni to prostě přijmout, a nějak se s tím jako poperem, ale jako ta obava

z nějakýho rodičovství potenciálního, aby tam nebyla mezi náma žárlivost, jako která z nás to prostě odnáší, že jo, a nezáviděli jsme si pak tenhle zážitek, tak jako tohle jsem se bála jako víc.

I: Možno tým, že máte zkušenost s muži aj so ženou, máte pocit, že by v tom vzťahu niečo chýbalo?

R: V tom vzťahu s tím mužem asi trochu víc empatie? Asi jako úplně nemůžu říct, jako že by něco chybělo, ale je to jiný. Je to jiný. Jako přála bych si víc empatie, ale prostě jako to si myslím, že je to taky nějakou dlouhodobostí a většinou poznáním jako, jako taky automaticky prostě přijde. My ženský to máme asi víc, že se naladíme na toho druhýho a chlap asi víc přemejšlí o tom co říkám, než jak to mám. Jako emoci. To je prostě jako přirozený, ale nemám pocit, že by mi jako něco chybělo, nebo že bych něco jako preferovala, že mi v něčem jakoby o líp. Jako oboje má prostě svoje a oboje má nějakou jako někde výhodu, někde jako třeba nevýhodu, ale považuju to fakt jako rovnocenný, rovnocenný vztah. Nic mi nechybělo s tou *****. Tam mi prostě jako bylo...to bylo jako všechno to, co si myslím, že ten vztah jako mám mít. Jenom prostě jsme měli jako jiné vize budoucnosti a takse nějak jako rozešli. A já jsem na ni byla jako moc rychlá, v tom, co si přála a ona prostě chtěla ještě si užívat nebo tak. Já byla víc usazovačná, takže to prostě chápu, že si potřebuje ještě něčím jako projít, než se usadí. To jsme se jako rozešli v dobrém a jako doteďka si občas napiše, a je to takový milý hmmm... ale bylo tam přesně jako svěřování, sdílení, prostě měli jsme se rádi, nějaká intimita a prostě trávení volného času... Tohle jako všechno tam bylo a tohle všechno mám i v současném vztahu.

I: Použili ste formuláciu „vztah má mať“. Presne ste hovorili, že nejaká tá intimita, dôvera a je ešte niečo, čo by vztah mal mať?

R: Hmmm myslím, že jsem nějak jako všechno řekla. Sdílení, intimita, společnej čas a podpora nějak vzájemná na těch projektech toho druhýho.

I: úplne na začiatku ste hovorili, že Vaša bývalá partnerka Vám narovinu povedala, že je bisexuálna. Vy ste to s ňou mali ako s tým coming outom?

R: Ona mi to řekla na rovinu, ale já jsem jí řekla, že to vlastně ještě nemám srovnaný, že mě to jako překvapuje, jakože vlastně k ní něco jako cejtím, ale že to tak vlastně jako mám a mám ji ráda a líbí se mi, ale asi ještě nemůžu o sobě říct, že jsem bisexuálka...tak to bylo asi nějakých těch první jako tejdny a pak ani nevím, jestli o tom vlastně...hmm si nepamatuji jestli jsme o tom pak nějak víc mluvili, ale myslím si, že to bylo tak, že jsem jako řekla, že vlastně to si chci zkusit, že se chci bejt, protože si myslím, že to tak má, aaa že s ní jako vlastně chci vztah. Po nějakým tom čase.

I: Ako to napríklad bolo s terajším partnerom?

R: To bylo skvělý! První rok byl dokonalej, druhé rok byl záhul na odolnost. Toho jsem vlastně podkala díky těm lineám, protože to taky chtěl rozjet. Já jsem ho spíš jako naverbovala k těm lineám potom. To jako má velká motivace a nadšení byla nakažlivá i pro něj a my jsme vlastně byli ten první třičtvrtě rok, co jsme se znali, tak jsme byli jako kamarádi, troufám si říct jako, že asi nejlepší kamarádi, co jsem kdy zažila, protože s ním to bylo tak trošku komplikovanější v tom, že on měl prostě partnerku, když jsme spolu začínali lízt. Takže já jsem ho vůbec nevnímala, jako potenciálního partnera, já sem chodím jako potenciálního partáka a kamaráda a ze začátku byl strašně otravný, takže jsem jako vůbec ani ... jako si říkala: „Hele má mozek, jako zkus ho použít, třeba bude dobrý parták na ty hight liney. Dej mu šanci.“. Tak jsem mu dala šanci a měli jsme za sebou spoustu jako projektů, víkendů a tím jsme vlastně trávili téměř jako každé víkend spol, od nějakýho pátku do neděle lezli po nějakých skalách, tak jsme poměrně dost jako kecali a sdíleli ...aaa já jsem mu to tak nějak prostě řekla, že tam to bylo například takže...mě se hrozně líbila jako jeho ženská...tak jsem mu řekla: „Hele ty máš fakt jako hezkou ženskou. Prostě to je taková jako nádherná bytost, jo, je štíhlá, prostě má hezký prsa a teď na sobě tu jako jiskru prostě, tu křehkost prostě a zároveň sílu... a to, a až jsem se mu jako prořekla, že to tak mám. Jakože prostě, že se mi líbí i holky a on to bral vlastně jako úplně dokonale, že jo. On byl v tomhle úplně skvělej. On říkal: „Tak to je super! To spolu můžeme číslovat ženský.“, takže to byl takovej jako vlastně, jakože on v tom viděl stejně výhodu jakože, že vlastně jsme v tom...že si hrozně jako můžem rozumět, že, že jako spolu můžeme spolu drbat jak ty ženský i chlapy. Aaa že to, takže jsme pak jako říkali: „Tato se ti líbí takky? Máš úplně jiné vkus...“ . Jo, no takže on to vlastně jako přijal od začátku a pak když se do mě zabouchl, a já do něj, tak jsem jako mu řekla „Hele a nebudeš jako jako žárlit, na to, že se mi prostě líbí i ty ženský? A třeba i tenhle jakože. Prostě ty se otáčíš jenom za těma ženskejma. Já se otáčím jako za obojím. Jako nebude ti to prostě nepříjemný? A on prostě, že ne. Že ne protože si je mnou jistej, aa tak jako nic neděláš a podobně. Jako je zábava si o tom povídat a tak, ale jakože vůbec jako tohleto tam jako neměl. A ani není jako nějaký prostě extra jako žárlivec prostě, prostě to tam jako nemá. Takže žádný problém. Vlastně první partner, který to ví o mě od začátku. Protože jako vím, že je jako přijímá fakt takovou jaká jsem a naopak v tom vidí zábavná. Pozitiva.

I: A Váš partner je monosexuálny?

R: Ten je čistý heterák, ten to nikdy nebude mít jinak. Tam jsem si 100% jistá a občas vyplnou takové jako situace, kdy řeknu „Ty jsi tak krásnej heterák.“ vůbec z toho, jako nic. Aa.. má přesně, má kamaráda, kterej má jako ještě nejasnou orientaci...aaa jako jsou spolu v práci a on jako, když se mu jasně přiznal, že

jako se mu líbí, že jo, takhle na to on, že „To nikdy! Nosi si klidně sukni, lakuju si nehty, ale na prdel mi nesahej!“

I: A teda žiarlivosť vo vzťahu v tomto smere nebola, ale stretli ste sa niekedy napríklad s nejakým vtípkovaním, ktoré by mohlo obnášať nejaký negatívny postoj vo vzťahu?

R: Ne, ne, ne aaa on mi on mi príjde jako, že nežárlí jako na nějakou intimitu. To jako v tomhle to má asi fakt jako jinak, než já, ale přijde mi, že žárlí, když se někdo něco dozví dřív než on. Já si myslím, že on víc žárlí na takový to, na tu informační intimitu. Na to že tohle jsou jako, ale sdílný informace, který patří do našeho vztahu a já to chci vědět a tak, a takže někdo si třeba něco někdo náhodou dozví jako první, tak v ten moment žárlí. Což je hrozně hezký podle mě.

I: A ak nechcete, tak neodpovedajte, ale hovorili ste, že ste vo vzťahu, ale rozmýšľáte nad nejakým prerušením. Sú tam nejaké dôvody a prípadne aké?

R: Máme za sebou spoustu krizí, ve kterých, já mám pocit, že to jako úplně neustál a pro mě je to nějaká nejistota v tom, jestli přijde nějaká další krize, tak se nezhroutí a nebude vedle mě a pak pro mě ta podpora jako je asi jedna z těch prvních jako hodnot, který jako by ve vztahu jako měli být. Je to poměrně složitý, ale mám za sebou přesně nějak jako operace a zdravotní problémy, do toho řešíme prostě jako dceru a podobný věci... a, a ne vždycky jako nějaké prostě názorový nesoulad, nebo mojí zranitelnost jako ustál, že bylo to vždycky tak, že jsem věděla, že mu na mě záleží, že jako nejsem mu lhostejná, ale že to třeba měl být se mnou. Třeba kolem té operace, mě jako do nemocnice odvez a všechno, ale jako ve chvíli, kdy jsem řešila jakože prostě, jsem si nejistá jako ve svém těle a podobný věci, tak už nebyl moc jako schopný o tom se mnou mluvit. To mě uvádí do nějaký jako nejistoty jestli ve chvíli, kdy jsme měli jako děti, tak jako nějaký prostě krizový momenty jako emočně ustojí. Takže proto jsem v takovém jako váhání, jestli je to člověk, o kterýho se dovedu dlouhodobě moct opírat.

I: A tá neistota v tom tele súvisí teda so zdravotným stavom?

R: Ummm

I: A v podstate hľadáte nejakú tú oporu v parterovi, hľadáte podobné vlastnosti aj u žien aj u mužov?

R: Že by to bylo jako jiný kvalitami toho co očekávám?

I: Ano.

R: Mám pocit, že ne. Jako u té podpory u té ženy ...já vím, že se může stát, že to bude víc ta emoční podpora, než ta racionální ,ale v momentě kdy budu cítit, že člověk vlastně jako za mnou a dovolí mi o těch věcech mluvit...aa nějak za mnou jako stojí, tak jako je to vlastně jedno. A potkala jsem i dost praktických a racionálních ženských, který jako tu podporu dávaj asi úplně stejně, jako ten muž a to vnímám třeba i u nás v práci. Jsme vlastně čistě ženské kolektiv, takže takový to co člověk jako vlastně někdy čeká, jako u muže, tak já tam vidím asi jako minimálně u třetiny jako týmu a vím, že kdyby byla s těma kolegyněma třeba ve vztahu, tak je to v těch kvalitách jako dost stejnej, jako s tím mím (meno partnera). Jediný, co by vlastně třeba bylo jiný, že bych jim asi nenaložila do báglu větší zátěž, než by sme šli jako do skal než jako naložím jako jemu. Jinak asi to tak jako nevnímám, no jako není to, že bych měla jako jiný očekávání. Očekávám třeba, že ženská bude více emocionální než jako racionální, a že to podporuje třeba jako dá trošku jinak, protože ne vždycky má třeba nějaký odstup a prakticky jako rady co mám dělat, což ten chlap často jako dělá. Ale myslím si, že je pravda, že znám vždycky jako se dělají tohle taky myslím si, že to v nějakým stereotypu co jako člověk jako v hlavě má, že automaticky vlastně jako předpokládá, že bude očekávat něco jiného jako ženský a jako očekávám třeba míň racionálna, praktična a více emocionální podpory. Já jsem si vědoma toho, že to taky být nemusí.

I: A keď ste teraz napríklad vo vzťahu s mužom, chýba Vám niekedy tá žena?

R: Ee, nepotřebuju vůbec zároveň. Stává se mi nebo možná koukám jako víc ženských, jako než, než po chlapech aa tak, ale myslím si, že není, že to je spíš jako náhoda, jako do koho se zamilujou než, že bych prostě, jako že jsem si vědoma toho, že jsem nejspíš ze začátku vědomě zejrala jenom na chlapy, ale vždycky jsem tam měla to, že prostě jsem si říkala: „Jee, to je ale hezká jako ženská.“, prostě to. Jenom sem tam neuvažovala jako v té potenci toho partnera vlastně, pokým se to nestalo. A i teď to tak jako vidím, že jako když jdeme po ulici nebo prostě vidíme jako, jako chodit prostě, tak jako koukám, jako po obojím, mám pocit jako úplně stejně a myslím si, že je přesně tím, že jsem si to vlastně jako vnitřně dovolila, že to je vlastně v pohodě, že to tak jako je. Ve světě jsou nádherné přitažlivé ženy a zároveň prostě chlapi... Aa tak no.

I: V tomto súčasnom vzťahu ste prešli od nejakého priateľstva do partnerství. Vnímate to možno jako nejaký pilier toho vzťahu?

R: Jo...

I: sú ešte možno nejaké ďalšie piliere?

R: Noo myslím si, že jsou to ty společný zájmy aaa, a přesně jako to přátelství v tom smyslu, že je to první člověk, se kterým si některý věci pozdílet, a v některých věcech možná jako jediný člověk, který, který některý věci může podat, a u kterýho třeba vím, že se jako potkávám v tom porozuměním. Jinak si myslím, že asi jako úplně no nevnímám tam jako něco další. Myslím si, že to, že to vyšlo z toho přátelství, které je

jako vlastně hrozně důležitý, protože ta intimita tam byla víc jak napřed ta sdílecí, chápací a teď je to takový, jako úplně jiný. Ty očekávání jsou takový jiný než od kamaráda... a tohle ještě si myslím, že se nějak taky doladuje.

I: Už sa blíži čas ku koncu. Možno mi napadá, že ste spomínali nejaké stereotypy o bisexualite, tak bi ma zaujímalo, či sú možno nejaké stereotypy, s ktorými sa stretávate?

R: Nemyslím si, že jako žádný se kterým bych se jako přímo jako potkala, ale myslím si, že spousta lidí bisexualitu bere jako ty, co si to ještě nerozmysleli... Ty co to vlastně nemají vůbec jasný, takže to je možná mezikrok jako odněkud někam, a tak. A a myslím si, že možná jako to spousta lidí bude brát jako „to je ta experimentální fáze“ nebo „to jsou lidi, kterýchtějí být nějak zajímavější“ a a tak. Myslím si, že je to přesně jako nějak v té škatulce normalizace a přijetí, bych řekl, že to je hned za tou homosexualitou, jo, že to je takový jakože ne každý kdo přijme homosexualitu, tak že přijme normálně i tu bisexualitu. Což je něco, co mi to jako brání říct před... těm rodičům, že tam tu pochybnost jako nám, že to jako pochopěj, ale že bych jako se vyloženě s tím jako potkala nebo mi to jako někdo řekl, nebo mi někdo v tomhle ohledu nadával, nebo bych na to narazila... To se úplně říct nedá, ale myslím si, že to je tím, že mám kolem sebe skvělé lidi, a že ty se kterým jako o tom mluvím, tak to, tak prostě nemaj a akceptuji to a rozumějí tomu a berou mě prostě jako fakt jako stejnou, a neřešej to tak jako nebo tak, a a tím pádem ten nárazník vlastně já jakoby nemám, protože jsem do té konfrontace nebo do rozhovoru, s někým, kdo by to nemusel jako přijmout vlastně, vlastně vědomě jinak za sebe jako asi jen tak jako nešla.

R: Stretli ste sa možno niekedy s nejakou sexualizáciou bisexuality, či už zo strany okolia alebo partnera?

I: Setkala jsem se s jedním kamarádem, se kterým se pojedou v rozhovoru se tak jako vzala na to, abych se s ním o tom jako bavil, jako znova, protože mi došlo, že mám v hlavě takovejch jako předsudků, stereotypů... A a možná to tak právě jako bere, že „Vy jste jako úchylové, co si jako dělají, co chtějí“, že jo... A a jako registrovaný partnerství pro mě bylo jako něco, co je jako vrchol jako tolerance, jo a to bylo období, kdy jsem řešila jako petici Manželství pro všechny a nějak jsem s lidma o tom mluvila, protože mi přišlo jako rovnoprávnost prostě důležitá, a chtěla jsem se jako na tom taky nějak podílet, takže tou dobou jako i pro mě to byla jako... bezpečný prostor jako zjistit jak ty lidi kromě vlastně mají. Takže si tak nějak jako říkám, že spousta lidí to díky těm rozhovorům jako došlo, že jak to mám... a když mi na nich záleželo, tak jsem to řekla, když jsem si říkala „Tady je to jedno.“, tak jakoby, buď se zeptá nebo se nezeptá, že jo... Tak jeden z těch rozhovorů byl prostě s tímhlectím jako člověkem, kterej... „No já vůbec nechápu, proč vám to přijde důležitý... a a jako vy si stejně všichni děláte bez hraničně prostě jako co chcete... a za nás jako tohle jako nebylo...“, jo a tyhle ty prostě jako řeči. Tak jako s tím se setkávám. S tím, že ty lidi nechápu, proč je to prostě pro někoho důležitý, proč to je pro někoho vůbec téma, proč jako se vůbec jako cpou ti lidi jako všude, jako proč o tom mluví, jako diť ty práva mají, vždyť je nikdo nediskriminuje, diť mezi náma můžou volně dýchat, diť je mi jedno co si dělaj, že jo.. si říkám, tobě vůbec nedochází, že už jenom tohle, tyhle slova jsou docela jako... hodně říkající! Tak s tímhle jsem se jako hodně setkala.

I: Možno, že či už v tej ére ste sledovali manželství pre všetkých... tak istú dobu sa v médiách používalo označenie „gay manželství“, „homosexuálne manželství“. Hmm vnímali by ste, že to používanie prívlastku gay... Vás nejak diskriminuje?

R: To by mi vadilo. Nechtěla bych to jako měnit a přijde mi to jako zbytečný. Pokud to někomu jako zvnějšku, kdo je prostě heterák, jako přijde, že to tam potřebuje mít – tu škatulku – tak to já jsem schopná akceptovat a chápat, a nevadí mi to. Nepřijde mi to jako prostě nic špatnýho, ale nechtěla bych, aby to manželství oficiálně takhle bylo jako nazývaných a označovaný, protože mi to přijde zasa prostě nálepka něčeho. Jako děti jsou taky děti, prostě bez ohledu na to, jestli jsou holka nebo kluk. Tak jako prostě manželství by mohl být manželství, bez ohledu na to prostě jak to ten pán má a to, že budu někdy v manželství třeba se ženou, jako mě přece neháže jako škatulky jako lesba. Háže mě to do škatulky furt sem bisexuálka, která si ale zvolila cestu životem prostě ženy. A nevidím v tom jako nic, nic jako špatnýho a nevidím v tom důvod jako označovat mé manželství za lesbické. Jako bylo by mi to nepříjemný, když to bylo oficiální. Kdyby to někdo řek jak z nějaký... já nevím nevědomosti, a že si to chce jako ujasnit, tak jako to, že to použije mě neurazí, pokud bude ochotnej se mnou o tom bavit a já mu to jako mile ráda jako vysvětlím, že to jako nesouvisí s tím, že bych byla lesba, že to prostě jako mám takhle... a a vidím to jako úplně jako v pořádku. Ať klidně pak on sám říká jakoby bisexuální manželství, pokud pro něj je to, že mu to pomáhá, jako nějak myšlenkově. Ale jakože oficiálně jako fakt ne.

I: Takže například aj keby niekto z vašich známich Vás označi za lesbu, tak ho opravíte?

R: Jo, jo.

I: A ešte možno k zmene správania na základe toho, či ste vo vzťahu so ženou alebo mužom. Mení sa nejak vaše správanie?

R: Určitě! Hmm aj keď... Jo. Je tam jedna výrazná změna. Když jsem se ženou, tak jsem aktivnější v posteli. Tak jako mi víc záleží na tom a budu si na tom víc dávat záležet, aby se udělala jako první. Když jsem s chlapem to vím, že se udělá dřív nebo stejně jako já a já nejsem jako tak aktivní možná, jako na začátku, ale nemám potřebu pak jako tomu v posteli nějak jako velet nebo tak. Jinak možná si vedle té ženské víc

třeba dovolím jako mít tu svoji ženskou stránku. Jako víc dávat, jako najevo a můžu bejt trošku jako aktivnější, ale když nad tím tak přemýšlím, tak to vlastně jako mám i s tím chlapem, že mám tendenci plánovat volnej čas aa jako bejt ten iniciátor, jako v kterejch aktivitách. Ale jinak víc si myslím, že nechávám jako nějaký jako takový to vůdcovství jako tomu chlapovi.

I: Čiže ani vaša osobnosť sa nejak výrazne nemení?

R: Ee.

I: Takže vy ste dôkazom toho, že stereotyp o tom, že vždy niekto musí byť ten „čo nosí nohavice“ neplatí.

R: To bych mohla říct, že i (meno partnera) občas má tu sukni. Prostě taky je citlivej, prostě taky dokáže bejt jako empatickej. Já si myslím, že jako já věřím tý jungovské typologii, protože si myslím, že každěj v sobě máme obojí aa prostě může se stát, že prostě když je někdo takovej jakěj je, tak to v nás může víc probouzet třeba tu opačnou jako stránku. Je to víc o tom s kým se potkám, kdo to tam jak má jako ty archetypy žena–muž jako poskládaný. A jasně, že když jsem s někým kdo je pasivní, tak to ve mě probouzí jako aktivitu a myslím si, že to vůbec nemusí souviset s tím, jak to jako člověk má. Důležitý je, aby mu to vlastně jako bylo, bylo jako vlastní a bylo mu v tom jako dobře, že jo.

I: Vedeli by ste možno nejak zhrnúť, jako sa cítíte, keď ste vo vzťahu s mužom a keď ste vo vzťahu so ženou?

R: Nad tím jsem nikdy nepřemýšlela. Mě přijde, že furt jsem to jakoby já, jenom ta žena vedle mě možná probouzí pouzít... možná i víc to jakoby mí ženský já, kdežto když jsem s tím chlapem, tak si někdy možná fakt jako daleko víc dovolím bejt pod těma, jako ochrannými křídly aa jako dovolím mu víc bejt jako ten ten, ten silák a praktik, že jo, protože to se přece má a ono na tom něco je. Chlap se musí cejtít bejt jako chlapem, že jo, kdežto ženská jako si to nemusí jako vždycky vlastně dovolit.

I: Takže v podstate by sa dalo povedať, že keď ste s tým mužom, tak si dovoľíte byť možno nejak krehkejšia?

R: (prikývnutie na súhlas)

I: Sú možno ešte nejaké myšlienky, ktoré by mali zaznet a nezazneli?

R: Já myslím, mně přijde, že zaznělo jako úplně, vlastně úplně všechno. Přijde mi, že přesně já tam jakoby... co mi přijde jako důležitá jako myšlenka, že mě vlastně přijde, že nezáleží na tom, jestli jsem vlastně s chlapem nebo s ženskou, ale jakěj je ten chlap a jaká je ta ženská, protože to přesně jakoby pak dělá, jakoby tu dynamiku. Když jako budu s ženskou, která má v sobě silnýho archetypu muže, tak jako si myslím, že si taky leckdy můžu dovolit bejt prostě křehcí, křehcí aa nechat dejme tomu ty opravářský jako práce, jako na ni, že jo, když je v tom šikovnější. A stejně tak se mi může jako stát, že se zabouchnu prostě do ženský, která má v sobě víc toho jako jemnějšího, ženskýho a není tak praktická a v tu chvíli, já vím, že jako mi naprosto nevádí vzít ten šroubovák aa tu skříň z tý ikey jako smontovat, že, že to jako taky umím aa vím, že ona bude pak prostě jako ráda, jo. Že si myslím, že to je víc o tom, jak to člověk jako v sobě má a i když sama mám v hlavě ten stereotyp, že ta ženská možná jako nebude vždycky ta kdo jako bude velet a třeba to ve mně naopak probudí jako... todle mé vnitřní já, který tam prostě jako mám. A taky si říkám jako, aby ty věci ustála, ale myslím si, že je ustojí třeba jako jinak, jo, v tom, že bude jako odvázná od těch těžkejš jako věcech mluvit aa nebude mě označovat za pračku, že jo, což může u nějakýho jako silnýho chlapa třeba jako hrozit.

I: 1:17:19 Úplne posledná otázka, možno nejak zhrnúť, prečo ste sa rozhodli ísť do výskumu?

R: Mám ráda výzkumy. Protože pro mě to byla vlastně jako příležitost, si o tom zase s někým popovídat. Zjistila jsem, že jsem vlastně dlouho o tom jako s někým o tom takhle jako nemluvila a taky to pro mě byla příležitost si to vlastně jako nějak explicitně jako srovnat. Jak to vlastně jako dneska mám a zas to trošku jako otevřít. Takže je to takový... pro mě trochu zvědavost. Jsem ráda že takovejhle výzkum jako existuje a že se dělá přijde mi to jako důležitý, aby se o těch tématech jako mluvilo, otvíraly se, normalizovali se. Pro mě je to trošku takovej ten terapeutický jako efekt si uvědomit kde jsem.

KONIEC ROZHOVORU

Príloha č. 6: Prepis rozhovoru č. 4

Dátum rozhovoru: 8.4.2023

Stopáž: 39:24

Účastníci:

I – Emma Gejdošová

R – Laura

I: Ty sa identifikuješ jako pansexuálka. Aký máš pocit, že sa k tvojej sexuálnej orientácii stavia spoločnosť? Je správanie spoločnosti voči tebe nejak ovplyvnené tým, akú máš orientáciu?

R: Vôbec. Jako nezaznamenala jsem, že by někdo, že by někdo... jak to říct... ke mně začal se chovat nějak jinak. Vôbec, naopak jako mamka se s tím třeba musela chvíli jako srovnávat, že vlastně můj přítel je transsexuál, a že nejsem orientovaná jenom na muže, ale vůbec to nebylo v negativním smyslu, jo. Spíš si to musela jenom nechat trochu uležet v hlavě, protože mamka byla vychovaná hodně konzervativně, ale úplně v pořádku jako nakonec, nakonec to jako úplně přijala a není vůbec problém žádný.

I: Aký máš pocit, že obecná spoločnosť sa stavia k téme nejakej takéjto menej zvyčajnej orientácie, jako máš práve ty?

R: Jako určitě je to víc, ahhh víc přijímáno teď, než třeba před x lety. Co jsem tehdy pozorovala, že ona ta společnost se hodně vyvíjí a je víc vstřícná vlastně k lidem co žijou jakoby v jinak orientovaných vztazích. Hmmmm myslím, že jako většina společnosti spíš řeší hlavně ten sex nebo než, než vztah jako takový. Že hodně lidí takhle ještě není obeznámeno s těmi interními informacemi mezi partnery, jo, jak to vůbec jako funguje a spíš všichni řeší prostě otázku nějakýho toho styku, jak to probíhá a čím je to jiné, a tak jo... Spíš si myslím, že je to o tady tomhle než, než o tom vztahu jako takovém.

I: Ty jako pansexuálka vnímáš, že by ti tvoja orientácia niečo priniesla, že by ťa nejak obohatila?

R: Asi takový sebeuvědomění, a že... takové sebeuvědomění, sebeuvědomění o tom, že mi opravdu jako nezáleží na tom, že to řeknu blbě co má partner v kalhotách, protože na tom opravdu nezáleží, a že to nijak jako neovlivňuje kvalitu vztahu, jo. Prostě jde o to, že ten člověk, když mi sedí, je mi s ním dobře, rozumíme si i v nějakých zásadních otázkách nebo životních situacích, tak úplně vážně nezáleží na tom, jako, jako co se označuje, nebo jak se identifikuje, co má v kalhotách je to úplně jedno. Jde o kvalitu toho vztahu jako takového.

I: Presne ako hovoríš, že kvalita vzťahu, vedela by si možno nejak definovať, čo sú tie kvality, respektive čo je pre teba partnerský vzťah?

R: Tak třeba pro mě je to celkově soužití, že dokážeme mluvit o úplně všem, jako úplně o všem a ani jeden se navzájem nějak jako neodsuzujeme. Když je nějaký problém řekneme si názory, jo. Probereme to, úplně v klidu bez nějakých velkých emocí, jo samozřejmě nějaké malinké prostě... nějaké výkyvy tam občas jsou, ale právě jde o to, prostě si normálně pohovořit a snažit se to nějak jako vyřešit, jako občas ustoupí jeden občas druhý. Je to prostě takové vzájemné, jo, hlavně o tohle jde. No já si myslím, že už jsem si jako s partnerem toho prožila tolik, že jako jsme takový nerozluční až, jo.

I: Vnímaš možno medzi tvojim predchádzajúcim vzťahom s cisrodovým mužom a súčasným vzťahom s transrodovým mužom nejaký rozdiel?

R: Velký, velký. Nevím, jestli na to má úplně vliv to, že to byl cis muž nebo v chování, nebo ve vzájemné komunikaci. Tady mi hrozně vyhovuje pochopení, jo, jeden druhého když... protože jsme ženská, mám nějaké výkyvy nálad, dejme tomu, a tak, a vlastně od současného partnera cítím hrozně pochopení a protože sám si jako část života prožil jako žena, jo, takže on ví jaké to je, a mám v něm takovou velkou oporu, jo. Právě díky tomu nepochopení u bývalého vztahu, jsme se často dostali jako do nějakého střetu, protože fakt mi tam hrozně chyběla komunikace celkově, protože si nechtěl o ničem promluvit, spíš se urazil a nezajímalo ho to co chci říct i když jsem to chtěla nějak zaonačit, abychom byli oba spokojení, že největší, největší, největší přínos to mělo právě v tom vztahu, co se na základě té komunikace a samozřejmě i nějakých jako tělesných výhod.

I: Ty si sa s priateľom zoznámila, až keď bol v nejakom priebehu tranzície?

R: V průběhu tranzice. V průběhu. Takhle my jsme se poznali na internetu a i tam vlastně vystupovali jako muž, ale mě vlastně z fotek a tak došlo, protože mám jakoby trans kamarády už jakoby třeba od konce základní školy jo, tak se jako v tom nějak jako orientuju, že to existuje... a tak jsem nějak z fotek prostě poznala, že... a vlastně se zeptala, jakože jestli náhodou není prostě trans. A jednou jsem se ho teda zeptala a říká, že jo. Takže znám ho, znám ho až jakoby z průběhu té tranzice, ale když bych to měla posuzovat co se týče vzhledu, tak když jsme se poznali, tak neměl ještě až tak jakoby... vyvinuté rysy, jako má teď, jo.

I: A v podstate, ty už keď si sa s ním zoznámila, tak si sa identifikovala jako pansexuál alebo to prišlo až časom?

R: Ne to přišlo časem. Přišlo časem, protože my jsme spolu vlastně nenavázali, nenavázali partnerský vztah hned. Trvalo to vlastně asi 2 roky. Tehdy jsem ještě měla přítele, jako cis muže a až po rozchodu s ním, jsem si začala uvědomovat, že vlastně k němu něco cítím. Jako k současnému partnerovi. Byla tam taková i otázka, jako že je to, je to prostě trans člověk... vadí mi to, nevadí mi to, jo. Jako protože jsem byla zvyklá úplně na něco jiného a ve finále jsem zjistila, že je mi to úplně jedno vlastně.

I: Ja a vlastne, možno hloupá otázka, ale jako moc je rozsiahla tvoja pansexualita?

R: Jde mi o toho člověka. Jde mi o toho člověka, právě mě vůbec nezáleží na tom na ty atraktivitě, toho člověka. Samozřejmě musí tam proběhnout nějaká atraktivita, chemie a tak, ale já to, já to mám tak, že pokud ten člověk mi vyloženě nesedne jako osoba, takže já nejsem schopná s tím fyzicky něco mít. No prostě je tam blok, je tam prostě zed' a nejsem schopná prostě cokoliv, čehokoliv, takže tak no.

I: Myslíš si, že tvoj súčasný partner by mohlo vnímať nejakú formu ohrozenia v podstate nie si zameraná na jednu oblasť ale to spektrum možností je širšie?

R: Ne, ne. Řekl bych, že ne. My se o tom i často bavíme. My se otevřeně bavíme i o tématech jako takový ty polygamní vztahy a jak se tomu říká polyamorní a podobně, a jako respekt... já třeba osobně asi jako kdybych se fakt jako zamílovala, asi bych byla otevřená tomu polyamornímu vztahu, kdežto přítel vůbec. Prostě pro něj je jedna osoba a nic jiného. Takže tomu jako zase já mám úplný respekt a ani bych se nepokoušela o to, o to to nějakým způsobem podsouvat, že: „No, ale mě se líbí tamta a tamten.“, nevím co, prostě chci jít do toho. Co se týče, co se týče vztahů nebo nějakého soužití pro mě je jenom on. Takže... a myslím si, že si je toho dost vědom. Není ohrožen.

I: Keď sa zameriame na tvojho súčasného partnera. Má nejaké vlastnosti, ktoré máš na ňom rada?

R: Je hodný, je jak to říct... hodně ohleduplný a vstřícný. Pro mě je fakt cokoliv ochotný udělat, ale jakože cokoli. Prostě hodný, ochotný, obětavý a hodně podporující. Jako mě podporuje v podstatě, v každé kravině, pro kterou se rozhodnu.

I: A sú možno toto nejaké vlastnosti, ktoré si hľadala v potencionálnich partnerstvích?

R: Jo, přesně toto je to čo hledám a očekávám od člověka, se kterým jsem ve vztahu.

I: Možno ťažšia otázka, ale vnímáš, že si sa nejak zmenila v terajšom vzťahu po tom čo si si uvědomila, že si pansexuálka, oproti tomu, keď si sa považovala za heterosexuálnu v predošlom vzťahu?

R: Jako co se u mě změnilo... Nejsem žárlivá a mám tady takovou jako jistotu, bych řekla, a nechci to nějak shazovat jako ten vztah v žádném případě, protože nic není jistota, ale nejsem už taková žárlivá. Nejsem tolik jako výbušná jo protože jsem prostě spokojená v tom vztahu. Nemám, nemám důvod se nad něčím jako vztekat takhle při komunikaci a tak. A nejsem jako tak bych řekla urážlivá asi.

I: Ako vnímáš svojho súčasného partnera? Jako muža alebo tam stále máš ten prívlastok transmуж?

R: Jako může. Jako může. To že občas spolu vtipkujeme, tak to je něco jiného.

I: Ak by sme prešli možno do trochu...jako to povedať...ezo roviny. Jako vnímáš, že sa v tvojom súčasnom stave balancuje mužská a ženská energia?

R: No jako co se týče vztahu mezi náma, tak já jsem spíše dominantnější v tom vztahu, bych řekla, a on s tím taky souhlasí. Aaa on se spíše jako podvolí tomu mému rozhodnutí, ale všechno je to o nějaké jako konzultace mezi nama, jo. Takže když mi, když mi řekne je mi to jedno prostě rozhodni se jak chceš, tak já, tak já vím, že ať udělám cokoliv, tak prostě s tím nebude mít problém. Takže no asi, asi jako si můžu obličít kalhoty. Někdy ano.

I: Teraz mi ešte napadlo, vedela by si nejak viac priblížiť ešte viac proces zoznámenia sa s partnerom?

R: Takže příběh. Jo, takže jelikož já jsem z Ostravy a jako Praha je daleko, tak my jsme se seznámili vlastně přes internet a bylo to ještě v období kdy jsem měla vztah s bývalým přítelem. Bylo to tak, že jsem se jednoho dne nudila a procházela jsem tehdy ještě fungující lidé.cz. Projížděla jsem lidé.cz a projížděla jsem inzeráty, ale ty inzeráty se týkaly spíš toho... nehledala jsem partnera, že bych chtěla toho bývalého podvádět. To v žádném případě, ale spíš jsem se chtěla zabavit nějakým, nějakým jako psaním nějakého příběhu. Protože jsem se hodně vlastně věnovala takovým těm textovým hrám a i s kamarády jsme hráli tohle, právě ty textové hry a hledala jsem někoho jiného, s kým bych mohla takhle jakoby psát nějaký příběh. No a našla jsem asi půl roku starý inzerát tady od mého přítele, který už na to lidé.cz ani nechodil v podstatě, takže jsem 3 měsíce čekala na odpověď. Měl tam inzerát napsaný „hele hledám lidi takhle na tenhle.“ nebo prostě na psaní nějakého příběhu a tak, a tak jsem mu odpověděla asi za 3 měsíce jsem dostala odpověď. Začali jsme si psát, hrát tu hru a jako nezávazně samozřejmě, a vlastně asi po půl roce nebo po roce dokonce, kecám po roce a půl já jsem se rozešla s bývalým přítelem a mezitím jsme se s současným přítelem asi jedenkrát sešli, jako do čajovny pokecat si a bylo to fajn, ale tehdy jsem k němu ještě vůbec nic jako necítila. Až po půl roce po rozchodu, s tím bývalým přítelem, jsem si začala uvědomovat, že, že něco vlastně cítím, a že si rozumíme, a že bych chtěla ten vztah nějak jako posunout od kamarádství někam dál.

I: a myslíš si, že možno to priateľstvo čo ste mali predtím bolo nejakým základom pre vybudovanie toho vzťahu?

R: Jo, velmi, velmi. My jsme vlastně 2 roky, 2 roky byli nejlepší kamarádi nebo aspoň z mojí strany to byl můj nejlepší kamarád a jsem za to strašně ráda, že to nebyl, že to nebyl vztah, do kterého jsem vlastně skočila a hned od prvního dne, když jsme se seznámili, protože tak to bylo do té doby, než jsem, než jsem poznala současného partnera. Vždycky to bylo tak ze dne na den jsme se poznali a hned jakoby jsme si řekli „a tak spolu budem chodit“. Ne, tady se mi líbilo, že to chtělo nějaký čas, abychom se poznali, abychom si řekli nějaké svoje myšlenky, představy. Prostě, prostě jsme spolu jenom mluvili vlastně. No a to, že to, že jsem ho nejdřív poznala mi hrozně pomohlo v tom vlastně zjistit, že to je opravdu takový ten partner, kterého hledám. Takže to hodně, hodně rozhodlo o tom všem co následovalo.

I: Použila si spojení „ideální partner“. Aká je tvoja výzja takéhoto partnera, prípadne vízia ideálneho vzťahu?

R: Ideální vize. No zase se vracím k té komunikaci. Žádné hádky ideálně nebo minimum nějakých konfliktů a jako porozumění si v tom osobním vztahu, ale upřímně i v té posteli, jo. To jsem zjistila, že je nejlepší ze všech a tak, ono to hodně souvisí, že jo ty partnerský vztahy a sex a všechno prostě je to důležité pro zdraví toho vztahu. A hlavně jsem hledala takový teda jako klidný život bez nějakých, bez nějaký dramata, jo, protože víme, jaké jsou dramata většinou ve vztazích, co tak okolo sebe vídám a to jenom proto, že ti partneři ještě nezjistili, že se k sobě vlastně nehodí.

I: Napadá mi ešte téma stereotypov. Tak sú nejaké stereotypy o pansexuáloch?

R: Nesetkala jsem se nikdy s takovým názorem, že by někdo měl nějaký, nějaký stereotyp, nebo že by byl nějaký stereotyp vůbec. Mě možná jediný, který napadá tak je to, že už od dobroty nevíme co. Ne osobně jsem se s tím nesetkala takhle. Ne, ne to spíš jenom co vidím třeba na internetu a tak, ale nic co by se vstahovalo přímo ke mně. Jako jediné tak od mého bratra, ale on je takový spíš, že to myslí ironicky a my jsme... my jsme hodně sarkastická rodina, takže si děláme opravdu srandu úplně ze všeho mezi sebou. Takže tam, tam něco jako od bráchy slýchávám, ale myslí to čistě jako randu a já mu to vracím.

I: A v podstate ty a tvoj partner sa nejak v podstate začleňujete do queer komunity alebo si žijete nejak svoj život pomimo?

R: Beru to jako tak, že jsme součástí queer komunita LGBTI+ a tak dál, ale ne... jako nezapojujeme se aktivně. Nejvíce aktivní jsme byli tím, že jsme šli na Prague pride a rychle jsme odcházeli, protože nám tam vadilo, že tam je fakt spousta lidí, ale jakože spousta. To bylo až nepříjemný, ale to byl jenom takový jeden výkřik do tmy, kdy jsme do něčeho šli zapojit, ale jinak spíš bych řekla, že si asi žijem tím svým nějakým životem a neřešíme to.

I: A v podstate si hovořila, že tvoja rodina prijala ten váš vztah nejak v poriadku?

R: Úplně v pořádku, jo. Zase třeba říkala jsem to i jedné babičce a ona říkala akorát to, že je strašně super, že jsem našla partnera, který, se kterým si rozumím a máme spolu společné zájmy a tak. Jediný co mi řekla, protože zase... je, je to stará škola, tak říkala „Hlavně to nikomu neříkej. Lidí jsou zlí.“, jo takže to je tak... mě ... to je tak jediná, ani bych neřekla negativní, věc co mi někdo řekl. Ne naopak. Všichni to přijali naprosto v pořádku a asi možná i proto, že jsem jim to prostě řekla a smířte se s tím nebo běžte do háje.

I: A tak bežne, keď sa s niekým zoznámíš, na bázi priateľstva, tak prichádza nejak na tú tému partnerství a orientácie alebo...?

R: Já nemám potřebu to někomu říkat jen tak, že pokud se bavíme o nějakých tématech a dojde na to řeč v rámci nějakého tématu, tak to řeknu samozřejmě a nemám s tím problém vůbec o tom mluvit. Naopak jako jsem ráda, když se lidi ptají a zajímá je to, no ale nemám potřebu všem říkat, že „Hele já jsem pansexuál a mám trans partnera.“.

I: Na záver by som sa ťa ešte opýtala, či ti napadá niečo, čo by v tejto téme z tvojej strany malo zaznieť a nebolo to ešte spomenuté?

R: Co mě tak ještě napadá, tak často třeba od rodiny nebo od známých, kteří o téhle tématice neví moc, tak se setkávám s otázkou dětí například. Jestli jako plánujeme, pokud ano, tak jakým způsobem, že miliarda způsobů prostě jak mít dítě a tak takže, takže nevím jak moc se se jak to moc zasahuje do toho tématu. My jako fyzicky ne...nemůžeme mít děti, není to prostě mezi náma možný, že takže, takže i taková otázka by tam teoreticky mohla zazníť.

I: Tak mi na ňu možno skúsiš dať odpoveď?

R: Nechceme ty děti a jsme rádi, že je nemůžeme mít.

I: To bola rýchla odpoveď.

R: Nebo mi ještě napadá, že hodně lidí se ptá, jestli se vůbec můžeme vzít, ale to spíš souvisí s tím, že přítel je trans muž. Na to je odpověď taká, že pro úřady je to muž. Tam má napsáno, že je muž, takže můžeme se vzít a není to problém. Také mi napadá, že často se lidi ptají na to, jestli mi nechybí muž-muž. A vlastně já sem před pár dny přítelovi říkala, že on je pro mě 100% muž, protože muž pro mě není člověk, který se bojí mluvit o pocitech, který neumí brečet...Prostě furt jsme lidi, jo a pokud chlap nebo i ženská neumí mluvit o tom co cítí, tak to není člověk pro mě.

KONIEC ROZHOVORU

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Meno a priezvisko autorky: Emma Gejdošová

Študijný program: Psychologie (Bc.)

Názov práce: Partnerské vzťahy nemonosexuálnych osôb

Vedúca práce: Mgr. Zuzana Janotková

Rok dokončenia práce: 2023

Počty znakov hlavného textu práce (vrátane literatúry, bez príloh):

Priame citácie: 10 284

Ostatný text: 158 644

Celkový počet znakov: 168 928

Počet prameňov a literatúry: 114

Názvy súborov:

Text práce vo formáte PDF: BP_ Partnerské vzťahy nemonosexuálnych osôb

Posudek vedoucí bakalářské práce na Pražské vysoké škole psychosociálních studií

Jméno a příjmení studentky: Emma Gejdošová

Obor studia: Psychologie

Název práce: Partnerské vztahy nemonosexuálních osob

Vedoucí práce: Mgr. Zuzana Janotková

Technické parametry práce:

Priame citácie: 10 284

Ostatný text: 158 644

Celkový počet znakov: 168 928

Počet prameňov a literatúry: 114

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

		x		
--	--	---	--	--

Oborová přílehavost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření

	x			
--	---	--	--	--

(respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

Práce s odbornou literaturou a prameny

	x			
--	---	--	--	--

(citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

Formální zpracování

	x			
--	---	--	--	--

(jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

x				
---	--	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice

	x			
--	---	--	--	--

(samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

Naplnění cílů práce

	x			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	x			
--	---	--	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	x			
--	---	--	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	x			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce

	x			
--	---	--	--	--

(publikace, referáty, apod.)

* nehodící se škrtněte

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Překvapila Vás některá témata, která jste analyzovala?

Co by dle Vás stálo za další prozkoumání na základě Vašich výsledků?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Autorka se ve své bakalářské práci zaměřila na téma: „Partnerské vztahy nemonosexuálních osob. Oceňuji výběr tématu v oblasti queer psychologie a výzkumné zaměření.

V teoretické části práce jsou informace, které korespondují s tématem práce. Základní pojmy jako sexuální orientace a nemonosexuální/plurisexuální orientace. Líbí se mi zpracování podkapitoly o bisexualitě jako kategorii Zastřešených identit (Identity Umbrellas) a také sociální kontext identity. Dále jsou uvedeny informace o coming outu a partnerských vztazích. Nechybí ani kapitola o výzkumech partnerských vztahů ve spojitosti s nemonosexuálními osobami. Autorka velmi precizně pracovala s odbornou literaturou a celým teoretickým konceptem práce. Odborný text je strukturovaný a velmi čtivý. Je výborným teoretickým podkladem k navazující výzkumné části práce.

Z metodologického hlediska je výzkumná část práce zpracována velmi kvalitně a autorka postupovala adekvátně. Jedná se o kvalitativní výzkum a formu polostrukturovaných rozhovorů. Vzhledem k výzkumné otázce byla získaná data analyzována a zpracována metodou tematické analýzy. V práci nechybí vlastní předporozumění i etický aspekt práce a všechny další náležitosti/výběr respondentů, scénář otázek atd.

Autorka si kladla hlavní výzkumnou otázku: "S jakými výzvami se nemonosexuální osoby setkávají ve svých partnerských vztazích a jak se s nimi vyrovnávají? Výsledky analýzy přinesly podnětná a přínosná témata a subtémata a odpovědi na výzkumné otázky. Oceňuji dále kvalitní diskusi výsledků s odbornou literaturou. Celkově je předložená bakalářská práce velmi povedená a přispěla k danému tématu. Otevírá také další možnosti zkoumání jak napříč tématy, která se objevili, tak dalšího výzkumného zaměření.

Z pohledu vedoucí práce chci vyzdvihnout odborný přehled a přístup autorky k samotnému zpracování práce. Na konzultace přinášela podněty a v diskusi naslouchala mým postřehům a metodologickému vedení. Spolupráce byla velmi obohacující a v diskusích se otvíraly nové nápady. Také oceňuji samostatnost, píli a důvtip autorky. Vzhledem k tomu, že se jedná o bakalářskou práci a první zkušenost s praktickou metodologií, tak o to víc jsem ráda, jak se práce povedla. Po domluvě, pak navrhuji najít vhodnou formu prezentace výsledků práce. Autorce přeji úspěšnou obhajobu a hodně štěstí.

Doporučení k obhajobě:

doporučuji

Navrhovaná klasifikace:

výborně

Datum, podpis: 28:8:2023

* nehodící se škrtněte

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

**Posudek oponenta bakalářské práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: Emma Gejdošová
 Obor studia: psychologie
 Název práce: Partnerské vzťahy nemonosexuálních osôb
 Oponent práce: Mgr. Johana Růžičková, Ph.D.

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh):

Počet stránek příloh:

Počet titulů v seznamu literatury:

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	1			
--	---	--	--	--

Oborová přílehlavost tématu

	1			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	1			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

		2		
--	--	---	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

		2		
--	--	---	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	1			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	1			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	1			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

--	--	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

--	--	--	--	--

Naplnění cílů práce

	1			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	1			
--	---	--	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	1			
--	---	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	1			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

	1			
--	---	--	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

V diskusi naznačujete možnost dalšího zkoumání dané problematiky. Buďte konkrétní – co byste doporučila k dalšímu výzkumu.

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Velmi oceňuji volbu aktuálního, oborově přílehlavé a v našich podmínkách stále ještě dosti originálního tématu. Práce je klasicky rozdělena do dvou částí, jejich poměr považuji za vyvážený.

Teoretická část má tři hlavní kapitoly; první z nich pojednává o nemonosexuální/plurisexuální orientaci, druhá zpracovává problematiku coming outu a třetí se pak věnuje partnerským vztahům. Teorie je zpracována na dostatečné úrovni, je poměrně čtivá, autorka odkazuje na řadu (cizojazyčných zdrojů). Nicméně v první kapitole je zjevné, že hlavním zdrojem informací jí byla kniha Smitkové, z níž čerpá řadu odkazů na další autory a od níž dokonce částečně přebírá i strukturu textu. Drobná výtka se týká někdy nejednotného používání odborné terminologie (gender vs. Pohlaví), jsem si nicméně vědoma, že tímto neduhem trpí i část, především starších, textů. Rovněž bych uvítala odkaz na novější modely vývoje homosexuální identity – i zde je, domnívám se, autorka ovlivněna Smitkovou, přičemž jí unikají modely výrazně novější než uváděný model autorky Cass z r. 1979 (např. Horowitz & Newcomb, 2008).

Mohu-li soudit, (práce je psaná ve slovenštině), text je zdařilý i po stránce stylistické, zaregistrovala jsem občasné chyby v gramatice (interpunkce).

Pro lepší pochopení zkušenosti v oblasti partnerství osob s nemonosexuální orientací zvolila autorka kvalitativní výzkum. Hlubkové polostrukturované rozhovory následně analyzovala pomocí tematické analýzy. Tato část práce je zdařilá, data jsou dostatečně hustá, analýza je transparentní a přináší zajímavá témata, která by stála za další zkoumání. Analýza tak poskytuje opravdu zajímavý vhled do světa nemonosexuálních žen, který nám zatím není příliš známý. Autorka pěkně popisuje metodologii výzkumu. Oceňuji také velmi poctivě zpracovanou diskusi.

Text Emmy Gajdošové představuje mezi ostatními bakalářskými pracemi příjemně osvěžení jak originalitou tématu samotného, tak kvalitním zpracováním výzkumné otázky. Doporučuji ji k obhajobě s hodnocením výborně.

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace: výborně

Datum, podpis:

